

JUSTITIE-OMBUDSMANNENS
EMBETS-BERÄTTELSE,

afgifven vid lagtima riksmötet år 1884;

samt

Tryckfrihets-Komiténs Berättelse.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1884.

INNEHÅLL.

Redovisning för åtal, anställda emot	
1) Domhufvanden i Norra Wadsbo härads domsaga, för dröjsmål med förrättande af af- och tillträdeshusesyn å ett klockareboställe	2
2) Domhufvanden i Färs härad, för underlåtenhet att uppehålla offentlighet vid Häradsrättens sammanträden samt för olaga beslut om häktning m. m.	4
3) Förutvarande Landskamreraren i Westernorrlands län, för det han, som under den tid hans företrädare i embetet var afstängd från tjenstgöring i följd af åtal för tjenstefel uppehållit embetet, vägrat att till nämnde företrädare redovisa och utgifva under tiden influten expeditionslösen och provision (forts. från 1883 års embetsberättelse sid. 46)	19
4) Magistraten i Nora, för vanvård af vågfördt, hos Riksbanken pantsatt tackjern ...	21
5) Vågmästaren vid Nora stads metallväg, för enahanda vanvård och pantens för- tidiga utlemnande	29
6) En tillförordnad Domhufvande i Westerdalarnes domsaga samt Landsekreteraren i Kopparbergs län, för det att två fångar, längre tid än vederbort, qvarhållits i länscellfängelset i Falun	30
7) En tillförordnad Domhufvande i Gestriklands domsaga, för det han såsom Ord- förande i Vestra Gestriklands tingslags Egodelningsrätt inkallat i denna rätt andra ledamöter än de af tingslaget valde, ehuru desse icke anmält förfall, och för det de sålunda tillkallade fått deltaga i rättens förhandlingar utan att vara edsvurne	34
8) En tillförordnad Domhufvande i Jemtland, för det han med Lits tingslags Häradsrätt upptagit och dömt i ett redan af Häradsrätten afdömdt brottmål och tillika origtigt sammanlagt ådömda straff	38
9) Domhufvanden i Torneå domsaga, för oriktig sammanläggning af straff	40
10) En tillförordnad Domhufvande i Westerdalarnes domsaga, för oriktig expedition af ett utslag i brottmål	42
11) En vice Pastor i Wallby församling af Upsala erkestift, för utfärdande af origtigt prestbevis	43
12) Länsmannen i sjettedistriktet af Kopparbergs län, för det han till redaktionen af Polisunderrättelser insändt anmälan om en stöld begången utom hans distrikt, och för följderna deraf	46
13) En tillförordnad Domhufvande i Södertörns domsaga, för dröjsmål med afslutande af ett ting	50

Angående uppsägning af skuldebref, då gäldenären ej kan anträffas	55
» förnyelse af in-teckningar, som blifvit efter anslag dödade	59
» ett anmärkningsvärdt sätt att förordna förmyndare för omyndiga personer ...	61
» lagskipningens tillstånd	62

Ett Kongl. Maj:ts utslag, hvarigenom de tingshusbyggnadsskyldige i ett härad förpligtats att bekosta inbindning af domböcker, protokoll m. m. i häradets arkiv	63
Uppgift å antalet af de under år 1883 inkomna klagomål och anställda åtal	65
Utdrag ur Högsta Domstolens minnesbok för år 1883	66
1883 års embetsresa	68
Anmälan, att icke någon lagförklaring blifvit utfärdad under tiden efter början af sistlidna års Riksdag	68
Om de från Kongl. Statsdepartementen inkomna uppgifter, som äro intagna i Bilagan	68

BILAGA.

Uppgifter från Kongl. Statsdepartementen på de af Riksdagen år 1883 aflåtna underdåniga skrivelser och i anledning af dessa hos Kongl. Maj:t vidtagna åtgärder	3
» å de i berörda underdåniga skrivelser omförmälda ärenden, som ännu icke blifvit afgjorda	15
» å de genom föregående riksdagars underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitie-Ombudsmannens senaste embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda, samt å de åtgärder, som sedermera blifvit med dem vidtagna	17
Tabell öfver berörda uppgifter	27
Berättelse afgifven af Komiterade för Tryckfrihetens vård	28

Rättelser.

Sid.	2	rad.	4	står:	och derefter genom, läs: han, oaktadt.
»	2	»	6:	ordet	han i början på raden utgår.
»	57	»	3	står:	förberörda, läs: för berörda.
»	57	»	8	står:	fastigheter, läs: fastigheten.

Till Riksdagen.

Likasom de embetsberättelser, jag förut afgifvit, må äfven denna börja med redogörelse för de åtal, jag, till åtlydnad af Justitie-ombudsmansinstruktionens 1 §, funnit mig föranlåten att anställa, för så vidt dessa åtal under det sist förflutna året blifvit af åtminstone *en* domstol pröfvade och afgjorda.

I en den 5 Maj 1879 till mig ingifven skrift förde Klockaren J. Löfgren klagan deröfver, att sedan han blifvit utnämnd till klockare i Ullervads socken af Skaraborgs län med tillträdesrätt den 1 Maj 1877 och derefter genom flerfaldiga ansökningar dels hos Domkapitlet i Skara, dels, efter dess anvisning, hos Domhafvanden i Norra Wadsbo härad, han ännu icke lyckats erhålla af- och tillträdes-hussyn å klockarebostället, hvilket utan syn ej kunnat af honom mottagas.

Denna klagoskrift meddelade jag ständige Domhafvanden i nämnda domsaga den 7 Maj förstnämnda år med förständigande, att han borde öfver densamma sig yttra och skriften till mig återställa inom tre veckor derefter. Då emellertid hvarken något yttrande ej heller klagoskriften ännu den 31 påföljande Juli till mig inkommit, aflät jag sistnämnde dag till bemälda Domhafvande skrifvelse med föreläggande för honom att inom fjorton dagar derefter till mig insända berörda klagoskrift, med eller utan yttrande i ämnet, men äfven detta föreläggande blef inom den sålunda föreskrifna tiden ej fullgjordt.

Vid detta förhållande anmodade jag i skrifvelse den 9 September samma år Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt, att på grund af ofvan intagna angivelse, sådan den blifvit ur det i Justitie-ombudsmans-expeditionen förda diariet återgifven, lagligen tilltala bemälda Domhafvande, för försummelse i embetets utöfning, och å honom yrka ansvar enligt lag och sakens efter skriftvexling närmare utredda beskaffenhet samt tillika hans förpligtande, vid verksamt äfventyr, att inom förelagd kort tid fullgöra hvad han funnes hafva försummat.

På det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning häraf mot Domhafvanden anstälde, har Kongl. Hofrätten meddelat *utslag den 18 Januari 1883**), deri Kongl. Hofrätten till en början omförmält, hurusom Kongl. Hofrätten af handlingarna i målet inhemtat, att, sedan Advokatfiskalsembetet påkallat Domhafvandens yttrande öfver angifvelsen, denne, under medgifvande att synen blifvit, på sätt Löfgren uppgifvit, hos Domhafvanden begärd, hufvudsakligen anför, att Domhafvanden ansett syn å klockareboställe böra förrättas af kronobetjent; att, äfven om det åläge domare att förrätta en dylik syn, den nu ifrågavarande likväl icke blifvit i behörig ordning hos Domhafvanden begärd, när denne ansåge sig

*) Om orsaken till det långa dröjsmålet med målets afgörande i Kongl. Hofrätten framstälde jag förfrågningar till Advokatfiskalsembetet i skrifvelse den 29 Oktober 1881 och i skrifvelse till Kongl. Hofrätten den 29 September 1882 och erhöi det besked, att dröjsmålet berott derpå, att Domhafvanden icke förr än han upprepade gånger blifvit fäld att utgifva försuttna viten inkommit med förklaringar öfver de särskilda af Advokatfiskalsembetet mot honom i målet ingifna memorial.

endast efter uppdrag af Konungens Befallningshafvande eller Domkapitlet hafva haft skyldighet att förrätta synen, hvaremot hvarken Löfgren, Kontraktsposten eller Kyrkoherden haft befogenhet att hos Domhafvanden omedelbart begära syn; att Löfgren, som jemväl blifvit i målet hörd, yrkat, att som, i följd af dröjsmålet med synens förrättande, boställshusen icke kunnat, såsom vederbort, flyttas till ny plan, som vid laga skifte blifvit dertill bestämd, samt Löfgren, hvilken utarrenderat bostället från den 1 Maj 1877, genom afhandling den 1 Maj 1879 medgifvit sin arrendator för den olägenhet, som genom nämnda förhållande tillskyndats honom, femtio kronors afdrag å den betingade årliga arrendesumman eller för tiden från arrendets början till 1881, då syn blifvit hållen, tillsammans två hundra kronor, jemte det Löfgren i och för sina ansökningar om synens förrättande äfvensom i följd af angifvelsen mot Domhafvanden och för målets bevakande i Kongl. Hofrätten fått vidkännas kostnader, uppgående till sextioåtta kronor, Domhafvanden måtte förpligtas att till Löfgren utgifva dessa belopp, hvarjemte Löfgren fordrat att af Domhafvanden utfå lösen för Kongl. Hofrättens utslag i målet; att Advokatfiskalsembetet i aflätet memorial yrkat, att enär upplyst vore, det Domhafvanden i god tid emottagit tillförlitliga intyg derom, att Löfgrens ansökningar beträffande ifrågavarande syneförrättning grundade sig på Domkapitlets genom vederbörande kontraktspost kungjorda beslut i ämnet, samt Domhafvanden, vid sådant förhållande, varit lagligen pligtig att i anledning af Löfgrens framställning förrätta synen, men Domhafvanden sådant underlåtit, Domhafvanden måtte ej mindre dömas till ansvar här för än äfven förpligtas att till Löfgren utgifva de af honom fordrade ersättningar; att Domhafvanden, häröfver hörd, på de af honom förut angifna skäl bestridt åtalet; hvarförutan Domhafvanden, beträffande Löfgrens ersättningsanspråk, särskildt anmärkt, att Löfgren icke visat sig hafva haft skyldighet att hålla arrendatorn af bostället skadeslös för det husen ej kunnat flyttas till boställets jord; hvarefter Kongl. Hofrätten slutligen sig utlåtit, att, enär, enligt 8 § i Kongl. Resolutionen och förklaringen på presterskapets allmänna besvär den 12 Januari 1757, jemförd med 35 § i Landshöfdingeinstruktionen den 4 November 1734 och Kongl. Kungörelsen angående kostnadsersättning för laga husesyn å klockarebol den 19 Juli 1841, det åläge härads höfding att med biträde af nämnd förrätta laga af- och tillträdessyn å klockareboställe, samt den omständighet, att sådan syn blifvit hos Domhafvanden begärd, icke af någon myndighet, utan af Löfgren, desto mindre utgjort giltig anledning för Domhafvanden att undandraga sig förrättandet af den begärda synen, som Löfgren vid sin till Domhafvanden derom gjorda ansökan fogat kon-

traktsprostens skrifvelse, hvilken utvisade, att Löfgrens ansökan grundade sig på Domkapitlets i Skara stift beslut; ty och som Domhafvanden genom sin underlåtenhet i förevarande hänseende visat försummelse i sitt embete, pröfvade Kongl. Hofrätten, jemlikt 25 kapitlet 17 § Strafflagen, rättvist döma Domhafvanden, för hvad sålunda läge honom till last, att böta sjuttiofem kronor; hvarjemte Domhafvanden förpligtades att ersätta Löfgren de kostnader, han haft dels i och för de af honom vidtagna åtgärder för erhållande af syn å bostället dels ock i följd af angifvelsen och för målets bevakande i Kongl. Hofrätten med sextioåtta kronor jemte hvad till stämpel å ett exemplar af Kongl. Hofrättens utslag åtginge; men då Löfgren icke visat, att han i följd af dröjsmålet med synens förrättande varit nödsakad att vidkännas minskning i det af honom betingade arrende för bostället, funne Kongl. Hofrätten Löfgrens i detta hänseende framställda ersättningsanspråk icke kunna bifallas.

Detta utslag har icke blifvit öfverklagadt.

Uti en till mig den 20 September 1879 ingifven skrift öfverlemnade utgifvaren af Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, Boktryckaren S. A. Hedlund, en skrifvelse, undertecknad af A. F. Åkerberg, J. B. Westenius, Magnus N:son Lind och A. Heyne, i egenskap af referenter för åtskilliga uppgifna tidningar, vid Färs Häradsrätts sammanträde den 2 och 3 September 1879, då ett derstädes emot Folkskoleläraren Sven Nilsson i Tolånga anhängigt brottmål handlades; anförande Hedlund dervid tillika, att han förmodade, det jag utan särskildt påpekande skulle finna de lagstridigheter, till hvilka Färs Häradsrätt gjort sig skyldig, men fäste emellertid särskildt uppmärksamheten på det förbiseende af föreskriften rörande offentlighet vid underrätterna, hvilket Häradsrätten lätit komma sig till last, samt framhöll såsom förtjent af undersökning, huruvida Domhafvanden iakttagit den ordning, hvari rättegångssaker borde vid härads-ting företagas enligt Rättegångsbalkens Kap. 2 § 3; yrkande Hedlund, hvilken trodde sig, i egenskap af hufvudman för den ene af referenterna, vara berättigad att göra denna anmälan, att påföljden för hvad sålunda förelupit måtte för Häradsrätten och särskildt Domhafvanden varda så sträng, som lag förmädde.

Ofvan omförmälda skrifvelse var af följande hufvudsakliga innehåll:

Tisdagen den 2 September 1879 infunno sig ofvan bemälda referenter vid Färs härads tingsställe i Sjöbo för att referera å nämnda ting förekommande mål. Vid förhandlingarnes början anhöllo de upprepade gånger hos tjänstgörande Häradsstjenaren att få inkomma i tingsalen.

Då emellertid detta vägrades, blef bemälda Häradstjenare af Heyne ombedd att till Rättens ordförande, Herr Häradshöfdingen V. Anderberg, framlemna ett kort, deri han anhöll om tillträde för referenterna. Häradstjenaren nekade emottaga kortet, likaså Kronolänsmannen O. Hofvander, till hvilken Heyne vände sig i samma syfte. Ändtligen åtog sig en enskild person att öfverlemna kortet. Domaren svarade emellertid, att han ej kände den person, hvilkens namn lästes å kortet. Efter förnyade fåfånga försök att inkomma, och sedan förhandlingarna efter middagsrasten ånyo börjat, inlemnade referenterna till Rätten en af dem uppsatt och med deras namn undertecknad skrift af följande lydelse:

»Till Färs Häradsrätt! Enär undertecknade af tjänstgörande Häradstjenaren A. Rasmusson vägrats tillträde till Rättens förhandlingar, hvarigenom vi hindrats från att fullgöra våra skyldigheter mot de resp. tidningar, vi representera, få vi, med stöd af gällande lag, anhålla, att få vid Rättens förhandlingar närvara och i motsatt fall om utdrag af domboken angående Rättens beslut deröfver. (Namn.)»

Äfven nu sökte Häradstjenaren hindra öfverbringaren af denna skrift, Westenius, från att inkomma. Det lyckades denne dock slutligen att inkomma och framlemna skriften till Rättens ordförande, som ville till en början att öfverlemnaren skulle taga den tillbaka. Denne anhöll emellertid att skriften skulle stanna på Rättens bord, hvarvid Domaren värdslost kastade densamma åt sidan under förklaring, att den ej skulle till någon Rättens åtgärd föranleda. Vid den af Westenius påföljande dag förnyade framställning om skrifvelsens intagande i protokollet eller, i motsatt fall, densammans återlemnande med officiel påskrift, förklarade Domaren, att skrifvelsen skulle införas i protokollet och Rättens beslut deröfver meddelas den 29 i samma månad.

Sedan Heyne och Lind kl. $\frac{1}{2}$ 5 e. m. afrest, påropades kl. 8 e. m. ett synnerligen märkligt mål emellan en handelsfirma Wedberg & C:o i Ystad och Possessionaten J. Hintze, i hvilket mål en tillförordnad domare förde ordet. Westenius och Akerberg, som stannat qvar, gjorde då flera försök att vinna inträde, helst de hörde, att tvenne andra tidningsmän tillåtits vara närvarande. Först kl. $\frac{1}{2}$ 11 på aftonen öppnades dörrarne, då domaren tillkännagaf, att religionsmålet ej förr än följande dag kl. 9 f. m. kunde handläggas och parterna äfvensom omkring femtio i nämnda mål inkallade vittnen skulle möta.

Äfven den tingsbesökande allmänheten var under dagens lopp utestängd från förhandlingarne i tingsalen. Endast på sin höjd fem à sex personer fingo tidtals inkomma.

Onsdagen den 3 September kl. 9 f. m. började förhandlingarna för slutna dörrar. Först kl. 10, då målet emot Skolläraren Sven Nilsson påropades, öppnades dörrarne. Westenius och Åkerberg samt referenten för Ystads Allehanda intogo sina platser. Kronolänsmannen C. J. Sjöström begärde då att få dem hörda såsom vittnen. Westenius protesterade, under påstående, att det vore en fint af åklagaren, för att hindra dem från att utöfva sin referentpligt och aflade vittnesmålet först sedan han tvenne gånger blifvit bötfäld. Åkerberg förklarade sig af sina religiösa åsichter hindrad att aflägga eden, hvarvid Rätten med åklagarens och svarandens medgifvande tillät honom vittna utan ed. På anmärkning af Åkerberg, att han derigenom väl ej blefve hindrad från att fullgöra sin referentskyldighet, genmälde domaren, att därför ej funnes något hinder. Den tredje referenten aflade eden med protest. För att blifva i tillfälle att referera vittnesmålen anhöll Westenius att referenterna måtte få höras först, i hvilken anhållan svaranden Nilsson förenade sig. Åklagaren yrkade deremot, att hans vittnen (bland dem referenterna) skulle höras sist; och detta blef Rättens beslut.

Målet emot Sven Nilsson handlades för slutna dörrar, om man undantog, att några af vittnena fingo stanna inne, sedan de aflagt sina vittnesmål. Referenterna hördes aldrig sist.

Enär referenterna afreste från tingsstället efter religionsmålets handläggning, kunde de ej afgöra, huruvida förhandlingarna derefter höllos för öppna dörrar. Men första tingsdagen, Måndagen den 1 Sept., erhöll tingsmenigheten, såsom man för referenterna uppgifvit, tillträde i mån af utrymme.

Till belysning af saken borde nämnas, att då målet förevar å cellfängelset i Ystad den 12 förutgångne Juli fingo referenterna, bland hvilka äfven de ofvan uppräknade befunno sig, vara inne, men ej den stora allmänheten, oaktadt utrymmet därför icke lade hinder i vägen. En person, som anhöll att i egenskap af svensk medborgare blifva insläppt, erhöll det oaktadt ej tillträde, och då han knackade på dörren, blef detta betraktadt såsom störande af tingsfriden och han därför tilltalad.

Om det ansåges nödigt, att dessa referenternas uppgifter styrktes, vore de i tillfälle att åberopa vittnen och förebringa bevisning.

Öfver hvad sålunda blifvit angifvet lemnade jag ej mindre Häradshöfdingen Anderberg än ock ofvan bemälde tillförordnade domare tillfälle att sig yttra; och afgåfvos i anledning häraf utlåtanden:

1:o af Häradshöfdingen Anderberg, som anförde, att han ej funne nödigt bemöta de lögnaktiga och vrängda framställningar, en del repre-

sentanter för svenska smutspressen behagat göra emot handläggningen af det vid Färs Häradsrätt anhängiga målet emot afsatte Skolläraren Sven Nilsson i Tolånga. Hade desse skandalskrifvare, som sig bort, vid sin anmälan företett protokollen i målet, så skulle, förmodade Härads-höfdingen, densamma ej föranledt till någon remiss. Att målsmannen för dem, S. A. Hedlund, som så vidt och bredt ordade om rättegångs-ordning, ej egde särdeles kännedom om densamma, bevisade bäst hans lika enfaldiga som okunniga ansvarsyrkanden emot »*Häradsrätten och särskildt Domhafvanden*». Inom kort komme troligen detta mycket omskrifna mål att prövas af Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge, hvilken, derest Häradsrätten vid handläggningen af målet i ett eller annat afseende åsidosatt gällande rättegångsordning, antagligen icke skulle underlåta att remittera handlingarne till vederbörande advokatfiskal.

Uti Häradsrättens vid yttrandet fogade utslag — fortfor Härads-höfdingen — funnes skälen upptagna för afslag å Westenii med fleres begäran, att den 2 September få tillträde till Rättens sessionsrum. Derigenom trodde Härads-höfdingen ej, att det allmänna lidit, då bemålde referenter genom de i sina respektive tidningar förut införda referat af målet visat sig sakna förmåga och vilja att rätt uppfatta hvad deri verkligen förekommit. Genom ofullständiga och vilseledande referat sökte de ställa brottslingen i en annan dager än den verkliga samt inverkade derigenom menligt på utredningen af målet. Endast detta hade bort utgöra ett laga skäl för afslag å Westenii med fleres anhållan att få tillträde till sessionsrummet. Genom ett oskickligt samt till och med våldsam uppträdande uti och invid tingshuset hade de dessutom förverkat det tillmötesgående, som i öfrigt komme hvarje hyfsad och hederlig tingsbesökande till godo från deras sida, som vid tinget upprätthöllo ordningen.

Såsom ett litet prof på skandalpressen bifogade Härads-höfdingen ett exemplar af Westenii tidning »Framåt», hvilken innehållit åtskilliga artiklar, som med rätta bort åtalas, men åtminstone af Härads-höfdingen lemnades endast åt föraktet.

2:o af den tillförordnade domaren, som hufvudsakligen yttrade, att han, som den 23 Augusti 1879 erhållit förordnande af Kongl. Hofrätten, att såsom särskild ordförande i Färs Häradsrätt vid det eller de tillfällen, då Häradsrätten icke vore med annan ojäfvig ordförande försedd, handlägga ett af handelsbolaget under firma J. E. Wedberg & C:o i Ystad till Häradsrätten instämmt mål mot Godsegaren Johan Petter Hintze å Vallstatorp och Disponenten Thomas Forsberg i Esperöd angående fordran, med hvilket mål ständige ordföranden, Härads-höfdingen

Anderberg, vore jäfvig att taga domarebefattning, med anledning häraf instält sig vid Färs härads tingsställe Sjöbo den 2 September 1879, till hvilken dag berörda mål blifvit utsatt till fortsatt behandling;

att han kl. $\frac{1}{2}$ 8, då Häradshöfdingen Anderberg för honom tillkännagifvit, att tingssalen stode till hans förfogande, företagit nyss omförmälda mål till handläggning, dervid, förutom nämnden, mera än tjugutre personer varit tillstädes i tingssalen;

samt att den tillförordnade domaren hvarken sjelf eller genom andra förvägrat någon att i tingssalen inkomma och ej heller haft vetskap om att någon, under det han suttit ordförande i Häradsrätten, påyrkat men blifvit förhindrad att få tillträde till Rättens förhandlingar.

Det i Häradshöfdingen Anderbergs ofvan intagna yttrande omförmälda Häradsrättens utslag, som den 29 September 1879 meddelades uppå J. B. Westenii den 2 i samma månad till Häradsrättens ordförande ingifna, här förut jemväl intagna skrift, var af denna lydelse:

»Enär sökandena, i deras uppgifna egenskap af tidningsreferenter, icke kunna anses ega några på lag eller billighet grundade anspråk att framför häradets innevånare och andra personer, som vid tinget varit nödsakade att iakttaga inställelse i egenskap af verkliga sakegare och vittnen, få sig platser anvisade uti Rättens sessionsrum, hvars utrymme, såvida ordning skulle kunna upprätthållas, samt onödigt uppskof uti rättegångsförhandlingarna undvikas, den 2 innevarande September var till fullo upptaget; alltså förklarar Häradsrätten hvad sökandena uti ingifna skriften andragit icke föranleda till någon åtgärd från Rättens sida.»

Sedermera ingaf Boktryckaren Hedlund till mig en ytterligare skrift, åtföljd af förbemälda referenters berättelse om den behandling, för hvilken de vid Färs Häradsrätt den 30 September 1879 varit utsatta från en länsmans och en häradstjenares sida, jemte ett af sex vittnen underskrifvet bevis rörande nämnda tilldragelse, af hvilken skrifts innehåll icke något vidare syntes hafva omedelbart afseende på Häradshöfdingen Anderberg och Häradsrättens ledamöter än en antydning, att de af bemälda länsman och häradstjenare emot tidningsreferenterna föröfvade handgripligheter skulle hafva tillkommit i följd af Häradshöfdingens tillsägelse.

På min begäran blef protokollet vid den af Häradsrätten hållna ransakning med f. d. Folkskolläraren Sven Nilsson af Häradshöfdingen Anderberg till mig insändt.

Detta protokoll innehöll, bland annat, att till Färs Häradsrätts sammanträde den den 4 Juni 1879 Länsmannen Joh. Sjöström instämt Skolläraren Sven Nilsson i Tolånga med påstående om ansvar å honom, för det han skulle hafva sökt bibringa de barn, som till hans uppfostran

och undervisning varit anförtrödda, annan tro, än den som öfverensstämde med den evangelisk-lutherska läran, äfvensom för det han vid åtskilliga tillfällen hädat Gud, samt lastat och gäckt Guds heliga ord. Den tilltalade var icke tillstädes. Åskilliga vittnen hördes, hvarefter åklagaren anförde, att som svaranden utan förfall uteblifvit och fara vore för handen att, derest han finge fortfarande vistas på fri fot, han undanröjde tillgänglig bevisning, svaranden måtte förklaras skyldig att genast träda i häkte, samt ransakningen uppskjutas, på det att åklagaren måtte komma i tillfälle att förebringa ytterligare bevisning. Häradsrätten meddelade härpå det utslag, att i följd af inlupna omständigheter Häradsrätten förklarade svaranden skyldig att genast träda i häkte, till följd hvaraf åklagaren ålåde att ofördröjligen häkta och till kronohäktet i Ystad införpassa svaranden.

Vid sammanträde den 21 Juni 1879 å kronohäktet i Ystad inställdes den tilltalade från häktet. Han yrkade då att blifva på fri fot försatt, men detta afslogs af Häradsrätten.

Den 12 Juli 1879 vid sammanträde likaledes å kronohäktet i Ystad hördes en mängd vittnen å både åklagarens och den tilltalades sida. Den sistnämnde förnyade yrkandet att varda på fri fot försatt, hvilket af åklagaren bestreds. Häradsrätten meddelade vid sammanträdet slut det utslag, att när åklagaren icke påkallat uppskof med målet för förebringande af vidare bevisning, samt svaranden följaktligen genom sin frigifning ej kunde undanrödja mera tillgänglig bevisning; alltså och då det ej skäligen kunde antagas, att svaranden, hvilken, enligt hvad känt vore, egde fast egendom, afveke från orten, förklarade Häradsrätten svaranden för i fråga varande nu åtalade brott ej för närvarande kunna vidare i häkte hållas, och uppsköt målet till andra rättegångsdagen af nästa höstetings första sammanträde i Sjöbo, den 2 påföljande September.

Vid sammanträdena dels den 3, dels sedermera den 30 September, hörde Häradsrätten ytterligare ett stort antal vittnen, och den 27 påföljande Oktober ålade Häradsrätten den tilltalade edgång rörande en uppgifven omständighet, hvilken edgång utsattes till den 19 Januari 1880, till hvilken dag målets vidare handläggning uppskötts.

Under de vittnesförhör i målet, som sålunda försiggått, hade flera af vittnena, t. ex. Handlanden Mårten Nilsson och åboen Nils Arfvidsson i Tolånga, åboen Nils Svensson i Näsby samt tidningsreferenten Åkerberg tillåtits vittna om hvad den tilltalade skulle hafva under samtal mellan fyra ögon dem meddelat.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann jag någon ansvarstalan ej kunna föras emot den tillförordnade domaren, för hvad emot

honom blifvit angifvet; likasom angifvelsen emot Häradshöfdingen Anderberg, att han skulle hafva gifvit tillsägelse om tidningsreferenternas våldsamma aflägsnande ur tingssalen den 30 September, såsom obestyrkt, lemnades utan afseende.

Hvad deremot angick Häradshöfdingen Anderbergs öfverklagade förfarande emot bemälde referenter den 2 September, följde af Häradshöfdingens till mig afgifna yttrande, att de i fråga varande tidningsreferenterna med hans vetskap och vilja varit från tillträde till tingssalen nämnda dag utestängda, hvilket förhållande syntes mig uppenbarligen strida mot föreskriften i *Kongl. Cirkuläret den 28 Mars 1835*, som bjöde, att det urgamla bruket af offentlighet vid underrätterna skulle vidmakthållas. Till sitt urskuldande hade Häradshöfdingen åberopat de skäl, som anfördes i Häradsrättens utslag den 29 September. Att detta utslag uppå referenternas ansökning, som ingafs den 2 September och rörde frågan om tillträde till Rättens förhandlingar just den dagen, icke meddelades förr än den 29 i samma månad, utgjorde ej den minsta af anledningarna till anmärkning öfver Häradshöfdingens beteende vid det i fråga varande tillfället. Detta motvilliga och gäckande sätt att behandla nämnda ansökning, hvilket icke vittnade om det allvar och den värdighet, som det anstode en domstol att iakttaga, kunde ej undgå att nedsätta Häradsrättens anseende ej mindre i deras ögon, hvilkas framställning så behandlades, än äfven hos en hvar, som derom erhållit kunskap.

Det skäl åter, som i utslaget anfördes för tidningsreferenternas utestängande från åhörande af Rättens förhandlingar lydde sålunda, att dessa referenter »icke kunde anses ega några på lag eller billighet grundade anspråk att framför häradets innevånare och andra personer, som varit nödsakade att inställa sig i egenskap af verkliga sakegare och vittnen, få sig platser anvisade i Rättens sessionsrum, hvars utrymme, så vida ordning skulle kunna upprätthållas samt onödigt uppskof uti rättegångsförhandlingarna undvikas, den 2 September var till fullo upptaget».

Härvid vore först att märka, det referenterna i ansökningen ej begärt, att »platser skulle åt dem anvisas», utan endast att »få tillträde», att icke utestängas utan insläppas i tingssalen, der de naturligtvis fått åtnöjas med den plats, de kunnat sig bereda. Men de voro och förblefvo, enligt deras oemotsagda uppgift, utestängda hela förmiddagen den 2 September, och på eftermiddagen syntes endast Westenius, som inlemnade merberörda ansökning, hafva efter åtskilliga svårigheter lyckats komma inom tingssalens dörrar. Likaledes hade referenterna i sin ansökning icke framställt anspråk på platser framför häradets innevånare

och andra personer, som voro sakegare eller vittnen vid tinget. Men skulle den i lag stadgade offentligheten vid rättsskipningen behörigen varda iakttagen, så hade icke heller dessa sakegare och vittnen bort hafva någon företrädesrätt framför hvilka andra åhörare som helst, såvida trängseln ej varit så stor, att dessa andra åhörare hindrat sakegare och vittnen att framkomma till Rättens bord, när de påropades. Det syntes mig vara ett sådant hinder, som menades med det i utslaget begagnade oegentliga uttrycket: »onödigt uppskof i rättegångsförhandlingarna». Hade Häradsrätten uppfattat förhållandet ur denna, den enda rigtiga synpunkten, så hade sannolikt afslaget på referenternas begäran ej kunnat grundas på den omständighet, att tingssalen vid den tid ä nämnda den 2 September, då tidningsreferenterna dit anlände och sökte der inkomma för att öfvervara Rättens förhandlingar, redan varit så uppfylld af åhörare, att desse referenter ej kunde insläppas, med mindre de i utslaget omnämnda olägenheter af ordningens störande och »onödigt uppskof i rättegångsförhandlingarna» skulle hafva inträffat, helst detta föregifvande stode i uppenbar strid med bemälda referenters bestämda uppgift, att den 2 September endast fem eller sex personer tidtals varit i tingssalen närvarande.

Det vore dessutom en annan omständighet, som lände till styrko för det antagande, att rådande trängsel i tingssalen vid det i fråga varande tillfället ej utgjort giltig orsak till tidningsreferenternas utestängande. Hade nemligen salen varit öfverfylld af folk, så hade salens dörrar icke behöft för någons utestängande hållas tillslutna, och i sådant fall hade referenterna sannolikt icke besvärat Rätten med någon skriftlig begäran om inträde, eller, om de ändock varit enträgna och inkommit med en sådan ansökning, skulle Rätten endast haft af nöden att åberopa den trängsel, som var uppenbar för alla tillstädesvarande, såsom giltig grund för afslag å den under sådana förhållanden obehöriga ansökningen. I stället valde Häradsrätten den förkastliga utvägen att med ett mot all offentlighet stridande hemlighetsmakeri genom dörrarnes tillslutande hålla referenterna utestängde från tingssalen och, när deras önskan att få tillträde på skriftlig väg lyckades framtränga till Rätten, taga på sig en tid af mer än tre veckor för att derpå lemna svar.

Vidare ansåg jag de ytterligare skäl, Häradshöfdingen i sitt afgifna yttrande anført för afslag å referenternas meranämnda ansökning ådagalägga, att trängseln i tingssalen icke varit den egentliga grunden för nämnda afslag och i allmänhet för den behandling, för hvilken referenterna varit utsatte från Häradsrättens och dess tjenares sida. Det hette nemligen i berörda yttrande, att referenterna, genom de i sina respektiva tidningar förut

införda referat af målet, visat sig sakna förmåga och vilja att rätt uppfatta hvad deri verkligen förekommit och genom ofullständiga och vilseledande referat sökt ställa »brottslingen» i en annan dager än den verkliga samt derigenom inverkat menligt på utredningen af målet, samt att de genom oskicklighet och till och med våldsamt uppträdande uti och invid tingshuset förverkat det tillmötesgående, som i öfrigt komme hvarje hyfsad och hederlig tingsbesökande till godo från deras sida, som vid tinget upprätthöllo ordningen. Detta var således den egentliga grunden, det var för deras förutgångna origtiga och vilseledande referat i tidningarne, och för deras personliga uppförande vid tingsstället, som referenterna bestraffades med utestängande från tillträde till Rättens förhandlingar, helst som det i nyssberörda yttrande tillades, att »endast detta hade bort utgöra laga skäl för afslag å Westenii med fleres anhållan att få tillträde till sessionsrummet». Det vore verkligen för mig svårt att förklara, huru en erfaren domare kunnat till den grad misstaga sig om gränserna för sin behörighet, att han dragit under sin domsrätt och tillåtit sig extra judicialiter bestraffa förbrytelser, som dels tillhörde ett helt annat forum, dels skulle i annan ordning anhängiggöras. Lögnaktiga uppgifter och vrängda framställningar till allmänhetens förvillande, då de förekomme i tryckt skrift, hemföle under Tryckfrihetslagens rättegångsordning och kunde endast efter denna förordning lagföras och straffas. Öfver oskickligt och våldsamt uppförande uti och invid tingsstad dömde visserligen Häradsrätt, men först efter i laga ordning anstaldt åtal af allmän åklagare eller målsegande. Att sådant åtal icke, så vidt känt vore, egt rum, utgjorde en omständighet, som åtminstone ej lände till styrko för Häradshöfdingens anförda beskyllning emot referenterna.

Hvad Häradshöfdingen Anderberg sålunda till sitt försvar anført, syntes mig alltså icke vederlägga hvad jag fört honom till last, eller att han icke, på sätt Kongl. Cirkuläret den 28 Mars 1835 påbjöde, vidmakthållit offentlighet vid Färs Häradsrätts sammanträde den 2 September 1879.

Beträffande Skolläraren Nilssons inmanande i häkte, utvisade protokollet vid den med honom hållna ransakning, att detta skedde genom Häradsrättens beslut den 4 Juni 1879, eller den dag, till hvilken Nilsson var instämd, ehuru han då icke instälde sig. Enligt utslagets ordalydelse, grundade sig detta beslut på »inlupna omständigheter». Hvilka dessa vore, ansåg jag förtjena att närmare skärskådas. Nilsson var tilltalad, för det han skulle hafva sökt bibringa de barn, som till hans uppfostran och undervisning varit anförtrödda, annan tro än den, som öfverensstämde

med den evangelisk-lutherska läran, samt för det han vid åtskilliga tillfällen hädat Gud och gäckat Guds heliga ord. Dessa brott medförde, enligt lag, icke sådant ansvar, att den därför misstänkte ovilkorligen skulle, jemlikt 19 § 5 mom. i Kongl. Förordningen om nya Strafflagens införande och hvad med afseende derå iakttagas skall, den 16 Februari 1864, i häkte tagas. Enligt 6 mom. i samma § kunde likväl den, som misstänktes för ringare brott, i häkte tagas, men hade han embete eller tjänst eller fast egendom eller eljest stadigt hemvist, och kunde det ej skäligen befaras, att han afveke eller att han genom undanrödjande af bevis eller egendom sakens tillbörliga utredning hindrade, då skulle han på fri fot lemnas. Utan tvifvel var det på sist anförda lagrum beslutet om häktningen grundats, och »de inlupna omständigheterna» hade väl varit dels de vid tillfället hörda vittnenas utsagor, dels åklagarens till stöd för häktningens påyrkande yttrade förmodan att, derest den tilltalade fortfarande finge vistas på fri fot, han skulle undanrödja tillgänglig bevisning. Härvid vore dock att märka, hvad först vittnenas utsagor beträffade, att Nilsson ännu icke varit i saken hörd och följaktligen ej heller i tillfälle att sig yttra öfver, ännu mindre erkänna, de hörda vittnenas ojäfaktighet, hvarförutan deras utsagor ej skäligen kunde tillmätas synnerlig betydelse; och, hvad vidare anginge den framhållna farhågan, att Nilsson, lemnad på fri fot, skulle undanrödja tillgänglig bevisning, måste det afseende, som derpå lagligen kunnat fästas, vara beroende på hvad lagen menade med uttrycket: »undanrödjande af bevis». Otvifvelaktigt måste dermed hufvudsakligen menas undanrödjande af skriftliga handlingar, verktyg, som vid brottets föröfvande användts, olofligen tillgripet gods och andra dylika döda ting, medelst hvilka brottets verklighet och den tilltalades skuld deri kunde ådagaläggas; ty lämpadt på vittnena, på lefvande menniskor, finge uttrycket efter orden en alltför stark bemärkelse. Hvarken åklagaren ej heller Häradsrätten kunde väl misstänka Nilsson att vilja undanrödja, eller om lifvet bringa de vittnen, som funnes att tillkalla. Äfven om åt uttrycket kunde gifvas betydelsen af vittnenas undanskaffande, aflägsnande från orten eller att de skulle göras jäfvisa, mutas eller lockas, var i detta fall föga skäl till fruktan. De åtalade brottens beskaffenhet vore sådan, att de icke kunnat begås i löndom utan med en viss offentlighet i skolrummet eller i samqväm med flera personer, således också endast genom vittnesbevisning till sin art och verklighet styrkas; och då de, såsom det i anklagelsen hette, tillika varit föröfvade »vid åtskilliga tillfällen», måste vittnenas antal vara stort, och alla dessas undanskaffande, på hvilket sätt det än skulle ske, kunde anses snart sagdt omöjligt. Men den viktigaste om-

ståndigheten härvid vore dock den, att Häradsrätten, utan att derförinnan höra Nilsson, innanat honom i häkte. En så brådstörtad och våldsamt åtgärd, begången af en domstol emot en bofast man, tilltalad för ej svårare brott, vore verkligen i våra dagar någonting oerhördt; och huru ej allenast olaglig utan äfven svårt rättskränkande denna åtgärd var, bevisades bäst deraf, att om Nilsson blifvit hörd, och om han dervid bekänt de brott, för hvilka han anklagades, han såsom bofast man ej fått i häkte inmanas förr, än han genom laga kraftvunnen dom blifvit fäld till sådant straff, som icke utan häktning kunnat verkställas. Detta Häradsrättens beslut lade jag förty Häradshöfdingen Anderberg till last, såsom ett embetsfel af betänklig art.

Vidkommande derefter den anmärkning, att några af de hörda vittnena tillåtits vittna om det den tilltalade under samtal mellan fyra ögon meddelat, måste jag betänka innehållet af Kongl. Brevet den 14 April 1754, der det hette: »emedan hvarken lagen fordrar att vittnen, om sådant som emellan fyra ögon sagdt blifvit, böra vittna, eller på sådana vittnesmål, när de med laga skäl icke bestyrkas eller af parten vidkännas, något afseende hafvas bör, eftersom eljest icke allenast förtrolig sammanlefnad och vänskap förstöras skulle, utan ock all säkerhet om lif och egendom sättas i äfventyr; ty bör hvad i dylika fall mellan fyra ögon talas, hvarken berättelsevis eller som skäl i dom eller utslag införas». Genom åsidosättande af detta stadgande ansåg jag Häradshöfdingen Anderberg jemväl hafva gjort sig till embetsfel skyldig.

Slutligen kunde jag icke lemna opåtalda den ton och några af de uttryck, Häradshöfdingen begagnat uti sitt till mig afgifna yttrande. Enär ordalydelsen af den resolution, som, tecknad å den till mig ingifna och Häradshöfdingen meddelade klagoskriften jemte de fyra tidningsreferenternas dervid fogade berättelse, föranledt nämnda yttrande, var affattad i öfverensstämmelse med § 6 i instruktionen för Justitieombudsmannen, och följaktligen endast innehöll, att Häradshöfdingen egde inom viss tid yttra sig öfver de meddelade handlingarne, utan att något äfventyr för underlåtenhet deraf var stadgadt; och då denna resolution således kunde anses innebära tillåtelse, men icke ovilkorlig skyldighet för Häradshöfdingen att yttrande i saken afgifva, hade jag visserligen icke haft skäl att finna mig förnärmat, äfven om icke något yttrande inkommit, än mindre deraf, att yttrandet innehållit, det Häradshöfdingen ansåge det icke vara nödigt att bemöta de anmälda klagomålen. I begge fallen underkastade sig Häradshöfdingen endast det äfventyr, att saken bedömdes efter för handen varande skäl. Men deremot måste uttryck sådana som »referenter för den svenska smutspressen»,

»skandalskrifvare» och att »de förverkat det tillmötesgående som kommer hvarje hyfsad och hederlig tingsbesökande till godo»; hvilket allt yttrades om mer omförmälde tidningsreferenter, samt benämningen »brottsling» som tilldelades Skolläraren Nilsson, innan denne blifvit till något brott lagligen förvunnen, betraktas såsom straffbara efter 16 Kap. Strafflagen, och, när de begagnats i en embetskrifvelse, innefatta en embetsförseelse, den jag också lade Häradshöfdingen Anderberg ytterligare till last.

På dessa här anförda grunder anmodade jag i skrifvelse den 15 November 1879 Advokatfiskalsembetet hos Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge att inför Kongl. Hofrätten tilltala Häradshöfdingen Anderberg, såsom för Häradsrättens beslut och åtgärder ansvarig, för hvad jag sålunda fört honom till last, med föreskrift tillika att i det fall, att Häradshöfdingen under skriftvexlingen skulle förneka någon af de ofvan angifna omständigheterna, som kunde anses på sakens utgång inverka, Advokatfiskalsembetet hade att föranstalta om förhör med de vittnen, angifvarena åberopat och hvilka framdeles skulle till namn och hemvist för Advokatfiskalsembetet uppgifvas, hvarefter och sedan skriftvexlingen blifvit slutad, Advokatfiskalsembetet skulle ega att å Häradshöfdingen Anderberg yrka ett efter lag och sakens beskaffenhet lämpadt ansvar, hvilket, i betraktande af mängden och den svåra arten af de fel, till hvilka jag funne Häradshöfdingen i förevarande måls behandling hafva gjort sig skyldig, syntes mig icke böra stanna vid mindre än mistning af embetet på längre eller kortare tid; hvarjemte jag, med afseende å Skolläraren Nilssons olagliga inmanande i häkte, vidare föreskref, det Nilsson skulle beredas tillfälle att sig i saken yttra och sina anspråk på ersättning för olagligen tillfogadt lidande framställa, hvilka anspråk Advokatfiskalsembetet hade att, efter deras befogenhet, understödja, likasom efter det behörig uppgift blifvit infordrad å kostnaden för Nilssons inforslande till häktet och underhåll derstädes, Kongl. Maj:ts och Kronans rätt till godtgörelse för denna kostnad borde af Advokatfiskalsembetet bevakas och utkrävas.

Till följd af denna min skrifvelse lade Advokatfiskalsembetet i dess till Kongl. Hofrätten ingifna memorial Häradshöfdingen Anderberg till last såsom embetsfel:

att under handläggningen af ifrågavarande mål emot Sven Nilsson Häradsrätten, medelst beslutet den 4 Juni 1879, utan laga skäl förordnat om Sven Nilssons inmanande i häkte;

att vid de i samma mål hållna vittnesförhör Häradsrätten, emot stadgandet i Kongl. Brevet den 24 April 1754, tillåtit vittnen berätta

hvad Sven Nilsson under samtal emellan fyra ögon dem meddelat, och låtit detta i protokollet intagas;

att Häradshöfdingen icke, på sätt Kongl. Cirkuläret den 28 Mars 1835 bjöde, vidmakthållit offentlighet vid Häradsrättens sammanträde den 2 September 1879; samt

att Häradshöfdingen uti sitt förberörda till mig afgifna yttrande begagnat uttryck, innefattande förnärmelse emot ofvanbemälda tidningsreferenter samt Sven Nilsson;

hvarförutan Advokatfiskalsembetet, i anledning af Kongl. Hofrättens remiss den 10 December 1880, meddelad i sammanhang med pröfning af besvär emot Färs Häradsrätts utslag den 10 Maj samma år i mål emellan Åkerberg med flere, å ena, samt Länsmannen O. Hofvander och Fjerdingsmannen Nils Rasmusson i Sjöbo, å andra sidan, vidare lade Häradshöfdingen Anderberg till last såsom fel i embetet, att han äfven vid Häradsrättens sammanträde den 30 September 1879 icke vidmakthållit offentlighet, enligt förut åberopade Kongl. Cirkulär den 28 Mars 1835;

hvarvarefter, sedan Häradshöfdingen Anderberg häröfver sig förklarar, samt Sven Nilsson afgifvit yttrande och dervid fordrat ersättning för den förlust honom tillfogats derigenom att han, till följd af Häradsrättens anmärkta beslut den 4 Juni 1879, blifvit beröfvad sin frihet, med tjugofem kronor för hvarje dag, han varit häktad och under den tid af en månad derefter, som erfordrats för hans återställande, tillika med godtgörelse för lidande med femhundra kronor, Advokatfiskalsembetet, efter det vittnesförhör i målet egt rum inför Kongl. Hofrätten den 31 Januari 1881 och den 30 i samma månad 1882, yrkade, att Häradshöfdingen Anderberg måtte för hvad, såsom ofvan förmäles, blifvit lagdt honom till last, dömas enligt 25 Kapitlet 16 § sista momentet och 17 § Strafflagen till ansvar, som, med hänsyn till felens mängd och svåra art, borde bestämmas till mistning af embetet på längre eller kortare tid; äfvensom Advokatfiskalsembetet påstod åläggande för Häradshöfdingen Anderberg att såväl godtgöra Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för Sven Nilssons underhåll i häktet och hans forslande dit med nitton kronor 34 öre enligt räkning, som ock utgifva skälig ersättning till Sven Nilsson för det honom genom häktandet tillskyndade lidande och godtgörelse till de i målet hörda vittnen; hvaröfver äfvenledes Häradshöfdingen Anderberg sig förklarar.

Kongl. Hofrätten meddelade *utslag den 12 Februari 1883*, af innehåll, i hvad detsamma afsåg den af Advokatfiskalsembetet, på grund af ofvanomförmälda af mig lemnade uppdrag, mot Häradshöfdingen Anderberg

förda talan, att som, beträffande åtalet för såvidt dermed afsåges anmärkta förhållandet att, under handläggningen af ofvan omnämnda mål emot Sven Nilsson, åtskilliga vittnen skulle fått berätta och Häradsrätten låtit i protokollet intaga sådant, som Sven Nilsson emellan fyra ögon dem meddelat, samma vittnen hvarken, när de skolat afgifva sina berättelser, upplyst, att hvad de hade sig i målet bekant grundades å Sven Nilssons på sådant sätt lemnade meddelanden, hvadan Häradsrätten ej egt afhålla vittnena från att derom berätta, icke heller omedelbart efter vittnesmålen afgifvande meddelat en slik upplysning, hvadan Häradsrätten varit pligtig att låta vittnesmålen i protokollet inflyta, blefve åtalet i denna del ogilladt; men enär, äfven om, vidkommande åtalet i hvad det afsåge Häradsrättens förfarande, att genom beslut den 4 Juni 1879 i målet mot Sven Nilsson förordna om hans innanande i häkte, den bevisning, som i berörda mål blifvit vid tiden för beslutets meddelande emot Sven Nilsson förebragt, kunde anses vara af beskaffenhet att utgöra giltig grund för sådan misstanke om Sven Nilssons skyldighet till de brott, för hvilka han var tilltalad, att Sven Nilsson, med afseende å detta lagens kraf för verkställande af häktning, varit dertill förfallen, Sven Nilsson likväl, i fråga om lagens kraf i öfrigt för vidtagande af häktningsåtgärd, hvarken på grund af 19 § 5 momentet i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, hvaråt i detta hänseende icke kunde, såsom Häradsrättens Andersberg påstått, gifvas tydning, enligt hvilken samma lagrum skulle vara tillämpligt äfven för det fall, att särskilda brott, der de icke hvart för sig medförde straffarbete i två år, vid sammanläggning af straffet komme att medföra sådant straffarbete, ovilkorligen skolat inmanas i häkte, eller på grund af 6 momentet i nämnda §, hvars fordringar härutinnan desto mindre kunde, såsom Häradsrättens Andersberg jemväl framhållit, anses hafva, då beslutet gafs, varit uppfyllda, som Sven Nilsson obestriddt då egde fast egendom och anledning bevisligen icke förefunnits, att han, lemnad på fri fot, skulle afvika från orten eller undanrödja bevisning, ens kunnat i häkte tagas, funne Kongl. Hofrättens Häradsrättens ifrågavarande beslut, såsom följaktligen saknande stöd af lag, vara felaktigt.

Enär vidare, hvad anginge åtalet i fråga om underlåtenhet att vidmakthålla offentlighet vid Häradsrättens sammanträden, genom de i åtalet hörda vittnens berättelser samt i öfrigt förekomna omständigheter och bland dem särskildt dels den, att efter det Westenius den 3 September 1879 till Häradsrätten inlemnad en af honom och andra tidningsreferenter undertecknad skrift med begäran att just den dagen vinna tillträde till tingssalen under Rättens förhandlingar, Häradsrätten, utan

att Häradshöfdingen Anderberg sökt att, såvidt på honom ankommit, bereda sökandena sådant tillträde, meddelat det gäckande förständigande, att beslut i ämnet komme att meddelas tjugusex dagar derefter, och dels den, att, sedan vid handläggningen af målet emot Sven Nilsson den 3 September 1879 Sjöström åberopat vittnen och bland dem åtskilliga tidningsreferenter samt jemväl Sven Nilsson påkallat vittnesförhör, Häradsrätten, med bifall till Sjöströms derom framställda, men af Sven Nilsson bestridda anhållan, låtit, i strid mot lagens föreskrift i ty fall, Sven Nilssons vittnen först höras, hvadan och till följd af den ordning, som i öfrigt iakttagits, referenterna ej fått vittna förr än alla öfriga tjugo vittnena, med undantag af ett enda, redan vittnat, blifvit ådagalagdt, att Häradshöfdingen Anderberg, i tydlig afsigt att från tingssalen utestänga referenterna, underlåtit att vid ifrågavarande tillfällen vidmakthålla offentlighet vid Häradsrättens förhandlingar, funne Kongl. Hofrätten Häradshöfdingen Anderberg hafva i embetet felat emot Kongl. Cirkuläret den 28 Mars 1835; samt då slutligen, beträffande åtalet i hvad det afsåge skrifsättet uti Häradshöfdingen Anderbergs ofvanberörda till Justitie-Ombudsmannen afgifna yttrande, detta måste, med afseende å stadgandet i 6 § af Instruksjonen för Justitie-Ombudsmannen, anses vara afgifvet i Häradshöfdingen Anderbergs embete; alltså och då det af Häradshöfdingen i samma yttrande begagnade skrifsätt vittnade om bristande vördnad emot Justitie-Ombudsmannen och äfven i öfrigt vore opassande, funne Kongl. Hofrätten Häradshöfdingen Anderberg äfven i detta fall hafva begått embetsfel;

och emedan Häradshöfdingen Anderberg vore för Häradsrättens ofvan nämnda såsom felaktiga ansedda beslut och åtgöranden ensam ansvarig, pröfvade, med ogillande af Häradshöfdingens invändning, att Justitie-Ombudsmannen ej egde föra talan i afseende å skrifsättet i omförmälda till honom afgifna yttrande, Kongl. Hofrätten, som sålunda funne Häradshöfdingen Anderberg hafva ådagalagt hög grad af vårdslöshet och försummelse vid utöfningen af sitt embete, rättvist att, jemlikt 25 Kapitlet 17 § Strafflagen, döma Häradshöfdingen Anderberg, hvilken gjort sig skyldig för beslutet om Sven Nilssons inmanande i häkte till böter tvåhundra kronor, för underlåtenheten att vidmakthålla offentlighet vid Häradsrättens sammanträden till mistning af embetet under två månader, för åtalade skrifsättet till böter etthundra kronor äfvensom dessutom för åtskilliga af Advokatfiskalsembetet, i anledning af remiss från Kongl. Hofrätten, i sammanhang med ofvan omförmälda embetsfel jemväl åtalade felaktigheter under handläggningen af ett äfvenledes inför Färs Häradsrätt förehafdt mål emellan Jöns Larsson i

Omnia, å ena, och Arrendatorn A. Matzen å Åsums gård, å andra sidan, till mistning af embetet under en månad, att i en bot mista embetet under tre månader och böta tre hundra kronor till Kronan; hvarjemte Häradshöfdingen Anderberg förpligtades att ersätta dels Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för Sven Nilssons underhåll i häktet under trettio-sju dagar och för hans forslande dit med nitton kronor 34 öre; dels Sven Nilsson för det honom genom häktningen öfvergångna lidande med tre hundra kronor, dels ock Jöns Larsson i de utaf Kongl. Hofrätten uppgifna hänseenden med tillhoppa tvåhundertretio kronor; äfvensom att godtgöra de i åtalet hörda vittnen med ett sammanlagdt belopp af fyrahundranittiosju kronor 90 öre.

Öfver detta utslag har Häradshöfdingen Anderberg anført underdåniga besvär, men i nådigt utslag den 6 September 1883 har Kongl. Maj:t förklaradt skäl icke hafva förekommit, som föranledde ändring i Hofrättens utslag.

I min embetsberättelse till sistlidna års Riksdag (sidd. 46 och följande) redogjordes för det åtal, som blifvit anstaldt mot Landskamreraren W. i Westernorrlands län för det han såsom tillförordnad Landskamrerare, medan hans företrädare i tjensten, förre Landskamreraren A. varit från tjenstens utöfvande skild, uppburit men vägrat redovisa och till A. utbetala under berörda tid influen expeditionslösen äfvensom provision å landstingsmedel.

Då jag icke kunde åtnöjas med den utgång, åtalet fått genom Kongl. Svea Hofrätts den 29 December 1882 meddelade utslag, hvari Kongl. Hofrätten, enär W., genom att undandraga sig att redovisa och till A. utbetala ifrågavarande expeditionslösen och provision, icke åsidosatt något, som honom i tjensten ålegat, förklaradt W. icke kunna i anledning af den i målet förda talan förpligtas att berörda medel till A. utgifva, anmodade jag i skrifvelse den 25 Januari 1883 Advokatfiskalsembetet i Kongl. Hofrätten att mot utslaget hos Kongl. Maj:t anföra underdåniga besvär.

Detta Kongl. Hofrättens domslut skulle väl betyda, att Kongl. Hofrätten ansett sig obehörig att upptaga och pröfva målet såsom rörande icke fel eller försummelse i embetsutöfning af embetsman, som stode under Kongl. Hofrättens domsrätt, utan såsom en emellan enskilde personer anhängiggjord tvist, hvilken tillhörde allmän domstols afgörande.

En sådan uppfattning af målets beskaffenhet syntes mig, för att döma efter den grund derför, som i utslaget anfördes, stödja sig på ett ofull-

ständigt aktgifvande å de omständigheter, som vore för handen. Landskamreraren W. var tilltalad icke endast för det han undandragit sig att redovisa för de medel, som vore i fråga, och dem utgifva, utan äfven för det han olagligen uppburit och tillagnat sig dessa medel. Kongl. Hofrätten hade fäst sig uteslutande vid först nämnda del af föremålet för åtalet. Det torde dock icke kunna bestridas, att den sist nämnda delen, uppbörden och tillagnandet af medlen, vore af lika stor om icke större vikt vid bedömandet af W:s åtalade förfarande. Ett olagligt tillagnande vore en sak för sig, återställandet en annan, och ett olagligt tillagnande urskuldades därför ej alltid genom godvilligt återställande efteråt af hvad tillagnadt blifvit.

Mig syntes alltså, att Kongl. Hofrätten vid pröfningen af frågan, huruvida målet tillhörde Kongl. Hofrättens pröfning, eller icke, bort taga i betraktande ej allenast W:s underlåtenhet att redovisa och till A. utbetala i fråga varande medel utan äfven, huru och på hvilket sätt W. kommit i besittning af dessa medel; och det skulle då visat sig, att detta skett — och det hade ej annorlunda kunnat ske — under utöfningen af Landskamrerarebefattningen, ett embete, hvars innehafvare och utöfvare för sitt görande och låtande skulle svara inför Kongl. Hofrätten. Detta förhållande framträdde tydligast vid uppbärandet af provisionen å landstingsmedlen. Utanordningen af dessa medel hade W. underskrifvit i egenskap af Landskamrerare; i anordningen var utsatt det belopp, som tillkom »Landskamreraren», och detta belopp utqvitterade W. sedermera i sitt eget namn. Huru skulle det hafva kunnat ske, så i ena som andra afseendet, derest W. icke varit i utöfning af Landskamrerarembetet? Men för hvad han i sådan egenskap gjort, rätt eller orätt, vore Kongl. Hofrätten hans domare.

Att Kongl. Hofrätten vid ett annat tillfälle haft denna åsigt, inhemtades af den bland handlingarne befintliga Kongl. Hofrättens dom af den 17 December 1880, hvarigenom Hofrätten förklarar Rådstufvurätten i Hernösand obehörig att upptaga och pröfva ett likartadt mål emellan A. å ena samt då varande Landshöfdingen i Westernorrlands län och Landskamreraren W. å andra sidan.

I betraktande deraf, att A. genom nämnda olika utslag kunde anses afstängd från att få sina rättsanspråk af någon domstol lagligen pröfvade, funne jag mig således uppfordrad att genom underdåniga besvär fullfölja den talan, jag hos Kongl. Hofrätten lätit i detta mål föra, på det att derigenom A. måtte beredas den rätt, som borde tillkomma hvarje medborgare i ett lagbundet samhälle, rätten att få sina anspråk,

när de anhängiggjorts, de må vara befogade eller icke, af domstol i hufvudsak pröfvade och afgjorda.

Åberopande i öfrigt innehållet af målsegandens bilagda promemoria och den af en bland Kongl. Hofrättens ledamöter till protokollet i målet afgifna skiljaktiga mening, vågade jag i underdånighet yrka, att Kongl. Hofrättens utslag måtte varda undanröjdt och målet dit återförvisadt, men, om Kongl. Maj:t skulle i nåder finna skäligt att målet med slutligt utslag afgöra, beropade jag mig underdånigst på de till styrkande af målsegarens påstådda rätt nu och förut anförda skäl och grunder.

På dessa underdåniga besvär meddelade Kongl. Maj:t *utslag den 21 September 1883* af innehåll att, enär på grund af hvad i målet förekommit W. icke kunde derigenom att han uppburit men undandragit sig redovisa och till A. utbetala ifrågavarande provision och expeditionslösen anses hafva förbrutit sig i den af honom innehafda befattning såsom tillförordnad landskamrerare i Westernorrlands län, samt frågan, huruvida W. ändock kunde anses skyldig redovisa och till A. utgifva nämnda provision och lösen, lagligen ej kunde i anledning af förevarande mot W. anställda åtal för tjänstefel komma under pröfning, funne Kongl. Maj:t ej skäl göra ändring i det slut, hvori Hofrätten i målet stannat.

I följd af detta domslut bör A. kunna hoppas att, derest han ånyo vänder sig till behörig allmän domstol med sin talan mot W., han omsider skall få densamma pröfvad och afgjord.

Uti en till mig ingifven skrift anförde Herr Kaptenen. Kommendören af Kongl. Maj:ts Nordstjerneorden m. m. Grefve C. M. C. Lewenhaupt, Herr vice Häradshöfdingen A. W. Dufva och Herr Filosofie Doktorn, Riddaren af Kongl. Maj:ts Nordstjerneorden J. W. Arnberg, såsom Riksdagens fullmäktige i Riksbanken, att, sedan Fullmäktige uppdragit åt vice Häradshöfdingen R. Sundin att anställa inventering af de å Nora stads jernväg med flera ställen upplagda, i Riksbanken belånade jerneffekter, bemålde vice Häradshöfding i afgifven berättelse anmält, att vid inventering af Nora stads jernväg den 17 och den 18 Januari 1882 å vägen saknats 12,500 centner tackjern af Petersfors aktiebolags eller Hjulsjö nya hyttas tillverkning med uppgifven stämpel, hvilket jern enligt vägattest, utfärdad den 5 Mars 1879 af Vågmästaren derstädes C. O. Ekblad och till rättigheten bestyrkt af Magistraten i Nora, för belåning i Riksbanken, upplagts å vägen och hvilket jern jemte 12,500 centner tackjern med annan stämpel utgjorde pant för ett från Riksbanken till Peters-

fors aktiebolag utlemnadt lån å 37,500 kronor, äfvensom att bemälde Vågmästare, på derom framställd fråga, förklarar att, sedan låntagaren utfäst sig att senast i början af den vecka, hvilken ingått den 15 Januari 1882, infria det lån, hvarför ifrågavarande effekter vore pantsatta, Vågmästaren af oförstånd samtyckt till låntagarens framställning, att redan under nästföregående vecka få disponera öfver berörda effekter. Då likväl ifrågavarande lån, hvilket vid inventeringens början ännu var oguldet, redan före densammas afslutande blifvit till Riksbanken inbetaldt, hade väl Banken i förevarande fall icke lidit någon skada genom jerneffekternas för tidiga utlemnande, men då desamma skulle utgöra pant för skuld till temligen betydligt belopp, måste Vågmästarens åtgärd att, innan han mottagit bevis, det skulden blifvit betald, återställa panten, anses mycket klandervärd. Denna åtgärd, om äfven tillkommen af förhastande, kunde likväl ej betraktas blott såsom ett ursäktligt oförstånd, då ej mindre den för vägare vid jern- och metallvägarne i riket gällande instruktion af den 16 Oktober 1856 § 8 uttryckligen innehölle, att det åläge vägaren, vid ansvar såsom för tjenstefel och med skyldighet att skadan ersätta, att för Riksbankens räkning pantsatta effekter ej frigifva förr än medelst till vägaren aflemnadt bevis styrkts, det effekterna blifvit af Banken relaxerade, än ock Vågmästaren genom den utfärdade vägsedelns själf erinrat om sin skyldighet att ej utan Bankens medgifvande utlemna det pantsatta jernet. Emellertid hvilade ansvaret för vården om vägförda jerneffekter, hvilka i Riksbanken pantsatts, ej endast på Vågmästaren utan äfven på vederbörande magistrat. Enligt Kongl. Förordningen den 18 November (Februari?) 1735, Kongl. Förklaringen den 15 November (Februari?) 1779, och Kongl. Kungörelsen den 13 Mars 1830 åläge det magistraten — såsom med afseende på ifrågavarande jernparti ock skett — att genom påskrift å vägsedeln försäkra, att panten skulle hållas oförtryckt Banken till handa. Då emellertid i förevarande fall Magistraten underlåtit att om ofvannämnda 12,500 centner tackjern hålla sådan vård, som enligt lag åläge magistraten, hade magistraten derigenom låtit komma sig till last försummelse, som orsakat den risk, Banken lupit genom pantens förtidiga återställande till låntagaren.

Med anledning af hvad sålunda anförts, hemställde Fullmäktige, det jag måtte anställa åtal mot Vågmästaren och Magistraten i Nora för deras sålunda angifna origtiga förfarande i afseende på jern, som för belåning i Riksbanken vägförts å Nora stads jernväg.

I sin ofvanberörda berättelse hade vice Häradshöfdingen Sundin vidare anmält, att vid inventering den 18 Januari 1882 å Vikersviks station på Nora—Karlskoga jernväg befunnits, att en del af de i Riks-

banken belånade 58,000 centner tackjern, som, enligt särskilda af Vågmästaren och Magistraten i Nora utfärdade vågattester, skulle förvaras å nämnda stations inhägnade område, blifvit upplagdt dels å en närbelägen plan utanför Skrikarhyttan och dels i en derinvid uppförd jernbod. Enär Vågmästaren och Magistraten således utfärdat origtiga vågattester, samt uppenbart vore att, då i Riksbanken pantsatts tackjern, förvaradt å stationens inhägnade område, tvist lätteligen kunde uppstå, huruvida ofvanberörda tackjern, hvilket, enligt hvad genom inventeringen utrönt, ej varit vid tiden för pantsättningen förvaradt å nämnda område, utgjorde pant för Riksbankens fordran eller icke, hemstälde Fullmäktige, att jag måtte ställa Vågmästaren och Magistraten under tilltal jemväl därför, att de, på sätt anmärkt blifvit, utfärdat origtiga vågattester.

Slutligen hade ock vice Härads höfdingen Sundin anmält, att vid inventering å Ringshytte hyttestation berörde 18 Januari befunnits, att hos Riksbanken för lån å 30,000 kronor pantsatta 20,000 centner tackjern varit sammanblandade med annat jern af samma sort. Vid utfärdandet af vågattesten angående detta jern hade således ej iakttagits de i ofvanberörda förordningar samt 30 § i Kongl. Kungörelsen den 26 September 1879 angående reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning gifna föreskrifter, enligt hvilka jern, som skulle pantsättas i Riksbanken, borde i upplagsbevis upptagas med sådana kännetecken att det kunde skiljas från andra upplag på platsen. Då Vågmästaren och Magistraten i Nora, hvilka utfärdat upplagsbevisen jemväl angående ifrågasvarande vid Ringshytte hyttestation förvarade jern, i samma bevis förklarar, att de mottagit jernpartierna, samt att desamma skulle hållas Banken tillhanda, men, enligt hvad upplyst vore, jernet ej blifvit afskildt från annat, samma person tillhörigt, på samma ställe förvaradt jern af enahanda sort, hade Vågmästaren och Magistraten således felat derutinnan, att de icke, innan samma upplagsbevis utfärdades, iakttagit anförda stadganden, genom hvilken underlåtenhet de blottstält Banken för betänkligt äfventyr. Fullmäktige funne sig alltså föranlätne anhålla, att jag måtte låta anställa åtal emot Vågmästaren och Magistraten i Nora jemväl för deras här anmärkta, origtiga förfarande i afseende på ifrågasvarande vid Ringshytte hyttestation förvarade tackjern.

Öfver nu anförda skrift infortrade jag yttranden från Magistraten i Nora och Vågmästaren derstädes, hvilka i afgifna förklaringar andragit:

1:o *Vågmästaren*: att, beträffande först de 12,500 centner tackjern af Hjulsjö nya hyttas tillverkning, hvilka af Petersfors aktiebolag upplagts å vågen och, jemte 12,500 centner tackjern af annan stämpel, belånats hos Riksbanken, men vid inventeringen å vågen saknades, hade

förhållandet varit sådant som Vågmästaren redan vid inventeringen uppgifvit, eller att han under veckan näst före inventeringen samtyckt att utlemna ifrågavarande parti tackjern, sedan låntagaren utfäst sig att senast i början af påföljande vecka under vistelse i Stockholm till Riksbanken inbetala det belopp, för hvilket jernet vore pantsatt. Vågmästaren hade varit fullkomligt öfvertygad, att detta löfte skulle punktligt infrias, såsom ock skett, och att han således icke genom sitt förhastade medgifvande utsatte Riksbanken för någon risk, men han erkände villigt det klandervärda i sin åtgärd, hvilket han dock i någon mån ansåge minskadt genom det af honom redan vid inventeringen upplysta förhållande, att han till sitt förfogande hade andra, låntagaren tillhöriga effekter till värde fullt motsvarande det i förtid utlemnade tackjernet.

Vidare vore anmärkt, att en del af de i Riksbanken belånade 58,000 centner tackjern, som enligt utfärdade vågattester skulle förvaras å Vickersviks jernvägsstations område, blifvit upplagd dels å en närbelägen plan utanför Skrikarhyttan och dels i en derinvid uppförd jernbod. Äfven i detta fall hade Vågmästaren låtit komma sig till last ett allt för långt drifvet tillmötesgående mot låntagarens bekvämlighet, i det att han, för besparande af större transportkostnad och i följd af det inskränkta utrymmet på stationen, medgifvit jernets uppläggande å en närbelägen plats utanför densamma, men, för att förebygga den af Fullmäktige förutsatta möjligheten af tvist, huruvida det sålunda upplagda jernet utgjorde pant för Riksbankens fordran, äfvensom för att skydda sig sjelf för äfventyr hade Vågmästaren af vederbörande låntagare mottagit särskild förbindelse, genom hvilken jernet ställes till hans fulla förfogande på den plats, der det finnes upplagdt.

Hvad slutligen beträffade den anmärkning, att 20,000 centner tackjern, upplagda vid Ringshytte station och i särskilda poster hos Riksbanken för lån pantsatta, vid inventeringen funnits till en del sammanblandade med annat tackjern af samma sort, så hade Vågmästaren endast det att anföra till sin ursäkt, att utrymmet å nämnda station vore så inskränkt, att det varit förenadt med stor svårighet att, då nytt jern ditförts, hålla de olika jernupplagen noga skilda, fastän de vid tiden för belåningen af honom omhändertagits och fränskilts. Vågmästaren hade dock alltid varit angelägen att tillse, det de pantsatta upplagen icke minskats, och hade haft den föreställning, att Riksbankens rätt derigenom varit skyddad.

De förseelser mot gällande föreskrifter för vågföringen, hvilka Vågmästaren i de anmärkta fallen således villigt erkände, förmodade han i någon mån kunna ursäktas derigenom, att han icke förr än då blifvit

gjord uppmärksam på alla dessa föreskrifters befintlighet och därför kommit att i strid med desamma visa allt för stort tillmötesgående mot de vågförandes bekvämlighet.

Så snart anmärkningarna blifvit gjorda, hade Vågmästaren låtit sig framför allt angeläget vara att påskynda infriandet af de från Riksbanken mot pant af tackjern, vågfördt i Nora, utlemnade lånen, för att det skulle blifva klart, att denna utlåning ej ådragit Riksbanken någon förlust, och detta hade ock, tack vare låntagarnes beredvillighet, lyckats så, att i April månad 1882 endast obetydligt återstått af det i Nora vågförda jernet. För den vågföring, som hädanefter kunde ifrågakomma, skulle Vågmästaren oryggligen ställa sig till efter rättelse de föreskrifter, som funnes, och om hvilkas befintlighet han genom detta blifvit allvarligen erinrad;

2:o *Magistraten i Nora*: att, hvad beträffade Vågmästarens öfverklagade förfarande, han väl medelst sitt tillmötesgående mot låntagaren begått förseelser mot de för vågföring gällande föreskrifter och förbisett formen för saken, som enligt hans åsigt afsåge väsentligen att tillse, det Riksbankens säkerhet blefve oförkränkt, med hänsyn hvartill han undfått skriftlig borgen, som vore i Magistratens ego, af flera ortens mest förmögne män, hvilka iklädt sig betalningsskyldighet för allt det i Riksbanken belånade tackjern jemte andra jerneffekter, som Vågmästaren komme att omhänderhafva, såväl vid jernvägen i Nora som på öfriga ställen i fråga, men då, utom ett mindre parti, allt tackjern vid jernvägen i Nora samt vid Ringshyttan och Vikersvik, bestigande sig till 118,460 centner, strax efter den af Riksbankens ombud hållna inventering blifvit infriadt med 177,690 kronor, syntes det Magistraten, som kunde Fullmäktige i Riksbanken hafva varit nog välvillige att, såsom nu ock skett, meddela föreskrifter, huru framdeles med jern, pantsatt mot upplagsbevis i Riksbanken, skulle förfaras, och hvilka föreskrifter jemte andra, dem Fullmäktige kunde finna för godt meddela, hädanefter skulle lända Magistraten och Vågmästaren till ovilkorlig efterlefnad.

Hvad åter anginge anmärkningarna mot Magistraten, så hade Borgmästaren, från det metallvägen i Nora inrättades, utöfvat kontrolleringen å allt i Riksbanken belånadt, vid jernvägsstation i Nora samt vid Ringshyttan upplagdt jern och funnit detsamma liggande å uppgifna ställen, skildt från annat icke pantsatt jern; men sedan början af November 1880, då Borgmästaren insjuknat i svår reumatisk ledvärk, hvaraf han legat till sängs i öfver tre månader, och från nyssnämnda tid och till den 1 Oktober 1881 haft tjänstledighet, samt sedermera, då den kalla årstiden inträdt, af läkare varit förbjuden att göra några vandringar eller färder, hade Magistraten satt sin tillit till Vågmästarens åt-

görande, hvartill Magistraten ansåge sig hafva haft goda skäl, emedan Vågmästaren under sitt mångåriga vistande i Nora tillvunnit sig allmänt förtroende för ådagalagd ordentlighet och redbarhet i sitt görande och låtande.

Vidare ingåfvo klagandena till mig i afskrifter dels en revers för lån mot pant af vägförda effekter, utfärdad af Petersfors aktiebolag den 17 December 1881 och lydande å 37,500 kronor, dels en så lydande:

»Belåningsattest N:o 1. Som Petersfors aktiebolag genom dess disponent, Bruksegaren L. Andersson i Nora anmält sig vara sinnadt att af sina, på vägen härstädes förvarade effekter i Riksbanken belåna:

af Petersfors aktiebolags tillverkningar:

Ett parti tackjern hälften af hvardera af stämplar, (som i attesten voro afritade), vägande tillsammans tjugufemtusen centner, så förbinder sig undertecknad, att vara Riksbanken ansvarig därför att förenämnda quantum 25,000 centner skall till Bankens säkerhet å vägen kvarhållas, och att, utan Riksbankens skriftliga tillåtelse, nämnda pant icke skall till pantegaren eller någon annan, eho det vara må, utlemnas förr än denna attest, med Riksbankens åtecknade bevis, att det härå upptagna lån blifvit till fullo betaldt, återställes; hvilket försäkras. Nora jern- och metallväg den 5 Mars 1879.

Vågmästarens namn och sigill.

Magistraten har gjort sig förvissad om, att allt hvad förestående, af Vågmästaren utgifna attest innehåller eger sin rigtighet, hvaröfver Magistraten utfärdar detta bevis med försäkran att ifrågavarande parti tackjern skall, så länge det förblifver Riksbankens pant, oförryckt hållas och på intet sätt rubbas. Nora den 5 Mars 1879.

På Magistratens vägnar:

Ordförandens och två ledamöters namn.

Transporteras på Sveriges Riksbank eller order.

För Petersfors aktiebolag

L. Andersson.

Af de afgifna förklaringarna inhemtades, att hvarken Vågmästaren ej heller Magistraten haft något att erinra mot rigtigheten af de angifvelser, som emot dem blifvit framställda. Att det förfarande åter, som emot dem blifvit angifvet, strede emot deras egna i belåningsattesten afgifna försäkningar, visade innehållet af nämnda, här ofvan införda hand-

ling. I lika mätto stode samma förfarande i strid mot hvad gällande författningar i detta ämne stadgade.

Kongl. Maj:ts Förordning angående Lånebankens öppnande till att göra lån på fast egendom och jern den 18 Februari 1735 innehölle, bland annat, i § 2: »Thet jern, hvilket någon ämnar sätta Banquen till underpant, bör förut vara i stadsens våg uppmätit, och attest eller vågsedel ther uppå fogas, hvaruti jernet måste vara infördt så till sin sort — — — såsom ock med thess rätta märke och stämpel samt vigt och stångetal. Är jernet här i Stockholms våg skal then således inrättade attesten eller vågsedeln underskrifvas af Inspektoren och vägaren ther sammanstädes, men uti the mindre städerna af vederbörande betjente vid vägen — — — och på det intet tvifvelsmål om slika sedlars rigtighet må dragas, böra Borgmästare och Råd in loco, som deras hand och underskrift bäst känna kunna, sedan the gjort sig om alla tillhörande omständigheter underrättade, med theras underskrift och stadens sigill bevittna, thet allt som i attesten beskrifves hafver sin rigtighet; försäkrandes derjemte, att samma jern så länge thet förblifver Banquens pant, skall oförryckt hållas Banquen tillhanda och uti ingen mätto rubbas eller skingras.»

I Kongl. Maj:ts förklaring rörande lån i Banquen på jern och metaller den 12 Januari 1757 förekomme, bland annat, till svar å Borgareståndets vid näst förntgångne Riksdag gjorda framställning om magistraternes frikallande från det ansvar för pantsatt jern, som 1735 års förordning dem pålade, att Kongl. Maj:t ej kunde till denna framställning samtycka, i anseende till det äfventyr af oförsvarligt förfarande som Bankens panter skulle underkastas, dock tillade Kongl. Maj:t magistraterna en vedergällning af $\frac{1}{4}$ procent af det belopp, Banken lånade på det i vågattesten uppförda jern.

Kongl. Maj:ts ytterligare nådiga förklaring öfver hvad vid jerns pantsättning till låns erhållande i Banquen iakttagas bör, den 15 Februari 1779 stadgade, bland annat, i 3:dje momentet följande: »Uppgifver vågbetjening och verifierar magistrat origtiga vågattester, som icke innehålla rätt stämpel, vigt och sortiment af jernet, men uppgiften ej är mer felaktig än att den endast kan hafva tillkommit genom mindre uppmärksamhet, böte vägare och jernvråkare samt de magistratspersoner, som när varit, hvar sina två Riksdaler — — — Skiljer sig åter uppgiften i större grad från rätta förhållandet med ådagaläggande af svikligt uppsåt, eller det jernet ur vägen, som pantsatt varit, lösgifves eller utlemnas, innan låntagaren återstält vågattesten med Banquens derå teck-

nade qvittance, skola vågbetjenterne och alla de, som deruti del hafva, anses och dömas efter hvad allmän lag för svek i gemen stadgar.»

Kongl. Maj:ts Kungörelse angående belåning i Rikets Ständers Bank af vågfördt tackjern samt hvad dervid iakttagas bör, den 13 Mars 1830 innehöller, att »tackjern liggande å våg under vederbörande embetsmäns och magistraters ansvarighet, hädanefter må af Banken belånas under iakttagande af enahanda hufvudgrunder, som för utlåningen på jern och vissa andra exportable vågeffekter hittills varit gällande — — — Attest öfver tackjern, liggande å vågen i Göteborg eller å någon af de öfriga vågarne i riket, undertecknas på enahanda sätt som för stångjern och andra vågeffekters belåning är föreskrifvet och iakttagits».

Af hvad sålunda ur gällande författningar blifvit anfördt syntes mig följa, att tillsynen å och vårdnaden om det för Riksbankens räkning pantsatta tackjern, så att det icke allenast icke utlemnades, innan låntagaren återställt vågattesten och Bankens derå tecknade qvittens, utan ock att detta jern, medan det såsom pant för skuld till Riksbanken befunnes liggande å vågen, vare sig i staden Nora eller å de stationer, som uppgifvits vara att betrakta såsom afdelningar af nämnda våg, på angifven plats förvarades och ej med annat icke pantsatt jern sammanblandades, utgjorde för Magistraten ett tjenste-åliggande, hvars underlåtande i ena eller andra eller i alla de uppgifna hänseendena måste såsom tjenstefel anses och bedömas.

Och om än detta Magistratens tjenstefel denna gång ej ledt till förlust för pantens innehafvare, Riksbanken, vore dock felet af den eftertänkliga beskaffenhet, att jag ansåge mig ej kunna lemna det opåtaladt, hvarför jag i skrifvelse den 2 Oktober 1883 uppdrog åt Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt att hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala Magistraten i Nora för den försummelse af tjensteåligganden, hvartill Magistraten i ofvan angifna måtto gjort sig skyldig, samt å bemälde myndighet yrka det ansvar, lag och sakens beskaffenhet påkallade.

I anledning häraf yrkade Advokatfiskalsembetet hos Kongl. Hofrätten, det Borgmästaren Watz, samt Rådmännen Widén och Hedberg måtte för den försummelse af tjenste-åligganden, hvartill de såsom ledamöter af Magistraten i nu uppgifna hänseenden gjort sig skyldige, dömas till ansvar enligt 25 kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen; och meddelade Hofrätten *utslag den 10 April 1883* och utlät sig: att emedan hvad som blifvit lagdt Borgmästaren Watz och Rådmannen Widén till last, i fråga om de å jernvågen i Nora till säkerhet för af Riksbanken beviljad lån upplagde tolf tusen femhundra centner tackjern, hvilka, efter hvad upplyst vore, kort före den i målet omförmälda inventering blifvit af Våg-

mästaren utan Borgmästaren Watz' och Rådsmannen Widéns vetskap till låntagaren utlemnade, icke vore af beskaffenhet att kriminelt ansvar därför lagligen egde rum; ty och som, beträffande det hos Riksbanken för lån pantsatta, vid Ringshytte hyttestation upplagda tackjern, annat förhållande ej blifvit ådagalagdt, än hvad Borgmästaren Watz samt Rådsmännen Widén och Hedberg uppgifvit, eller att samma jern vid tiden för dess belåning varit fränskildt annat jern, samt den omständigheten, att sistberörda belånade jern sedermera blifvit utan bemålde Magistratsledamöters kännedom sammanblandadt med annat jern af enahanda beskaffenhet, ej heller lagligen borde till den af Advokatfiskalen påyrkade ansvarspåföljd föränleda, funne Kongl. Hofrätten Advokatfiskalens talan i dessa delar icke kunna bifallas.

Beträffande åtalet i öfrigt, så enär det blifvit utredt, att en del af det i Riksbanken belånade tackjern, som enligt särskilda af Vågmästaren utfärdade och af Magistraten bestyrkta attester skulle vara upplagdt inom Vikersviks stations inhägnade område, icke funnits derstädes vid de tider, när attesterna utfärdats och bestyrkts, utan såväl då som vid inventeringen varit annorstädes utom stationens område upplagdt; samt de af Borgmästaren Watz jemte Rådsmännen Widén och Hedberg, å Magistratens vägnar, å attesterna tecknade intyg, hvarigenom vitsordats, att jernet förvarades å Vikersviks stations område, således icke varit med verkliga förhållandet öfverensstämmande, pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen, rättvist döma Borgmästaren Watz samt Rådsmännen Widén och Hedberg att för den vårdslöshet i tjensten, hvartill de sålunda gjort sig skyldige, böta, Borgmästaren Watz trettio kronor, samt Rådsmännen Widén och Hedberg hvar för sig tjugo kronor.

För de förseelser, som omförmälas i näst föregående redogörelse för åtalet emot Magistraten i Nora, och under åberopande af der anförda författningar förordnade jag samtidigt om anhängiggörande af åtal emot Vågmästaren C. O. Ekblad i Nora först vid Rådstufvurätten i nämnda stad för de förseelser, som blifvit begångna med afseende å jerneffekter upplagda å Nora stads väg, och sedan vid Nora och Hjulsjö Häradsrätt, beträffande jerneffekter, upplagda vid Vikersviks och Ringshytte jernvägsstationer; och meddelades efter förutgången ransakning utslag:

af *Rådstufvurätten i Nora den 25 Januari 1883* innehållande, att som svaranden inför Rådstufvurätten vidgått, att han, i strid emot en af honom i egenskap af Vågmästare vid Nora stads jernväg den 5 Mars 1879 utfärdad väggattest, till låntagaren utlemnadt 12,500 centner vägfördt och

hos Sveriges Riksbank belånadt, med afritad stämpel märkt tackjern, innan det lån, hvarför berörda myckenhet jern, jemte annat jern af annan stämpel, varit lemnadt i pant, blifvit till Riksbanken till fulllo guldet; alltså pröfvade, jemlikt 25 kap. 16 § Strafflagen, detta lagrum jemfördt med Kongl. Förordningen den 18 Februari 1735, Kongl. Förklaringen den 15 Februari 1779, Kongl. Kungörelsen den 13 Mars 1830, Instruksjonen för vägare vid jern- och metallvägarne i riket den 15 Oktober 1856 och Kongl. Kungörelsen den 26 September 1879, Rådstufvurätten rättvist döma svaranden, att för det han sålunda uppsåtligen, ehuru utan att skada deraf följt, underlåtit sin tjenstepligt, hvilket dock icke kunde anses hafva skett annat än af förhastande, böta sjutiofem kronor, Kronans ensak, hvarjemte svaranden förpligtades ersätta kostnaden för särskilde Rådstufvurättens sammanträde med tretiosex kronor 80 öre till Ordföranden och sex kronor till hvardera af de två bisittarne i Rätten äfvensom ersätta allmänna åklagaren med fordrade tjugufem kronor 80 öre;

af *Nora och Hjulsjö Häradsrätt den 17 Januari 1883*, så lydande, att enär svaranden erkänt, att han, i egenskap af Vågmästare vid Nora stads väg, dels emot innehället i en af honom utfärdad vägattest, låtit tackjern, belånadt i Sveriges Riksbank, uppläggas å annan plats, än den i vägattesten angifna, eller Vikersviks jernvägsstation, dels äfven, sedan han utfärdat vägattest å 20,000 centner tackjern, belånadt hos samma Bank och upplagdt å Ringshytte jernvägsstation, låtit annat till stationen framfördt jern sammanblandas med det förut vägförda, alltså och i förnågo af 25 kap. 17 § Strafflagen, jemförd med Kongl. Förordningen den 18 Februari 1735, Kongl. Kungörelsen den 13 Mars 1830, Instruksjonen för vägare vid jern- och metallvägarne i riket den 15 Oktober 1856 och Kongl. Kungörelsen den 26 September 1879, blefve svaranden, som måste anses hafva handlat af försummelse och oförstånd, dömd att för hvad han sålunda, såsom Vågmästare, låtit komma sig till last, böta tjugufem kronor; och skulle svaranden derjemte ersätta åklagaren hans kostnad å rättegången med fordrade tjugufem kronor 80 öre.

Af förekommen anledning infordrade jag från Kongl. Svea Hofrätt ransakningshandlingarna uti ett af Nås tingslags Häradsrätt den 3 Februari 1882 afdömdt, Kongl. Hofrättens pröfning understäldt mål angående Stor eller Grus Olof Andersson och hans hustru Anna Ersdotter från Källbäcksheden, häktade och tilltalade för giftmord. Det i målet meddelade utslag visade, bland annat, att Häradsrätten, som funnit de tilltalade icke vara öfvertygade att hafva föröfvat det åtalade brottet, förklarat,

att de icke längre skulle hållas häktade. Det oaktadt hade, efter hvad fängförteckningarne utvisade och i öfrigt till min kunskap kommit, den tillförordnade Domhufvande, som varit Ordförande i Häradsrätten, då berörda beslut der meddelades, till länsfängelset införpassat de häktade, hvilka voro inom tingslaget bofasta. I förpassningen hade anledningen till nämnda åtgärd icke uppgifvits, lika litet som något meddelande lemnats derom, att fångarne enligt Rättens beslut skolat på fri fot försättas, utan hade underrättelse derom kommit Konungens Befallningshufvande i länet till handa först genom en skrifvelse från Domhufvanden af den 15 Februari 1882.

Då af detta ville synas, att en obehörig förlängning i fängelse-tiden för bemälda fångar egt rum, anmodade jag Domhufvanden att meddela mig närmare besked om de af mig anmärkta förhållandena.

I det yttrande, Domhufvanden i följd häraf till mig aflät, anfördes, bland annat, att det mål, hvarom fråga vore, företagits efter förutgången handläggning till slutligt afgörande å andra rättegångsdagen af 1882 års lagtima vinterting med Näs tingslag, och att utslag dervid meddelats. Det hade då förekommit Domhufvanden som skulle fångarne, hvilka visserligen vore mantalsskrifna inom tingslaget men under den närmaste tiden före häktandet fränhändt sig sin fastighet och sedermera uppehållit sig med tillfälligt arbete, af sådan anledning i viss mån kunde betraktas såsom lösa personer och derföre också borde återförpassas till länsfängelset samt der kvarhållas, intill dess Domhufvanden medhunnit att om målets utgång expediera skrifvelse till Konungens Befallningshufvande. Att denna skrifvelse icke aflåtits förr än den 15 Februari berodde åter på hinder af andra mellankommande trängande göromål. Efter tinget i Näs, som afslutades den 4 Februari, hade Domhufvanden haft att under den nästpåföljande veckan förrätta lagtima vårtinget med Malungs tingslag, som varat sex dagar, men efter återkomsten till sitt hemvist, som låge femton mil från tingsstaden i sistnämnda tingslag, hade Domhufvanden utan uppskof till Konungens Befallningshufvande afsändt förberörda skrifvelse.

Då emellertid, enligt anteckningar i fängförteckningarna från länsfängelset i Falun för förra hälften af år 1882, Olof Andersson och hans hustru icke blifvit ur fängelset lösgifna förr än den 13 April nämnda år, anmodade jag Konungens Befallningshufvande att om orsaken dertill mig underrätta; och vidgick Konungens Befallningshufvande i skrifvelse den 3 Oktober samma år, att Häradsrättens i Domhufvandens merberörda skrifvelse omförmälda föreskrift angående de i fråga varande fångarnes frigifvande blifvit förbisedd, hvadan de fått quarsitta i häktet intill dess

Landssekreterarens uppmärksamhet blifvit fäst å den förelupna felaktigheten. På min derom framställda begäran insände Konungens Befallningshafvande sedermera till mig bestyrkta afskrifter af såväl omförmälda förpassning som Domhafvandens skrifvelse till Konungens Befallningshafvande; och innehöll förpassningen, som var af Domhafvanden, å domarembetetets vägnar, underskrifven, ej annat, än att fångarne undergått ransakning och till fängelset återförpassades, samt oftaberörda skrifvelse, att målet i fråga enligt Rättens beslut vore understäldt Kongl. Hofrättens pröfning, samt att de tilltalade ej skulle för i fråga varande mål längre hållas i häkte.

Vid öfvervägande af hvad i ärendet förekommit, fann jag, hvad först beträffade Domhafvanden, att han felat derutinnan, att han icke i enlighet med Häradsrättens beslut låtit de tilltalade genast försättas på fri fot. Det tillkomme ej Häradsrätten eller Domhafvanden att förordna om någon åtgärd med de tilltalade på den grund, att desse saknade laga försvar. Det vore den exekutiva myndigheten och dennas tjenare som dermed hade att skaffa. Vidare hade Domhafvanden — då han, möjligen förledd af det origtiga förfarande, som någon gång öfvats, i det domstolarne, för att gå den exekutiva myndigheten tillhanda, jemte det en tilltalad förklarats icke längre böra för det åtalade brottet i häkte hållas, förpassat honom åter till häktet och den exekutiva myndighetens vidare förfogande på enahanda sätt tillvägagått — felat derutinnan, att han icke å den förpassning, hvarmed fångarne återsändes till häktet, utsatt, för hvilket ändamål detta skedde, hvarigenom han gifvit Konungens Befallningshafvande anledning antaga, det de tilltalade skulle framdeles undergå vidare ransakning eller ock enligt Häradsrättens beslut i häkte afvakta vidare förordnande af Kongl. Hofrätten, hvars pröfning målet blifvit understäldt. Och slutligen hade Domhafvanden låtit komma sig till last att, oaktadt han underlåtit att i fångförpassningen utsätta ändamålet med fångarnes återsändande till länshäktet, likväl hafva dröjt tolf dagar med aflåtande af den skrifvelse till Konungens Befallningshafvande, som skulle föranleda de häktades frigifning. Dessa fel ansåg jag icke vara urskuldade med hvad Domhafvanden i sin förklaring andragit.

I fråga åter om Landssekreteraren i Kopparbergs län, hvilken det såsom embetspligt ålegat att handhafva den närmaste tillsynen öfver de i länsfängelset förvarade fångars vård och behandling, lade jag honom till last, att han genom grof vårdslöshet underlåtit att taga fullständig reda på innehållet af Domhafvandens merberörda skrifvelse af den 15 Februari 1882 och derigenom vållat de ifrågavarande fångarnes olagliga kvarhållande i häktet från den 17 Februari, då nämnda skrifvelse

till Konungens Befallningshafvande ankommit, intill den 13 påföljande April.

På grund häraf uppdrog jag i skrifvelse den 31 Oktober 1882 åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt, att, för hvad dem i ofvanberörda måtto låge till last, hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala ej allenast den tillförordnade Domhafvanden, utan ock Landssekreteraren i Kopparbergs län samt å dem yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet, med föreskrift tillika, att, derest under skriftvexlingen icke vederbörligen styrktes, det Kongl. Maj:t och Kronan fått ersättning för fångarnes inforsling från Nås tingsställe till länsfängelset i Falun och deras underhåll under resan och i länshäktet samt att fångarne blifvit för deras lidande genom den olagligen förlängda fängelsetiden godtgjorde, yrkande borde framställas mot Domhafvanden om skyldighet att ersätta Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för fångarnes forsling från Nås tingsställe till Falun och deras underhåll under resan och i länshäktet från den 3 till och med den 16 Februari samt emot Landssekreteraren om förpligtelse att gälda kostnaden för fångarnes underhåll i häktet från den 17 Februari till den 13 April, äfvensom att de anspråk på ersättning för förlängdt lidande, som kunde komma att af fångarne, i saken hörde, framställas, borde efter deras befogenhet af Advokatfiskalsembetet understödjas.

På det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anställde, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 30 Mars 1883* af innehåll, att, enär tillförordnade Domhafvandens åtgärd att, sedan Häradsrätten, på sätt ofvan förmälts, den 3 Februari 1882 meddelat utslag i målet angående Olof Andersson och dennes hustru, förordna om deras återsändande till länsfängelset i Falun, icke, med afseende å de i målet förekomna omständigheter, kunde anses vara af beskaffenhet att till ansvar eller ersättningsskyldighet föranleda, men vid det förhållande, att Häradsrätten genom berörda utslag förklarar, att Olof Andersson och hans hustru icke skulle i och för samma mål i häkte hållas, det ålegat Domhafvanden att samtidigt med Olof Anderssons och hans hustrus införpassande till länsfängelset vidtaga åtgärd för att bringa Häradsrättens nämnda föreskrift till Konungens Befallningshafvandes kännedom, samt Domhafvanden sådant uraktlåtit och, enligt hvad han medgifvit, först i skrifvelse af den 15 i nämnda Februari månad, som den 17 i samma månad till Konungens Befallningshafvande ankommit, meddelat innehållet af Häradsrättens utslag i berörda hänseende; ty och som, hvad Domhafvanden till sitt fredande härutinnan föreburit, icke innefattade laga ursäkt för försummelsen, samt antagas måste, att Konungens Befallningshafvande, derest

Domhafvanden fullgjort hvad honom i omförmälda måtto ålegat, varit i tillfälle att åtminstone måndagen den 6 Februari 1882 med Olof Andersson och hans hustru vidare förfoga; alltså och då Domhafvanden således varit vållande dertill, att Olof Andersson och hans hustru obehörigen hållits i häkte från och med den 7 till och med den 16 Februari, pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen, rättvist på det sätt bifalla åtalet mot Domhafvanden, att han skulle för den försummelse i domareembetets utöfning, hvartill han sålunda gjort sig skyldig, böta femtio kronor, samt såsom ersättning för Olof Anderssons och hans hustrus underhåll i länsfängelset under nämnda tio dagar till Kronan utgifva sju kronor.

Beträffande den emot Landssekreteraren förda talan, så enär han vidgått, att, oaktadt Domhafvandens ofvanberörda skrifvelse ankommit till Konungens Befallningshafvande den 17 Februari 1882, någon åtgärd för Olof Anderssons och hans hustrus lösgifvande icke vidtagits förr än den 13 derpå följande April, då de ur häktet frigifvits; ty och då Landssekreteraren, som för berörda försumlighet vore ansvarig, sålunda vållat, att Olof Andersson och hans hustru olagligen hållits häktade under femtio-fem dagar, pröfvade Kongl. Hofrätten, jemlikt 25 kapitlet 17 § Strafflagen, rättvist döma Landssekreteraren för omförmälda försummelse i hans embete att under en månad vara i mistning af samma embete; hvaremot och då Landssekreteraren, hvilken följaktligen vore skyldig att godtgöra Kronan för Olof Anderssons och hans hustrus underhåll i häktet under nämnda tid, medelst två särskilda hos Kongl. Hofrätten företedda reversal styrkt, att Landssekreteraren i Kopparbergs läns ränteri å fångvårdsmedlen redan insatt hvad Advokatfiskalen i berörda hänsende fordrat med trettiosju kronor 64 öre, Kongl. Hofrätten funne Advokatfiskalens mot Landssekreteraren förda ersättningstalan icke föranleda vidare yttrande, än att omförmälda två reversal komme att till Konungens Befallningshafvande för vederbörlig åtgärd öfversändas.

Öfver detta utslag, i hvad detsamma afsåg Landssekreteraren, anförde denne underdåniga besvär hos Kongl. Maj:t, som i *utslag den 4 Juni 1883*, med afseende å hvad i målet förekommit, funnit skälighet sålunda ändra Kongl. Hofrättens utslag, att det ansvar, hvartill Landssekreteraren för ifrågavarande embetsförsummelse gjort sig förfallen, bestämdes till trehundra kronor böter.

Uti en till mig ingifven skrift anmälde Riksdagsmannen Anders Göransson i Asen till laga beifran att, ehuru 117 § i gällande Skiftes-

stadga föreskrefve, att, om laga förfall uppstode för ledamot i Egodelningsrätt, Ordföranden egde tillkalla ojäfvig ledamot i hans ställe, tillförordnade Domhufvanden och Ordföranden i Gestriklands Vestra tingslags Häradsrätt likväl, enligt skriften bilagda attester, kallat under loppet af 1881 års höst att deltaga i Egodelningsrättens sammanträden andra personer än dem, som enligt protokollet för den 10 Maj 1881 varit till ledamöter i nämnde Rätt utsedde, fastän de utsedde icke haft laga förfall och ehuru tvenne af de tillkallade icke aflagt domareeden.

De i skriften åberopade attester utgjordes af

1:o. Utdrag ur domboken vid lagtima vintertinget med Gestriklands Vestra tingslag den 10 Maj 1881, som innehöll, att vid det samma dag anställda val till ledamöter i tingslagets Egodelningsrätt blifvit dertill utsedde Nämndemannen Jön Jonsson i Mo, Ugglebo socken, Hemmansägaren Lars Göransson i Åsen, Ofvansjö socken, och Bergsmannen Anders Pettersson i Vibyhyttan, Thorsåkers socken;

2:o. Utdrag ur protokollet vid sammanträde med Gestriklands Vestra tingslags Egodelningsrätt i tingshuset vid Storvik den 31 Oktober 1881, som utvisade, att för vinnande af stadfästelse Herr Kommissionslandtmätaren C. S. Almegren då till Egodelningsrätten ingifvit karta och handlingar rörande en af honom efter vederbörligt förordnande den 24 Maj 1880 börjad och den 12 Juli 1881 afslutad klyfning af hemmanet N:o sub. 7 i Norrberg, Ofvansjö socken; och att Egodelningsrätten på anförda skäl fastställt denna skiftesförrättning till framtida efterrättelse;

3:o. Ett under edsförpligtelse den 15 Februari 1882 utfärdadt intyg af ledamoten i Egodelningsrätten Anders Pettersson i Vibyhyttan, att han icke blifvit kallad att deltaga eller deltagit i någon Egodelningsrätt sedan den 21 der förut gångna Juli;

4:o. Ett intyg af Egodelningsrättsledamoten Lars Göransson i Åsen, utfärdadt den 13 Februari 1882, att han ej blifvit kallad att deltaga eller deltagit i någon Egodelningsrätt under Oktober, November och December månader det förutgångna året;

5:o. Ett intyg, utfärdadt den 28 Februari 1882 af Per Andersson i Storvik och Olof Ersson i Kalfvik, att de deltagit såsom ledamöter i en Egodelningsrätt i Storviks tingshus den 31 Oktober 1881, ehuru de icke voro valde ledamöter i Gestriklands Vestra tingslags Egodelningsrätt; och

6:o. Ett intyg, utfärdadt den 18 Februari 1882, af Per Hansson N:o 11 Öfverbyn och Erik Jacobsson sub. 2 Finnäs, af innehåll, att de den 5 näst förut gångne September blifvit kallade och äfven då deltagit som ledamöter i en Egodelningsrätt i Storviks tingshus, ehuru de icke

voro ledamöter i Gestriklands Vestra tingslags Egodelningsrätt, utan endast Egodelnings Gode män och icke heller aflagt domareeden.

Efter att af denna skrift med bilagor hafva erhållit del, anförde tillförordnade Domhafvanden i deröfver afgifven förklaring:

att i 119 § Skiftesstadgan föreskrefves, att der sakens beskaffenhet sådant tilläte, Ordföranden skulle utsätta sammanträde med Egodelningsrätt å tingsställe eller annan ort, *der det med minsta kostnad för delegarne hållas kunde*; och 117 §, som stadgade att, om förfall för ledamot uppstode, Ordföranden finge kalla ojäfvig god man i hans ställe, innehölle icke något förbud för Ordföranden att till ledamot inkalla sådan äfven i andra fall, då mindre kostnad derigenom bereddes. Detta hade föranledt Domhafvanden, likasom hans företrädare i domsagan och troligen alla egodelningsdomare i riket att anmoda vid allmänt ting eller eljest närvarande ojäfvige gode män att såsom ledamöter deltaga i stadfästelse å laga skiften och andra ärenden, som enligt först berörda § borde företagas, på det att deltagarne måtte »med minsta kostnad» betungas. Under de närmare tretio år t. f. Domhafvanden deltagit i domaregöromål hade han icke heller försport någon olägenhet af detta förfarande eller ens anmärkning derom, vare sig af ledamöter eller delegare; men klagandens broder Lars Göransson i Åsen hade råkat blifva ordinarie ledamot och troligen ansett sig förlora inflytande eller inkomster eller beggedera, genom att icke alltid få vara med. Att ett par gode män deltagit såsom ledamöter af Rätten, utan att förut hafva aflagt domareed, hade dittills varit t. f. Domhafvanden obekant. Det ville dock synas honom hafva varit lämpligare, om dessa anmält berörda förhållande för honom genast, i stället för sedermera för Anders Göransson eller Lars Göransson.

Hvad t. f. Domhafvanden sålunda till sitt försvar anført, påkallade närmare granskning, hvarvid det vore nödvändigt att hafva för ögonen de af honom åberopade paragrafer i gällande Skiftesstadga. Dessa lydde i hithörande delar sålunda:

§ 117. Första domstol i skiftesmål å landet är Egodelningsrätt i hvarje härad eller tingslag. Ordinarie (eller tillförordnad) domare i orten är deri ordförande — — — Ledamöterna i Rätten utgöras af tre i landthushållning kunnige, inom häradet eller tingslaget boende bofaste män — — — *Uppstår laga förfall för ledamot, kalle ordföranden ojäfvig god man i dess ställe — — —*

Ledamot i Egodelningsrätt skall, innan han i Rätten inträder, domareed aflägga, der han ej den ed förut svurit.

§ 119. Egodelningsrätten sammanträder inom skifteslaget, der ej saken är af sådan beskaffenhet, att den klarligen finnes kunna utan syn

på stället pröfvas, i hvilket fall Ordföranden skall utsätta sammanträde å tingsstället eller annan ort, der det med ringaste kostnad för deltagarne hållas kan — — —.

Nu vore det visserligen sant, att här ofvan först anförda § icke innehölle något uttryckligt förbud för ordföranden att till ledamot inkalla sådan god man äfven i andra fall, då mindre kostnad derigenom bereddes, men då det i paragrafen hette: »uppstår laga förfall för ledamot, kalle ordföranden ojäfvig god man i dess ställe», innebure detta ovedersägligen, att när slikt fall icke uppstått för ledamot, Ordföranden ej heller finge kalla ojäfvig god man i ledamotens ställe, utan skulle ledamoten kallas att sjelf tjenstgöra; och detta vore ett tillräckligt tydligt förbud för Ordföranden att inkalla god man äfven i andra fall än det som lagen angifvit.

Att till beredande af mindre kostnad för skiftesdelegarne åsidosätta hvad 117 § sålunda, rätt tolkad, bjöde, dertill gäfve innehållet af 119 § icke ringaste anledning. Den föreskrefve endast, att, när Egodelningsrätten ej behöfde sammanträda inom skifteslaget, Ordföranden skulle utsätta sammanträde å tingsställe eller annan ort, »der det med minsta kostnad för delegarne hållas kunde», men hvarken der eller på något annat ställe i Skiftesstadgan föreskrefves, att till beredande af minsta kostnad för skiftesdelegarne Egodelningsrätten skulle annorlunda sammansättas, än 117 § stadgade.

Uppgiften, att Domhafvandens företrädare och troligen alla egodelningsdomare i riket i detta afseende förfarit på enahanda sätt, kunde, äfven om den vore med full bevisning beledsagad, ej lända t. f. Domhafvanden till ursäkt, då han ej tillika visat, att förfarandet, i laga ordning öfverklagadt, blifvit af högsta lagskipande myndigheten för lagligt förklaradt. Som en förmildrande omständighet skulle det sålunda uppgifna förhållandet kunna betraktas, om det bevisligen härflutit från den uppgifna bevekelsegrunden, att lindra skiftesdelegarnes kostnad, men olagligheten af förfarandet upphäfdes ej derigenom.

Hvad t. f. Domhafvanden slutligen ordade om de vid i fråga varande tillfälle antagna egodelningsrättsledamöternas skyldighet att för Ordföranden anmäla; det de icke aflagt domarced, genom hvilken skyldighets åsidosättande Ordföranden skulle befriats från all skuld till det öfverklagade förhållandet, att Rättens beslut fattats af icke edsvurna domare, förrådde en alltför uppenbar missuppfattning af en domares eller domstolsordförandes pligt i fråga om att tillse och öfvervaka, det den Rätt, i hvilken han förde ordet, vore sammansatt af behöriga personer, det vill säga sådana, som fullgjort hvad dem ålegat för att lagligen

kunna taga del i Rättens förhandlingar och beslut. Hvad som härutinnan blifvit i förevarande fall försumadt, låge ofelbart Ordföranden och icke någon annan till last.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann jag, då formlig angivelse om uppenbart åsidosättande af gällande lag egt rum, mig icke kunna undgå att sådant lagligen beifra, hvarför jag i skrifvelse den 11 December 1882, med anförande af hvad här ofvan blifvit yttradt, uppdrog åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att, hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala förbemälde tillförordnade Domhafvande, för hvad honom i ofvan berörda måtto låge till last, och derå yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet.

Efter slutad skriftvexling meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 6 Juni 1883*, och yttrade, att, som tillförordnande Domhafvanden, såsom ordförande i Gestriklands Vestra tingslags Egodelningsrätt, uti de af Advokatfiskalsembetet annärkta hänscenden förfarit i strid med gällande föreskrifter i 117 § af Kongl. Stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866; alltså pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, i förmågo af 25 Kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen, döma Domhafvanden, för hvad honom till last kommit, att böta etthundrafemtio kronor.

Detta utslag har icke blifvit öfverklagadt.

I följd af anmärkning vid granskning af fångförteckningarna från länsfängelset i Östersund för år 1881 infordrade jag från Konungens Befallningshafvande i Jemtlands län Lits tingslags Häradsrätts den 25 Juni nämnda år meddelade utslag angående för barnamord häktade Pigan Brita Kristina Jönsdotter från Hovdog. Af berörda, mig sedermera tillhandakomna utslag inhemtades, bland annat, att Häradsrätten, efter det Brita Kristina Jönsdotter, hvilken blifvit genom Häradsrättens utslag den 11 April samma år dömd till tre års straffarbete, för det hon lagt å lön ett af henne den 27 nästföregångne Februari i enslighet framfödt foster, ofvan nämnde den 25 Juni inför Rätten erkänt, att berörda foster varit vid lif framfödt samt att hon afdagatagit detsamma, dels dömt Brita Kristina Jönsdotter att för barnamord hållas till straffarbete under fyra år, dels ock, jemte det Brita Kristina Jönsdotter dömdes för ett af henne, före det nyssnämnda barnamordet, eller natten till lördagen näst före fjerde böndagen år 1878 begånget lika beskaffadt brott till straffarbete under likaledes fyra år, föreskrifvit, det skulle Brita Kristina Jönsdotter för sina omförmälda brott undergå i ena bot tillhopa åtta års straffarbete.

I nu anmärkta afseenden fann jag Häradsrätten hafva i dubbel måtto lagstridigt förfarit. I 17 Kap. 32 § Rättegångsbalken, sådant detta lagrum lydde enligt Kongl. Förordningen den 20 Januari 1779, vore nemligen föreskrivet, bland annat, att der någon en gång vid domstol antingen blifvit befriad eller till ett angifvet brott i brist af fulla bevis icke kunnat sakfällas, skulle han, ehvad skäl emot honom sedermera sig yppa kunde, njuta denna befrielse till godo, i alla mål, der penningböter egde rum, undantagandes dem, som anginge lif eller ära, tjufnader eller ock alla urbota mål, samt att i slika fall Hof- och Öfverrätter egde att, antingen den brottslige fått befrielseutslag eller ock blifvit fäld till mindre, dock ej verkställt straff, än han sedermera förtjent, enär nya skäl och omständigheter dervid förekomme, målet åter upptaga och enligt lag och beskaffenhet afgöra. Då sålunda dylika skäl och omständigheter inlupit, som föranledde dertill, att någon i dylikt mål måste anses hafva blifvit fäld till mindre straff än han förtjent, tillkomme det ej den underdomstol, hvilken handlagt målet och deri meddelat utslag, att återupptaga ransakningen och i målet meddela nytt utslag, utan allenast att hos vederbörande Hofrätt anmäla förhållandet till Hofrättens vidare åtgärd. I förevarande fall hade likväl Häradsrätten, sedan Brita Kristina Jönsdotter blifvit genom Häradsrättens utslag den 11 April 1881 dömd till ansvar för fosters läggande å lön, i anledning af hennes sedermera gjorda erkännande, sjelf åter upptagit ransakningen och, utan afseende å sitt förra utslag, genom i fråga varande utslag den 25 Juni samma år dömt Brita Kristina Jönsdotter till ansvar för barnamord.

Likasom Häradsrätten i detta afseende förbisett ett uttryckligt lagbud, så hade detta jemväl skett i fråga om sammanläggningen af de Brita Kristina Jönsdotter genom sistnämnda utslag ådömda straff. I 4 Kap. 5 § Strafflagen funnes nemligen föreskrivet, att, der någon är för särskilda brott förfallen till straffarbete på viss tid, då må ej, vid förening af straffen, tiden för det af dem som längst är, eller, om tiden för hvartdera straffet är lika lång, den tid öfverskridas med mer än två år. Enär nu Häradsrätten, som genom i fråga komna utslag dömt Brita Kristina Jönsdotter, att för hvartdera af två barnamord undergå straffarbete i fyra år, tillika föreskrifvit, att Brita Kristina Jönsdotter skulle för dessa brott undergå i ena bot straffarbete under tillhoppa åtta år, men enligt åberopade lagstadgande den sammanlagda strafftiden för samma brott rätteligen icke kunnat utsättas till mer än sex år, hade Häradsrätten i detta fall gjort sig skyldig till en vårdslöshet af särdeles betänkelig art.

Med anförande af dessa anmärkningar anmodade jag i skrifvelse

den 25 Januari sistlidna år Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att inför Kongl. Hofrätten lagligen tilltala den tillförordnade Domhufvande, hvilken, då ifrågakomna utslag den 25 Juni 1881 af Häradsrätten meddelades, der fört ordet, samt, för hvad honom i ofvan berörda hänseenden till last läge, yrka ansvar enligt lag och sakens beskaffenhet.

På det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anställde, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 20 April 1883* af innehåll, att som Häradsrätten förfarit felaktigt derutinnan, att, sedan Brita Kristina Jönsdotter blifvit genom Häradsrättens utslag den 11 April 1881 dömd till ansvar för fosters läggande å lön, Häradsrätten, i strid med lagens stadgande i 17 Kapitlet 32 § Rättegångsbalken, sådant detta lagrum lydde genom Kongl. Förordningen den 20 Januari, 1779, återupptagit målet och genom utslag den 25 Juni 1881 dömt Brita Kristina Jönsdotter till ansvar för barnamord; samt härtill komme, att Häradsrätten genom sistnämnda utslag, emot stadgandet i 4 Kapitlet 5 § Strafflagen, dömt Brita Kristina Jönsdotter, som ansetts förfallen till straffarbete i fyra år för hvardera af två särskilda barnamord, att i en bot undergå straffarbete i åtta år, pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 Kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen, rättvist döma tillförordnade Domhufvanden, hvilken varit ordförande i Häradsrätten, då dess utslag af den 25 Juni 1881 meddelades, och följaktligen vore för detsamma ansvarig, att, för hvad honom sålunda läge till last, böta två hundra kronor.

Sedan detta Kongl. Hofrättens utslag vunnit laga kraft, öfversände jag det samma till Direktören vid straff-fängelset å Norrmalm, der Brita Kristina Jönsdotter förvarades, och anmodade honom att lemna Brita Kristina Jönsdotter del deraf samt förskaffa henne nödigt biträde vid författandet och ingifvandet af underdånig ansökning, att Kongl. Maj:t af gunst och nåd måtte förunna henne afkortning af den del af straffet, som blifvit henne olagligen ådömd.

Sedan, till följd af anmärkning vid granskningen af fängförteckningarna från Haparanda kronohäkte för år 1881, Neder-Torneå och Carl Gustafs tingslags Häradsrätts den 30 September nämnda år meddelade utslag angående häktade Anna Greta Simonsdotter Kurth blifvit infor-dradt och kommit mig tillhanda, inhemtades deraf, att Häradsrätten, jemte det Anna Greta Kurth dömdes att för våld å tjensteman hållas till fängelse i tre månader samt att för missfirmlig gerning mot en i tjensteutöfning stadd polisman böta sjutiofem kronor och för skadegörelse å allmän egendom tio kronor, tillika föreskrifvit, att, derest Anna

Greta Kurth saknade tillgång till böternas fulla gäldande, dessa skulle öfvergå till fängelse sålunda, att böterna å sjuotiofem kronor motsvarade fängelse i tretio dagar och böterna å tio kronor fängelse i nio dagar. Enär likväl af stadgandet i 2 Kapitlet 12 § Strafflagen, att, när böter skulle förvandlas, de der genom flera domar ålagda vore, den förvandling borde ske efter böternas sammanräknade belopp, på sätt i 10 eller 11 § af samma kapitel föreskrifves, obestridligen måste antagas följa, att förvandling af böter, som genom samma utslag ålagda vore, skulle verkställas efter böternas sammanlagda belopp, hvilken grundsats jemväl vore i lagskipningen allmänt erkänd och tillämpad, samt Anna Greta Kurth, som på grund af Häradsrättens omförmälda föreskrift fått aftjena i fråga komna böter, tillhopa åttiofem kronor, med fängelse i tretionio dagar utöfver det henne derjemte ådömda fängelsestraff, sålunda hållits till straff sex dagar längre än om Häradsrätten, på sätt lagligen ske bort, föreskrifvit, att böterna i brist af tillgång till deras gäldande, skulle efter deras sammanlagda belopp förvandlas, uppdrog jag i skrifvelse den 12 Maj sistlidna år åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att inför Kongl. Hofrätten lagligen tilltala Domhafvanden i Torneå domsaga, hvilken, då ifrågakomna utslag af Häradsrätten meddelades, der fört ordet, och för den felaktiga bötesförvandlingen yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet, äfvensom förpligtelse för bemälda Domhafvande att ersätta Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för Anna Greta Kurths underhåll i häktet under sex dagar längre än vederbort.

På det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anställde, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 25 September 1883* och utlät sig, att som i fråga varande böter lagligen bort, enligt grunderna för 2 Kapitlet 12 § Strafflagen, förvandlas efter deras sammanräknade belopp till fängelse i tretiotre dagar; men Häradsrätten förklarar, att böterna skulle öfvergå till fängelse sålunda, att de å sjuotiofem kronor skulle motsvara fängelse i tretio dagar och de å tio kronor fängelse i nio dagar, samt derigenom vållats, att Anna Greta Kurth kommit att hållas i fängelse sex dagar längre, än som vederbort, pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 Kapitlet 17 § Strafflagen, rättvist döma Domhafvanden, som vore för Häradsrättens ifrågavarande beslut ansvarig, att för hvad honom låge till last böta sjuotiofem kronor; hvarjemte Domhafvanden förpligtades att till Kongl. Maj:t och Kronan för Anna Greta Kurths underhåll i häktet under sex dagar utgifva två kronor sextiofyra öre.

Detta utslag har vunnit laga kraft.

Vid granskning af fångförteckningarne från länsfängelset i Falun för år 1881 anmärktes, att Grangärdes tingslags Häradsrätt genom utslag den 9 April 1881, angående för misshandel och fylleri tilltalade och häktade Kull Hans Erik Persson och Kull Johan Persson, begge från Norrbo, jemte det Kull Hans Erik Persson och Kull Johan Persson dömdes att för misshandel hållas i fängelse, den förre fem månader och den senare tre månader, samt att för fylleri böta hvardera tjugo kronor, tillika föreskrifvit, att berörda böter, i händelse af bristande tillgång hos de sakfælde, skulle förvandlas till ytterligare fängelse fyra dagar för hvardera. Enär likväl, enligt gällande föreskrifter i 2 Kap. 11 § och 4 Kap. 7 § Strafflagen angående böters förvandling till motsvarande fängelsestraff, omförmälda Kull Hans Erik Persson och Kull Johan Persson ådömda böter rätteligen skolat, vid bristande tillgång till deras fulla gäldande, öfvergå till ytterligare tolf dagars fängelse för hvardera, samt Kull Hans Erik Persson och Kull Johan Persson, hvilka, på grund af den i utslaget meddelade föreskrift, fått med fängelse under allenast fyra dagar samma böter aftjena, sålunda hållits till straff under kortare tid än vederbort, uppdrog jag i skrifvelse den 5 Februari nästlidna år åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att inför Kongl. Hofrätten lagligen tilltala den tillförordnade Domhafvande, hvilken, då ifrågakomna utslag af Häradsrätten meddelades, der förde ordet, och för den felaktiga bötesförvandlingen, som syntes hafva genom vårdslöshet i embetes utöfning tillkommit, yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet.

Efter slutad skriftväxling meddelade Kongl. Hofrätten *den 21 Maj 1883* utslag, och som det vid Häradsrätten i ofvanberörda mot Kull Hans Erik Persson och Kull Johan Persson anhängiggjorda mål af Häradsrättens tillförordnade ordförande förda konceptprotokoll, hvilket blifvit hos Kongl. Hofrätten företedt, innehölle, att Häradsrätten genom utslaget den 9 April 1881, jemte det nämnda personer ådömts fängelsestraff och böter, tillika förordnat att, i händelse af bristande tillgång hos de sakfælde, böterna skulle förvandlas till ytterligare fängelse i tolf dagar för hvardera af de sakfælde, och således någon origtighet beträffande föreskriften om förvandlingen af böterna icke kunde antagas hafva hos Häradsrätten förelupit; men upplyst vore, att en af Domhafvanden, å Häradsrättens vägnar, expedierad utskrift af nämnda utslag, på grund af hvilken expedition verkställighet af utslaget egt rum, felaktigt innehölle, att böterna skulle förvandlas till fängelse i allenast fyra dagar för hvardera af de sakfælde, samt Domhafvanden följaktligen genom vårdslöshet vid utslagets expedierande vållat, att de sakfælde icke kommit att

till fullo undergå det förvandlingsstraff, hvarom Häreadsrätten förordnat; pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen, rättvist på det sätt bifalla den af Advokatfiskalsembetet i målet förda talan, att Domhafvanden fälde att för omförmälda värdslöshet i utöfningen af Domareembetet böta tjugo kronor.

Med skrifvelse den 16 Februari 1883 öfverlemnade Kontraktsprosten i Åsunda kontrakt af Upsala erkestift, ett af en vice Pastor i Wallby församling den 23 Oktober 1882 utfärdadt flyttningsbevis för Drängen Anders Eliasson och hemstälde, om icke, enär nämnda bevis vore affattadt i strid mot Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865, bemälde vice Pastor borde förpligtas utfärda nytt laglikmätigt flyttningsbevis och detsamma utan vidare anmaning öfversända till Pastorsembetet i Enköpings och Vårfru kyrkas församling, dit Anders Eliasson flyttat.

Å det ifrågavarande flyttningsbeviset var antecknad, bland annat, att Drängen Anders Eliasson, född den 25 September 1859 i Boglösa församling, »blef till frejden den 25 Mars 1879 straffad för 1:sta resan stöld med 1 år 6 månaders straffarbete, som tilländagick den 21 Juni 1880».

Och inhemtades i öfrigt af ett bilagdt intyg från Domhafvanden i orten, att Anders Eliasson blifvit af Trögds Häreadsrätt genom utslag den 7 April 1879 dömd för första resan stöld, föröfvad å särskilda tider och ställen och i förening med inbrott att hållas till straffarbete i ett år och sex månader samt vara förlustig medborgerligt förtroende i ett år utöfver strafftiden; hvarförutan af en likaledes bilagd skrifvelse från merbemälde vice Pastor till Pastorsembetet i Vårfrukyrka församling, det ville synas som vice Pastorn grundat sin anteckning i flyttningsbeviset på Kongl. Förordningen den 28 November 1873.

I ofvan åberopade 1865 års Förordning vore i fråga om frejdbetyg stadgadt: »att dermed allenast förstas intyg, huruvida den i fråga varande personen, vid den tid, då frejdbetyget meddelas, är i följd af domstols utslag, deri ändring ej skett, förlustig medborgerligt förtroende för alltid eller på viss tid, i hvilket fall betyget skall innehålla uppgift så väl om dagen, då utslaget blifvit gifvet, som, der detsamma ej meddelats af Kongl. Maj:t, om tiden hvarinom besvär deremot skolat anföras»; och till slut stadgades, att »denna förordning icke eger tillämpning i fråga om anteckningar i prestbevis, rörande brott, hvarför någon genom utslag, deri ändring ej skett, är dömd före början af år 1865, i hvilket fall kommer att förfaras i enlighet med hvad dittills varit iakttaget». Sedan

likväl uppmärksamheten blifvit fäst på den obillighet, att icke säga orättvisa, som genom sist berörda stadgande drabbade de före nämnda tid straffade, hvilka sedermera i lång tid fört en oförvitlig vandel, blef nämnda stadgande förändradt genom Kongl. Förordningen den 28 November 1873 på det sätt, att vid utfärdande af frejdbetyg för personer, hvilka före 1865 års början blifvit för brott dömda, presterskapet icke finge för annan än den, hvilken vore dömd ärelös eller förklarad aldrig vara vittnesbär, göra anteckning om brottet, sedan tio år förflutit från den tid, då ådömda bestraffningen, enligt hvad känt vore, i öfrigt blifvit till fullo verkstald.

Häraf följde i förevarande fall uppenbarligen, att anteckningen å Anders Eliassons betyg vore stridande emot föreskriften i 1865 års Kongl. Förordning. Om ock det utslag, som i Domhafvandens förberörda intyg omförmäldes, icke skulle vara detsamma, som i flyttningsbeviset under annat datum åberopades — hvilket dock vore hardt när otroligt, då vid granskning af fångförteckningen från läshäktet i Upsala för ifrågavarande tid icke funnits bland der förvarade fångar någon annan person vid namn Anders Eliasson, än den ifrågavarande, hvilken varit dömd af Trögds Häradsrätt den 7 April 1879 till det uppgifna straffet, var född samma år och dag och i samma församling som i prestbeviset upptoges och befanns hafva till läshäktet inkommit samma dag, den 25 Mars 1879, då i beviset uppgafs att Anders Eliasson blifvit »straffad» — så hade vice Pastorn ändock felat derutinnan, att han i anteckningen icke utsatt, jemte det ådömda straffet, äfven straffpåföljden: »förlust af medborgerligt förtroende på viss tid», hvilken straffpåföljd ofelbart funnits införd i det utslag, som innehöll straffbestämningen, genom hvilken underlåtenhet det blifvit omöjligt att af anteckningen bedöma, huruvida Anders Eliasson vid bevisets utgifvande åtnjöte eller saknade medborgerligt förtroende. Ehvad denna underlåtenhet härflutit från någon annan afsigt eller från ett obegripligt missförstånd af Kongl. Förordningen den 28 November 1873, hvarigenom antagits, att denna Förordning, i stället för att inskränka befogenheten att i frejdbetyg omförmåla brott, som blifvit begångna före år 1865 till tio år efter det straffet för slikt brott vore utståndet, skulle åsyftat att utsträcka denna befogenhet, tvärtemot hvad 1865 års Kongl. Förordning bjöde i afseende på brott begångna *efter* år 1865, till tio år efter bestraffningens slut, vore utan tvifvel nämnda underlåtenhet stridande emot sist berörda förordning. Och antoges det, att anteckningen stödde sig på det utslag, som i Domhafvandens intyg omförmäldes, och att tiden för förlusten af medborgerligt förtroende således varit ett år efter strafftiden, som, enligt vice Pastorns

bevis, tilländagick den 21 Juni 1880, hvadan förlusten af nämnda förtroende upphört sist nämnda dag år 1881, alltså mer än ett år före prestbevisets utfärdande, så blefve lagstridigheten af vice Pastorns förfarande än mera i ögonen fallande. Beviset skulle i stället för den klandrade anteckningen hafva innehållit, att Anders Eliasson åtnjöte medborgeligt förtroende.

Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865 stadgade i fortsättningen af hvad här ofvan vore infördt angående frejdbetyg, »att prestbevis, som för flyttning från en församling till annan meddelas» — och detta vore här händelsen — »skall jemväl med afseende å kyrkotukten, innehålla ej allenast, huruvida den ifrågavarande personen då är, i följd af begånget brott från delaktighet i den heliga nattvarden utestängd eller, genom domstols utslag, blifvit för brott under framtiden stäld, utan äfven huruvida den flyttande är vorden, enligt kyrkolagen varnad att från nattvarden sig afhålla, eller vid den tid, då betyget utfärdas, är stäld under sådan kyrkotukt, som enligt Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 af kyrkorådet utöfvas».

Icke någon af dessa omständigheter syntes hafva varit för handen och påkallat den omförmälda anteckningen. Tvärtom innehöll flyttningsbeviset, att Anders Eliasson i samma månad som beviset utfärdades, begått H. H. nattvard.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann jag vice Pastorns anmärkta förfarande böra i laga ordning åtalas, desto heldre som det vore att befara, det han, med den uppfattning han syntes hysa om tillämpningen af 1873 års ofvan berörda Kongl. Förordning, framdeles i likartadt fall skulle göra sig skyldig till enahanda förfarande, som det nu omförmälda, hvarföre jag i skrifvelse den 21 Februari nästlidna år, på grund af Kongl. Cirkulärbrefven den 21 Augusti 1786 och den 7 November 1787, hos Domkapitlet i Upsala anhängiggjorde saken under yrkande, att Domkapitlet måtte för den embetsförseelse, hvartill vice Pastorn gjort sig skyldig, tilldela honom sådan tjenlig föreställning med tillagd förmaning, som i 1 § af förstberörda nådiga Cirkulärbref föreskrefves samt derjemte förpligta vice Pastorn att nytt laglikmätigt flyttningsbevis för Anders Eliasson utfärda och honom till handa hålla.

I anledning häraf meddelade Domkapitlet *den 28 Mars 1883 utslag* och utlät sig, att då bemålde vice Pastor genom den i flyttningsbeviset för Anders Eliasson i fråga om personens frejd gjorda anteckning, hvilken utgjorde föremål för åtalet, obestriddigen felat emot Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865, äfven om det förhölle sig så som vice Pastorn i afgifven förklaring uppgifvit, eller att den före hans tjenstetid i Vallby

församling i husförhörslängden införda anteckning, rörande det af Anders Eliasson begångna brott och det honom därför ådömda straff, icke innehöle någon uppgift om tiden, hvarpå förlust af medborgerligt förtroende såsom påföljd ådömts, hvilken ofullständighet i husförhörslängden, långt ifrån att gifva lagligt stöd för vice Pastorns förfarande, hvarvid han derjemte, såsom antyddes af skrifvelsen till Pastorsembetet i Vårfrukyrka med tillbakavisande af uppmaningen att utbyta det olagliga flyttningsbeviset mot ett lagligt bevis, och, enligt hvad tydliggen framginge af vice Pastorns förklaring, låtit sig ledas af en felaktig uppfattning af Kongl. Förordningen den 28 November 1873, såsom om hvad der stadgades rörande frejdbetyg för personer, hvilka före 1865 års början blifvit för brott dömda, vore tillämpligt på nu förevarande fall, tvärtom bort föranleda dertill, att något flyttningsbetyg med anteckning rörande Anders Eliassons frejd icke meddelats förr, än tillförlitlig och fullständig upplysning i det ifrågavarande hänseendet vunnits; samt till den embetsförseelse vice Pastorn sålunda af oförstånd begått och icke velat, oakadt hans uppmärksamhet derå fästats, rätta, än vidare komme, att vice Pastorn i meromförmälda skrifvelse till Pastorsembetet i Vårfrukyrka församling tillåtit sig oskickliga och förnärmande utlåtelse, pröfvade Domkapitlet skäligt att för allt hvad vice Pastorn härigenom låtit komma sig till last, med tillämpning af Kongl. Cirkulärbrefven den 21 Augusti 1786 § 1 och den 7 December 1787 § 1 meddela vice Pastorn en allvarlig föreställning med tillagd förmaning att för framtiden, vid än hårdare ansvar, undvika dylik anmärkningsanledning; hvarjemte vice Pastorn förpligtades att nytt laglikmätigt flyttningsbevis för Anders Eliasson genast utfärda och honom kostnadsfritt tillhandahålla.

Mot detta utslag anförde vice Pastorn hos Kongl. Svea Hofrätt besvär, men genom utslag *den 13 Augusti 1883* förklarade Kongl. Hofrätten, att som vice Pastorn icke stält sig till efterrättelse honom gifven föreskrift för talans fullföljd hos Kongl. Hofrätten, besvären icke kunde upptagas till pröfning.

Hos mig klagade Strafffången Carl Henrik Jonsson deröfver, att, sedan han den 15 Januari 1883 blifvit häktad i Kristinehamn, för en inom Skinnskattebergs socken i Vestmanlands län begången stöld, och påföljande dag insänd till länsfängelset i Karlstad, så hade han den 23 i nämnda månad derifrån afsändts öfver Stockholm till länsfängelset i Falun, der han suttit förvarad till den 10 Februari, då han skickats åter

öfver Stockholm till länsfängelset i Vesterås, dit han, enligt vederbörande fängelsedirektörs anteckning å klagoskriften, ankommit den 15 Februari och dit han rätteligen bort skickas direkt från Karlstad, yrkande Jonsson för det honom sålunda förorsakade oskyldiga lidande under tjugoen dagar ersättning med fyratjotvå kronor.

Öfver denna klagan hörde jag först Konungens Befallningshafvande i Vermlands län, som anförde, att enär Jonsson erkänt sig hafva begått den i nästlidna års Polisunderrättelser N:o 3 A. 2 (?) omförmälda stöld, och enligt hvad af samma polisunderrättelser under A. 2 inhemtades, Jonsson vore på begäran af Länsmannen B. i Kopparbergs läns sjetta distrikt efterlyst, Jonsson blifvit förpassad och afsänd till Konungens Befallningshafvande i sistnämnda län.

Vidare infortrade jag genom Konungens Befallningshafvande i Kopparbergs län Länsmannen B:s förklaring, hvaraf inhemtades, att på aftonen den 29 December 1882 två manspersoner ankommit till B. och uppgifvande, att de voro från Baggå bruk i Skinnskattebergs socken och staddo på spaning efter en tjuf, som skulle hafva tagit vägen öfver Söderbärke, anhållit om medverkan för tjufvens gripande. B. hade då gjort sig noga underrättad såväl om mannens (den förmente tjufvens) utseende, som ock om de stulna effekterna. Då emellertid B:s bemödanden att gripa tjufven icke krönts med framgång, och sedan två nummer af Polisunderrättelser utkommit utan att någon efterlysning rörande stölden i dem funnits intagen, hade han ansett sig böra insända den uppgift, som sedan intagits i N:o 3 A. 2 af Polisunderrättelserna och som hade till följd, att Jonsson den 15 Januari 1883 blifvit i Kristinehamn gripen, hvarefter B. gått i författning om att vederbörande länsman derom underrättats. Under de förhållanden, som nu blifvit anförda, hade B. ej tänkt på gränserna af sitt tjenstgöringsdistrikt, utan endast på de honom till buds stående medel för tjufvens gripande och tillrättascaffandet af det stulna godset. I berörda efterlysning hade det ju varit nogsamt utsatt, att stölden blifvit begången i Klockarbyn under Baggå bruk i Skinnskattebergs socken, och det hade väl bort vara vederbörande bekant, att nämnda socken vore belägen i Vestmanland och icke i Dalarne; på grund af hvilket allt B. hyste den förhoppning, att jag icke skulle anse honom vara orsaken till den otillbörliga fångforslingen.

I den skrifvelse, hvarmed Konungens Befallningshafvande i Kopparbergs län till mig insände Länsmannen B:s nyss återgifna förklaring yttrades, bland annat, att sedan Konungens Befallningshafvande erhållit underrättelse om, att Jonsson för Stadsfiskalen i Kristinehamn erkänt, att han begått den i Polisunderrättelserna N:o 3 E. (A?) 2 omförmälda

»i Klockarbyn under Baggå bruk» begångna inbrottsstöld, och enär efterlysningen i anledning af nämnda stöld varit införd i Polisunderrättelserna på begäran af Länsmanen B., hade Konungens Befallningshafvande, som visste att Baggå bruks egare inom nämnda länsmansdistrikt område fast egendom, äfvensom att inom samma distrikt funnes en egendom med namnet »Klockarbo», antagit, att den ifrågavarande stölden varit begången vid denna egendom, och i följd deraf hos Domhafvanden i Vesterdalarnes domsaga begärt ransakning med Jonsson angående meranämnde stöld, hvilken begäran dock återkallats, sedan rätta förhållandet blifvit uppdagadt; varande sålunda berörda efterlysning orsaken jemväl till Jonssons kvarhållande i länsfängelset i Falun, under tiden från den 26 Januari till den 10 Februari.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit kunde jag ej finna annat, än att Länsmanen B. orsakat det olagligen förlängda lidande, hvaröfver Jonsson klagat, och på samma gång till de kostnader, som genom Jonssons forslande och underhåll från den 23 Januari till den 15 Februari nästlidna år uppstått, dock med afdrag af kostnaden för Jonssons forslande från Karlstad till Vesterås och underhåll under sådan resa, som bort medtaga högst tre dagar.

Till följd deraf uppdrog jag i skrifvelse den 30 Oktober 1883 åt Konungens Befallningshafvande i Kopparbergs län att förordna vederbörande kronofogde eller annan lämplig närboende person att, såsom allmän åklagare, hos vederbörlig domstol emot Länsmanen B. anhängiggöra och utföra åtal i enlighet med en af mig bifogad instruktion, i hvilken jag, efter att hafva redogjort för hvad i ärendet förekommit, vidare hufvudsakligen anförde följande:

I Kongl. Maj:ts instruktion för Kronolänsmännen innehölle 4 § 1 mom., att det åläge Länsmanen att hafva noggrann tillsyn dera, att allmän ordning och säkerhet inom det honom anförtrodda tjänstgöringsdistrikt upprätthölles, samt i händelse förbrytelse deraf förekomme eller sådana öfverträdelser af lag och allmänna stadganden upptäcktes, som utgjorde föremål för åklagares beifran, vidtagna de åtgärder, som deraf påkallades. När nu B. med angifvande af sin egenskap af Kronolänsmän i sjetten distriktet af Kopparbergs län, begärt efterlysning efter en brottsling, måste detta innebära, att B. hade att å tjänstens vägnar föra talan emot brottslingen, men sådan rätt hade han icke inom mindre det brott, för hvilket brottslingen efterlystes, vore begånget inom B:s tjänstgöringsdistrikt, enligt hvad ofvan anförda lagbud innehölle. Att Konungens Befallningshafvande ej mindre i ett främmande län än ock i det län B. tillhörde, låtit sitt handlingssätt bestämmas af en slik

förutsättning, kunde ej väcka undran eller göra dessa myndigheter ansvariga för följderna af ett sådant handlingssätt, desto mindre som den i efterlysningen införda bestämning af stället, der den ifrågavarande stölden blifvit begången, icke varit så tydlig att den ej kunnat origtigt uppfattas. Det hette nemligen, att stölden egt rum i Klockarbyn under Baggå bruk i Skinnskattebergs socken, men Baggå bruk kunde ligga i Skinnskattebergs socken, utan att den derunder lydande Klockarbyn vore i samma socken belägen; och för den Konungens Befallningshafvande, som hade sig bekant, att hemman tillhörande Baggå bruk funnes belägna inom B:s tienstedistrikt och bland dem ett som hette Klockarbo, var det under ofvan berörda förutsättning mer än sannolikt, att den ifrågavarande stölden föröfvats inom B:s distrikt. Det kunde vara sannt och gerna medgifvas, att bevekelsegrunden för B:s handling varit tjestenit, och att den åtgärd, han vidtog, kunde anses hafva haft den nytta med sig, att brottslingen blef gripen, men, att detta nit ändock varit ovist, ådagalade de ofvan beskrifna följderna af B:s förfarande. Hade nitet varit visligt, kunde det åsyftade ändamålet hafva vunnits utan alla menliga följder. Om B., då han, såsom det visat sig, ganska riktigt insåg, att en efterlysning i Polisunderrättelserna skulle vara för tjufvens gripande och det stulna godsets återskaffande ändamålsenlig, med den kännedom han, på sätt här ofvan blifvit nämndt, förskaffat sig om tjufvens utseende och de stulna effekternas beskaffenhet, författat efterlysningen och sändt den till vederbörande länsman inom det distrikt, der stölden skett, för att genom dennes försorg och i dennes namn inskickas till redaktionen af »Polisunderrättelserna», hade B. gagnat den sak, för hvilken han nitälskade, utan att tillskynda brottslingen ett olagligt lidande, statsverket onödiga kostnader och sig sjelf obehaget af detta åtal.

Som det nu tillgått, och då Länsmannen B. obestriddligen öfverträdte den tjenstebefogenhet, gällande instruktion honom tillade, och lika obestriddligt vore, att klaganden Jonsson derigenom kommit att för sitt brott få vidkännas långvarigare lidande, än lagen tillstodde, och att han alltså hade skäl för sin klagan, hvarföre jag ej borde undandraga mig att söka skaffa honom den upprättelse och ersättning hvarpå han gjort anspråk, samt då statsverket tillika för samma orsak fått vidkännas onödiga kostnader för fångens forsling och underhåll, uppdrog jag åt den allmänne åklagare, Konungens Befallningshafvande i Kopparbergs län komme att på min begäran förordna, att å B. yrka dels ansvar för öfverträdelse af den tjenstebefogenhet, gällande instruktion honom tillade, dels ock skyldighet att utgifva ej mindre till Jonsson den ersättning

denne för sitt lidande äskat, än ock till Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för Jonssons forslande och underhåll enligt räkning, samt slutligen att ersätta de omkostnader, åtalets utförande så i ett som annat afseende komme att förorsaka.

På det åtal, som med föranledande häraf emot Länsmannen B. anhängiggjordes inför Söderbärkes bergslags Häradsrätt, har bemälda Häradsrätt meddelat *utslag den 20 November 1883* af innehåll, att enär B:s åtgärd att med angifvande af sin egenskap af kronolänsman i sjettedistriktet af Kopparbergs län begära efterlysning efter »en arbetskarl, som kallat sig Jonsson», hvilken kungörelse blifvit intagen uti Polisunderrättelser för år 1883 N:o 3 A. 2, måste innebära att han egt att å tjänstens vägnar föra talan emot brottslingen, men B. i förevarande fall saknat sådan behörighet, då ifrågakomna brottet blifvit utom hans tjänstgöringsdistrikt begånget; ty och som B. genom berörda förfarande, som ledt till Jonssons häktande i Kristinehamn den 15 Januari nämnda år, ej mindre öfverträd den tjänstebefogenhet, gällande instruktion honom tillade, än äfven måste anses hafva varit vållande till dels de kostnader, som statsverket fått vidkännas derigenom, att häktade Jonsson blifvit forslad från Karlstad öfver Stockholm till Falun och derefter från Falun likaledes öfver Stockholm till Vesterås, ehuru bemälda fänge bort skickas omedelbart från Karlstad till Vesterås, dels ock der till att Jonsson för sitt brott fått vidkännas långvarigare lidande än lagen tillstodde; alltså och då B:s tillvägagående finge anses hafva förestafvats af mindre vist tjänstenit, pröfvade Häradsrätten, utan afseende å B:s invändning derom, att uti ofvanberörda kungörelse uppgifvits, att brottet i fråga blifvit föröfvadt i »Klockarbyn under Baggå bruk i Skinnskattebergs socken», rättvist att, jemlikt 25 Kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen, döma B. att för af honom sålunda visadt oförstånd i utöfningen af sin tjänst böta femton kronor; hvarjemte B. förpligtades att godtgöra dels Kongl. Maj:t och Kronan för de kostnader, som sålunda onödigtvis orsakats med nittionio kronor 36 öre, dels Jonsson för det honom vållade förlängda lidandet med skäligen ansedda tjuguen kronor, dels ock slutligen åklagaren för inställelsen med fordrade nitton kronor 80 öre.

Då jag vid besök hos ständige Domhufvanden i Södertörns domsaga granskade de till domarembetet hörande handlingar, fann jag, att nästlidna års sommarting med Svartlösa härad, som förrättats af en tillförordnad Domhufvande och börjat den 19 Juni 1883, icke afslutats förr än

den 29 derpå följande Augusti, hvarvid tillika upplystes, att höstetinget i samma härad var utsatt att börja den 8 Oktober.

Med erinran om innehållet af 2 kap. Rättegångsbalken rörande häradsting, infordrade jag öfver det sålunda befunna förhållandet yttrande af bemälde t. f. Domhafvande, som i skrifvelse den 24 September 1883 först åberopade ett vid skrifvelsen fogadt, af ständige Domhafvanden afgifvet utlåtande i ämnet, hvaruti denne, efter att hafva anhållit, att min ofvan antydda anmärkning måtte rättas uteslutande emot honom, som ensam varit vållande till den samma, vidare anförde hufvudsakligen, att för att befria konkursbon, i hvilka inom Svartlösa härad tillgångarne vanligen vore ganska ringa, från kostnader, som kunde undvikas, det inom Södertörns domsaga varit brukligt att utsätta inställeledagen i konkursnål till första eller sista rättegångsdagen af ett ting; att då inställeledagen, enligt konkurslagen, skulle bestämmas till viss dag inom två månader efter konkursens början, det varit nödvändigt att välja viss dag för inställelsen i en konkurs, som börjat innan tillförordnade Domhafvanden erhöll sitt förordnande; att valet då fallit på den 29 Augusti, för att inställelse jemväl i andra möjligen inträffande konkurser då skulle kunna ega rum, hvilket ock blifvit fallet i ytterligare två dylika mål; och hade tillförordnade Domhafvanden på den ständiges anmodan utfärdat kungörelse om tingets afslutande den 29 Augusti; att vidare, sedan längre tid tillbaka, det varit tillåtet för lagfartssökande samt innehafvare af skuldebref eller kontrakt att få för de åtgärder, som erfordrats, aflemna sina handlingar året om hemma hos Domhafvanden i Södertörn, hvarvid dessa handlingar, om de ej varit särdeles vidlyftiga, genast granskats och under rättelse meddelats om förekommande brister till deras afhjelpande och undvikande af uppskof; att sådana handlingar endast undantagsvis ingåfves inom Svartlösa härad å de ordinarie rättegångsdagarna; af hvilket allt skulle framgå, att det vore till fördel åtminstone för dylika sökande, att tingen påginge så länge som med lag vore förenligt, helst expeditionerna i lagfarts-, intecknings- och förmynderskapsärenden äfvensom bo- uppteckningar, sedan ärendena blifvit hos Häradsrätten föredragna och beslut meddelats, tillhandahölles vederbörande under tingen, om begäran derom framställdes.

Men hvad vore i berörda afseende med lag förenligt, frågade ständige Domhafvanden? Så vidt han erinrade sig, funnes ej annat hit hänförligt stadgande än det af mig åberopade, hvilket dock bestämde tiderna allenast för tingens hållande — det ville, efter Domhafvandens förmenande säga för sjelfva rättegångsförhandlingarna, en åsigt, hvilken syntes

honom vinna stöd ej allenast af slutorden i paragrafen: »sätter Häradshöfding *ting ut förr* eller senare än nu sagdt är, böte» etc., än äfven af den omständighet att, under det elfva veckor vore anslagna för vinter-tingens hållande och nära fjorton veckor för höstetingen, allenast sju och en half veckor tilldelats sommaringen, hvartill orsaken förmodades vara att söka deri, att lagstiftaren ej velat nödga landtmännen att under skörde-tiderna med dragare uppehålla sig vid tingen å de egentliga rättegångs-dagarna, hvaremot vid de så kallade slut-tingen deras närvaro ej vore erforderlig, så vida de ej vore nämndemän; och endast tre à fyra personer, förutom Rättens ordförande och ledamöter samt åklagaren, plä-gade då vara tillstädes vid Svartlösa härads tingsställe.

Atminstone under de sista tio åren hade icke något sommaring inom nämnda härad afslutats före midsommar, — från och med 1878 hade sådant skett, sistnämnda år den 19 Augusti, år 1879 den 28 Augusti, 1880 den 23 Augusti, 1881, då tinget emot vanligheten hölls redan i början af Maj, den 1 Juli, och år 1882 den 26 Augusti — och icke någon den ringaste olägenhet häraf eller missnöje dermed hade försports. De mål, som vid Svartlösa Häradsrätt förekomme, bestode till största delen af mindre brottmål angående ärekränkning, fylleri å allmän plats, slagsmål, åverkan, olofligt beträdande af jernväg, försummad väghållning, olaga vräkning m. m.; och förmodade Domhafvanden det ligga föga magt uppå, om i dylika mål utslag afkunnades och böter uttoges en eller annan vecka förr eller senare; och fall, då i tvistemål föreläggande gäfves om instämmande af flera parter, boende utom häradet, vore ytterst sällsynt.

För öfrigt, trodde ständige Domhafvanden, måste hvarje sakkun-nig person medgifva, att det vore alldeles omöjligt för en Häradshöf-ding i Södertörns domsaga, som visserligen ej vore bland de besvärli-gaste, att under den knappa tiden af sju och en half veckor medhinna att förrätta, utarbета och expediera tre lagtima ting, hålla konkursförhör och ransakningar med häktade personer, utfärda gravations- och andra bevis, fullgöra den domaren åliggande tidsödande bokföringsskyldighet, skrifva embetsbref samt lemna muntliga upplysningar och samtala med personer, som besökte honom i embetsärenden. Vid sådant förhållande uppstode den frågan, när ett sommaring senast skulle afslutas, hvarpå möjligen kunde svaras tio, nio och en half eller åtminstone sex och en half veckor före höstetingets början, på det att person boende utom länet skulle kunna i tvistemål instämmas; men då lagen, hvilken åsigt man än hyste om tolkningen af omförmälda paragraf, tillstodde en mellantid för vinter- och sommaringen af endast tretio dagar och för höste- och

vintertingen af allenast tjugufyra dagar, ansåge Domhafvanden, som för-gäfvdes sökt efter skäl, hvarföre längre tid borde förflyta emellan sommar- och höstetingen än emellan de öfriga tingen, den tidrymd af tretionio dagar, som finnes emellan årets sommar- och hösteting, vara fullt till-räcklig för de åtgärder, som derunder bort vidtagas; och förmådde Dom-hafvanden ej inse, att han uti ifrågavarande hänseende handlat emot lag; säkert vore att han ej åsyftat sådant.

Tillförordnade Domhafvanden tillade i sin förklaring derefter, att ifrågavarande ting icke af honom afslutats senare än som vid flerfaldiga föregående tillfällen skett;

att tiden för tingets utarbetande icke varit längre än som i allmänhet ansetts erforderlig;

att, sedan på ständige Domhafvandens framställning, hvilken den tillförordnade ansett sig lagligen oförhindrad att tillmötesgå, tiden för tingets afslutande blifvit bestämd till den 29 Augusti, den tillförordnade Domhafvanden de båda första dagarna af tinget, den 11 och den 12 Juni, för så väl en hel del parter som för andra vederbörande tillkännagifvit detta;

att vid sådant förhållande det syntes den tillförordnade Domhafvanden, som om vid höstetingets utsättande, med hvilken åtgärd han icke haft att skaffa och hvarom skrifvelse till vederbörande aflåtits först den 15 sistnämnde månad, behörig hänsyn till nyss nämnda förhållande kunnat tagas; samt

att icke uti något vid tinget anhängigt mål det blifvit part ålagdt att instämma någon utom domsagan boende person.

Hvad sålunda blifvit vidlyftigt andraget syntes mig icke rättfärdiga det anmärkta dröjsmålet med ifrågavarande tings afslutande mer än två månader utöfver den i lag stadgade tid. Om denna tid befunnits alltför kort, och öfverskridande deraf följaktligen varit oundvikligt, skulle detta möjligen kunnat försvaras genom uppvisande af en sådan myckenhet af handlagda mål och ärenden, att deras uppsättande och expedierande uppenbarligen ej kunnat verkställas inom den utsatta tiden, men icke med förebäranden sådana som lindring i kostnaden för mindre bemedlade konkursbon och beqvämlighetsanordningar för lagfarts- och in-teckningssökande. Sådan myckenhet af förekomna mål och ärenden af tidsödande beskaffenhet hade likväl ej omtalats och svärligen kunnat omtalas, på samma gång som obetydligheten af de mål och ärenden, hvilka vid tingen i Svartlösa härad plägade förevara, särskildt framhållits. När dertill komme, att hvarken ständige eller tillförordnade Domaren erkänt sin skyldighet att, så vidt som möjligt, iakttaga den af lagen gifna tids-

bestämmelse eller, der sådant ej kunnat ske, avsluta tingen så snart tingsgöromålen sådant medgifvit, utan i stället tycktes anse det vara tillåtet att för andra, låt vara i och för sig lofliga ändamål, dermed uppskjuta, ansåg jag nödvändigt att genom fullföljande af min anmärkning bringa denna med en ordnad lagskipning oförenliga åsigt under lagligt bedömande.

De i ständige Domarens yttrande omordade svårigheterna att fatta rätta meningen af lagstiftarens föreskrifter i 2 kap. 1 § Rättegångsbalken och bringa dem till öfverensstämmelse sins emellan och med stadgandena om laga stämningstid ansåg jag kunna i betydlig mån underlättas, om behörig hänsyn toges till den ordning vid tingshållningen, som följdes den tid, då nämnda lagbud tillkom. Då var nemligen ej sed att för tings avslutande utsätta särskild dag, på hvilken Rättens domslut meddelades, utan dessa afkunnades omedelbart efter det förhandlingarne inför Rätten voro avslutade, hvarefter protokoll och utslag i de sålunda afgjorda målen, så fort ske kunde, expedierades, medan domaren dröjde kvar å tingsstaden. Denna ordning måste hafva till följd, att tingen i allmänhet utsattes i början af tingsterminerna, helst när flera tingslag funnos i en domsaga; och då de tvistande parterna genast fingo besked t. ex. i fråga om flera parters instämmande, kunde detta ske med iakttagande af laga stämningstid, äfven om de personer, som skulle stämmas, hade sin bostad utom häradet eller länet. Orsaken åter hvarföre så lång tid emellan sommartingets slut och höstetingets början blifvit af lagstiftaren bestämd var väl ej uteslutande den af ständige Domhafvanden angifna, eller att landtmännen och deras dragare skulle skonans under skördetiden, utan afsågs väl derjemte med denna anordning, att utan afbrott i lagskipningens jemna gång tid och tillfälle skulle beredas för de så kallade sommarförrättningarnas verkställande och möjligen för någon ledighet och hvila åt domaren under den vackra årstiden.

I nämnda svårigheter kunde jag i allt fall icke finna någon ursäkt för det anmärkta dröjsmålet med avslutande af det ting, hvarom nu vore fråga, ty så till vida vore lagstiftarens mening tydlig och klar, att tinget skolat avslutas, så snart tingsgöromålen det tilläte.

Att genom dröjsmålet denna gång icke uppstått olägenhet, enär något mål vid tinget icke förevarit, i hvilket part fått sig ålagdt att instämman person, boende utom häradet, bevisade ej, att icke en annan gång under liknande omständigheter den antydda olägenheten af ett tings avslutande för nära inpå det följande tingets början kunde inträffa.

Ständige Domhafvandens anhållan, att den af mig framställda anmärkning måtte rättas uteslutande emot honom, som ensam varit väl-

lande till densamma, fann jag mig icke kunna villfara, emedan det skulle vara nedsättande ej mindre för Domare-embetets än för dess utöfvares värdighet att antaga, det detta embete någonsin kunnat utövas af en person, som icke handlade efter sitt eget bästa förstånd och under medvetande af eget personligt ansvar för sina gerningar.

Ej heller kunde jag fästa afseende vid tillförordnade Domhafvandens antydan, att den ständige Domhafvanden, som förr än dag för höstetingets början utsattes, haft sig bekant att sommartinget skulle slutas först den 29 Augusti, bort till detta förhållande taga hänsyn, då det var sommartingets fördröjda afslutande och icke höstetingets för tidiga början min anmärkning egentligen gälde.

I skrifvelse den 6 Oktober 1883 uppdrog jag för den skull åt Advokatfiskalsembetet hos Kongl. Svea Hofrätt att för hvad tillförordnade Domhafvanden under utöfningen af domare-embetet i ofvanberörda måtto felat hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala bemålde t. f. Domhafvande och å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet. Och meddelade Kongl. Hofrätten, efter slutad skriftvexling, *utslag den 21 December 1883* af innehåll att, som tillförordnade Domhafvanden, hvilken förrättat ofvanberörda den 11 Juni 1883 började ting, icke afslutat detsamma förr än den 29 derpå följande Augusti, och hvad tillförordnade Domhafvanden såsom skäl härför anfört icke utgjorde lagligen gällande ursäkt för ett så långt dröjsmål med tingets afslutande, blefve, i förmågo af 25 kap. 17 och 22 §§ Strafflagen, tillförordnade Domhafvanden, för hvad honom sålunda låge till last, dömd att böta tjugu kronor.

Härmed är redogörelsen afslutad för de af mig dels under sistförflutna dels ock under föregående år anställda, och af åtminstone en domstol afgjorda åtal; men utom de klagomål eller iakttagelser, som föranledt dessa och de flera under senaste året började, ännu oafgjorda åtal, hafva andra både skriftliga och muntliga anmälanden blifvit hos mig gjorda, som utan att påkalla åtal likväl synts mig förtjenta att här omförälas, såsom egnade att begrundas ej mindre af lagstiftaren än ock af den praktiserande domaren.

1:o. I en till mig insänd skrift, åtföljd af handlingar, påvisades en ofullständighet, som skulle förefinnas i kreditlagstiftningen och, i anseende till sakens vikt, påkalla lagstiftarens ingripande.

De insända handlingarna gåfvo vid handen följande sakförhållande:

År 1876 den 7 Augusti utfärdade F. A. B. till sedelhafvaren ett skuldebref å femtusen kronor, att *betalas tre månader efter uppsägning* och löpande med sex procent ränta, som halfårsvis borde erläggas, i hvilket skuldebref utgifvaren medgaf sedelhafvaren rätt att till säkerhet för skuldens gäldande erhålla in-teckning i en gäldenären tillhörig fastighet i Göteborgs stad. Den 14 i nyss nämnde månad beviljades in-teckning i den pantförskrifna fastigheten, hvilken sedermera genom byte öfver-gick till M. B., som derå sökte lagfart den 24 Februari 1879.

I Mars månad 1883 inlemnade då varande innehafvaren af nämnda skuldebref till Magistraten i Göteborg ansökning om handräckning för utbekommande ur den in-tecknade egendomen af det i skuldebrefvet före-skrifna belopp, fem tusen kronor, jemte sex procent årlig ränta derå från den 31 December 1882 tills liqvid skedde, äfvensom af ersättning för lagsökningskostnader, hvarförutan sökanden yrkade, att Magistraten måtte förordna om exsekutiv försäljning af in-tecknade egendomen utan föregående utmätning samt genast tillsätta syssloman att uppbära afkom-sten af egendomen till dess densamma blefve såld och af köparen till-trädd; varande vid ansökningen bilagdt bevis af två personer, att de hos F. A. B. den 1 November 1882 uppsagt det i ofvan berörda skulde-bref förskrifna kapitalbelopp med ränta.

Sedan Magistraten i kommunikationsresolution, tecknad å förut nämnda ansökning, föreskrifvit, att ansökningen med bilaga eller afskrift deraf skulle tillställas M. B., hvilken det åläge att, inom åtta dagar efter det lagsökningshandlingarna blifvit honom delgifna, på sätt, som för del-gifning af stämning vore stadgadt, hos Magistraten å ansökningen skrift-ligen svara, vid äfventyr att målet ändock afgjordes, hade sökanden företett bevis af vederbörande stämmingsmän, dateradt den 23 Februari 1883 och innehållande, att de å särskilda dagar sökt M. B. uti hans hemvist för att delgifva honom rigtiga, besannade afskrifter af lagsök-ningshandlingen med bilaga; att de dervid icke träffat M. B. eller om-bud för honom och ej heller vid efterfrågan hos dem, hvilka bodde i samma hus och närmast derintill, kunnat vinna säker anvisning, hvarest M. B. eller ombud för honom sig uppehölle; att de af M. B:s uppförande vid föregångna tillfällen, då han af dem sökts för gäld, äfvensom af andra omständigheter vore öfvertygade, att han hölle sig undan; att M. B. icke veterligen vistades utom riket; att i det af M. B. bebodda hus funnes hvarken någon hans anhörig eller hos honom anstald tjenare; samt att de, sagde 23 Februari, fäst besannade afskrifter af lagsöknings-handlingen med bilaga å M. B:s husdörr.

Magistraten meddelade utslag den 28 Mars 1883 och yttrade att, då M. B., som icke sjelf träffats med kallelse i målet, i den ordning, som förberörda fall vore i lag stadgad, undfått del af samma kallelse, Magistraten företoge, utan afseende på M. B:s underlåtenhet att förklaring i målet afgifva, det samma till hufvudsaklig pröfning; och ehuru i målet förekomme, att åberopade, af F. A. B. den 7 Augusti 1876 till sedelhafvaren utgifna skuldsedel å fem tusen kronor med ränta, till säkerhet för hvilket belopp in-teckning den 14 Augusti 1876 beviljats i uppgifna fastigheter, den 1 November 1882 blifvit till betalning uppsagd hos bemålde F. A. B., likväl och då, så vidt visadt blifvit, uppsägning af skuldsedeln icke skett hos förklaranden, M. B., efter det denne den 24 Februari 1879 sökt lagfart å fastigheten, funne Magistraten det icke vara styrkt, att reversen vore till betalning förfallen, hvadan den gjorda ansökningen icke kunde af Magistraten bifallas; och genom utslag den 12 Juni 1883 har Kongl. Göta Hofrätt, der Magistratens utslag blifvit i laga ordning öfverklagadt, förklaradt, att skäl icke förekommit ledande till ändring i Magistratens utslag.

I besvären öfver Magistratens utslag förfäktades den åsigt, att enär försträckningen var gifven till F. A. B., som derå utfärdadt skuldebref, förfallet efter tre månaders uppsägning, hvilken skett den 1 November 1882, hvadan de tre månaderna utgått den 1 Februari 1883, var skulden förfallen, då lagsökningen i påföljande Mars månad anhängiggjordes. Att för fordran erhållits säkerhet genom in-teckning i fast egendom, och att 13 § Utsökningslagen vid sådant förhållande berättigade fordringsegaren att för betalningens utbekommande hålla sig endast till den in-tecknade egendomen, kunde icke medföra skyldighet, för fordringsegaren att förhandla med annan person än den, med hvilken försträckningsaftalet var ingånget. Skulle fordringsegaren vara underkastad en slikt skyldighet, vore det för en oredlig gäldenär lätt, att genom föranstaltande af upprepade verkliga eller skenbara försäljningar af den in-tecknade egendomen göra det så godt som omöjligt för fordringsegaren att verkställa uppsägning, när den, såsom i förevarande fall, vore föreskrifven. Det förefunnes här desto mindre skäl att fordra, det skuldebrefvets innehafvare skulle uppsäga detsamma hos M. B., som denne ej öfvertagit personligt betalningsansvar för skulden, vid hvilket förhållande Magistraten förmentes hafva saknat stöd af lag för sin vägran att meddela den sökta handräckningen.

Denna åsigt är dock i min tanke icke hållbar, och jag anser följaktligen Magistratens af Kongl. Hofrätten fastställda utslag lagligen grundadt. Det synes mig nemligen vara ostridigt, att det i fråga

varande skuldebrevet skulle uppsägas hos M. B. innan det kunde anses förfallet med sådan påföljd, att dennes lagfarna fastighet därför skulle gå i mät. Egare af en fastighet, i hvilken funnes intecknad ett skuldebref med betingad uppsägningstid af t. ex. tre eller sex månader, äfventyrade eljest att hvilken dag som helst få se sin egendom utbjuden till exekutiv försäljning, hvilken ej kunde undvikas med mindre skulden genast betaltes utan tillgodonjutande af den betingade uppsägningstiden. Deremot må villigt medgifvas, att fordringsegaren kan hafva svårt att verkställa uppsägningen hos en gäldenär så beskaffad, som den här i fråga varande M. B., hvilken aldrig kunnat anträffas, oaktadt flere gånger upprepade försök. Till undaurödjande af likartade svårigheter vid stämmings delgifvande stadgades genom Kongl. Förordningen angående förändradt stämningssätt i vissa fall den 5 April 1871 i § 1: »Har någon å särskilde dagar blifvit i sitt hemvist med stämning sökt, utan att han eller ombud för honom dervid kunnat träffas, och kan ej heller vid efterfrågan hos hans husfolk eller grannar eller der han tjenst eller näring har, säker anvisning vinnas, hvarest han eller ombud för honom sig uppehåller: förekomma i öfrigt omständigheter, som gifva anledning dertill, att han håller sig undan, och är ej veterligt, att han inom riket vistas, varde då stämningen fästad å hans husdörr samt tillika delgifven hans husfolk, om sådant finnes. § 2. Nu är den, som stämmas skall, veterligen ur riket faren, utan att upplysning kunnat vinnas, hvar han sig uppehåller: har han ej hos domaren eller domstolen i den ort, der han senast var i riket boende, uppgifvit viss person, som eger att för honom stämning emottaga, eller anvisning å sådant eljest kunnat erhållas, och förekomma derjemte omständigheter, de der utmärka, att han håller sig undan, såsom i 1 § sägs, eller att han har för afsigt att för framtiden bosätta sig å främmande ort, då må stämningen honom genom allmänna tidningarne kungöras, och låte käranden den kungörelse i tidningarne införas tre gånger, minst fjorton dagar emellan hvarje gång och sista gången minst sex månader före den tid, som i stämningen förelagd är; börande dock stämningen derjemte inom sist nämnda tid, der svarenden inom riket har känt hemvist, fästas å hans husdörr och delgifvas hans husfolk, om sådant finnes, samt, om han ej har känt hemvist, men inom riket eger fastighet, tillställas den, hvilken förvaltningen af samma fastighet utöfvar.»

Denna förordning angår endast stämning; dock är samma stämningssätt, såsom här ofvan är visadt, tillämpligt jemväl vid lagsökning; men för uppsägning af skuldebref eller annan fordran finnes, mig veterligt, icke någon utväg, när gäldenären ej kan personligen anträffas. Detta

är, så vidt jag kan bedöma, en lucka i lagstiftningen af rätt betänkelig art. Huru många skuldebref, kontrakter och andra dylika handlingar äro icke stälda på uppsägning och kunna följaktligen icke i en eller annan del motsvara det med dem afsedda ändamål, med mindre sådan uppsägning låter sig verkställas. Och att detta kan omöjliggöras, för så vidt der-till erfordras, att den person, hos hvilken uppsägningen skall verkställas, måste anträffas, ådagalägger, såsom redan är åberopadt, hvad i ofvan anförda rättsfall förelupit.

Det torde derföre vara af nöden, att ett stadgande i lag införes, hvilket bemyndigar innehafvare af skuldebref eller annan handling, som skall hos utgifvaren eller annan person, den der med afseende på handlingen trädt i utgifvarens ställe eller är med denne lika förbunden, uppsäga handlingen, innan den kan göras gällande, att, när den sålunda förbundne personen ej kan anträffas, och sådana omständigheter äro för handen, som i ofvan anförda 1871 års nådiga Förordning uppräknas, få verkställa uppsägningen i den ordning, som om stämningens delgifvande i samma förordning stadgas, med de särskilda föreskrifter, som af ärendenas olikhet betingas, så att t. ex. i stället för stämningen en besannad afskrift af det skuldebref eller den handling som skall uppsägas anslås å husdörren, delgifves ombud eller husfolk med flere och införes i allmänna tidningarne.

Ett sådant stadgande skulle möjligen kunna inpassas i förr berörda 1871 års Förordning, eller i annan ordning till efterrättelse utfärdas.

2:o. Efter hvad mig blifvit meddeladt, har det händt mer än en gång, att inteckningar, som, enlig 23 § i Kongl. Förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875, sådan denna paragraf lyder i Kongl. Förordningen den 6 Oktober 1882, blifvit efter anslag dödade, sedermera i föreskrifven ordning förnyats, åter lefvat upp och användts såsom säkerhet för penningförsträckningar eller upplätelser af nytjande rätt m. m.

Huru detta kunnat ske utan sådant vållande å vederbörande domares sida, som uppå åtal skulle kunna med någon grad af visshet beräknas leda till ansvar och ersättningsskyldighet för domaren, är ej svårt att förklara.

Vid intecknings förnyande anses domaren i allmänhet ej hafva annat att iakttaga, än att tillse, det tiden för inteckningens gällande kraft, eller de tio åren efter inteckningens beviljande icke förflutit. Detta inhemtas af den till förnyelse företedda handlingen med derå tecknadt bevis om dagen för inteckningens beviljande. Om deremot samma inteckning blifvit på ofvan sagda sätt dödad, derom finnes å inteckningshandlingen, som för detta

ändamål icke varit vid domstolen företedd, ej någon anmärkning, utan måste kännedom derom sökas i de tio förutgångna årens inteckningsprotokoll och i inteckningsboken. Nu är ej vanligt och låter sig knappast verkställas, att domarena på resorna till aflägsna tingsställen medföra tio års inteckningsprotokoll eller de ofta digra och tunga inteckningsböckerna, och äfven om dessa handlingar finnas till hands, medgifver behandlingen af alla de många under domstolens sittning hvarandra aflösande ärenden icke tid och rådruum för särskild forskning i inteckningsprotokollen och inteckningsboken för hvarje förekommande fråga om intecknings förnyelse. När domaren eller nämnden, till större eller mindre del, oafbrutet ledt eller deltagit i Rättens förhandlingar under de senast förflutna tio åren, kan det lefvande minnet af hvad vid Rätten under tiden förefallit i detta fall möjligen ersätta de skriftliga anteckningarna, men detta förhållande är och förblifver alltid ytterst sällsynt. Sålunda erbjuda hvarken lagstiftning eller vedertaget rättsbruk någon fullt betryggande utväg att upptäcka och förhindra ofvan antydda, för realkrediten särdeles vådliga missbruk.

Detta är utan tvifvel en betänkelig brist i lagstiftningen, men denna är lättare att upptäcka än att på lämpligt sätt afhjelpa. Ett verksamt medel dertill vore att i lag påbjuda, det aldrig någon inteckning skulle få förnyas, innan en fullständig undersökning i de sist förflutna tio årens inteckningsprotokoll och i inteckningsboken föregått; men ett sådant påbud skulle föranleda en mängd olägenheter. Förnyelse-ansökningarne finge då i regeln uppskjutas från ett till ett annat ting eller åtminstone från de vanliga rättegångsdagarna af ett ting eller rättssammanträde till dagen för dess avslutande, och det kunde uppstå tvist, ehuru i min tanke en obefogad, huruvida, när förnyelsen vore på en rättegångsdag inom de tio åren sökt men ej hunnit inom nämnda tid beviljas, inteckningen skulle bibehålla sin förmånsrätt och kunna förnyas, men utan tvifvel skulle inteckningsförnyelse i sådant fall alltid tillskynda den sökande ökade kostnader och besvär. Ett annat medel vore, att ålägga domarena, att föra särskild rotel för antecknande af de inteckningar, som blifvit på nu i fråga varande sätt dödade. En sådan rotel skulle icke i någon domsaga blifva af större omfång än att den beqvämliken kunde medtagas på tingsresorna. Härvid möter dock den betänkligheten, att våra domare redan äro belastade med uppläggande och förande af en sådan mängd rotlar, förteckningar samt med andra för domare-embetet främmande bestyr, att man ovilkorligen ryggar tillbaka från tanken på att än ytterligare lägga sten på deras börda medelst föreskrifvande af ännu en rotels inrättande och förande. Lyckligtvis äro ännu de fall

temligen sällsynta, då inteckningar, i följd af den intecknade fastighetens exekutiva försäljning, dödas utan att hos Rätten uppvisas och påtecknas. Måhända skola en skärpt uppmärksamhet på faran af en redan dödad intecknings förnyande och deraf föranledda noggranna efterfrågningar hos nämnden och tingsmenigheten, der domaren icke sjelf har kännedom om förhållandena, sätta honom i tillfälle att afvärja nämnda fara, om han, der ringaste misstanke om svekfull afsigt hos den, som söker förnyelsen, förekommer, uppskjuter ärendet till dess den säkrare utredning af sakens verkliga beskaffenhet, som här ofvan är antydd, kan hinna verkställas.

Det återstår i allt fall många tillfällen till svikligt förfarande med dessa inteckningar, som dödas utan att vara företedda inför domstolen. Dessa kunna likväl förekommas genom iakttagande af den försigtigheten, att aldrig såsom säkerhet emottaga inteckningar, hvilka icke åtföljas af gravationsbevis, men är den dödade inteckningen förnyad, inflyter hon i gravationsbeviset, och emot bedrägeri med en slik handling skyddar alltså icke den försigtighet, som nyss anbefaldes.

Här må vidare inflyta,

3:o. Hvad jag vid mitt besök under sistlidna års embetsresa i en domsaga, hvars ständige Domhafvande några månader förut affidit, anmärkte vid granskning af förmyndareförteckningarne nemligen, att bemålde Domhafvande i lifstiden haft för sed att, när fråga uppstått om tillsättande af förmyndare, fästa afseende icke så mycket vid de omyndiges personer som icke mer vid det arf, som dem tillfallit, så att när en bouppteckning till Häradsrätten ingifvits, som utvisade, att bland den affidnes arfvingar finnes omyndiga personer, förmyndare för dem genast förordnades, som det hette, »med afseende på det dem tillfallna arf efter bemålde affidne». Förekom det sedermera, att bouppteckning ingafs efter någon annan af sagde omyndiges skyldemän, som lemnade dem arf, så förordnades åter en förmyndare för dem, »med afseende på detta arf» och blef då till och med en annan person än den förut tillsatte stundom dertill förordnad. Sålunda kunde samma omyndige hafva särskilde förmyndare med afseende på det arf, som tillfallit dem efter deras fader, efter deras farfader eller morfader och så vidare. Visserligen hette det uti förordnandet, att förmyndaren skulle iakttaga lagens bud i 22 och 23 kapitlet Ärfdabalken jemte dit hörande författningar, hvarigenom förmyndarena kunde anses vara bemyndigade och förpligtade att vaka öfver myndlingarnes uppfostran och att för dem vara laga målsmän; men om flere förmyndare sålunda blifvit förordnade med samma skyldigheter i sist berörda hänseenden, men med olika behörighet vid

förvaltningen af de omyndiges egendom, måste deraf naturligen uppstå tvistigheter i fråga ej mindre om behörighet att tala och svara för den omyndige än ock om redovisning för förvaltningen af dennes medel. Med de olika arfven kunde vidare följa stridiga rättsanspråk, som gjorde förmyndaren för det ena arfvet mindre lämplig än den för det andra att föra talan för den omyndige i rättstvist emot tredje person. Och om de omyndige hade af nöden att för bekostande af uppfostran eller annat giltigt ändamål anlita ärfdt kapital, till hvilken af de särskilda förmyndarena skulle de i sådant fall vända sig? Dessa äro endast några af de flera olägenheter, som låta tänka sig såsom följder af en sådan förmynderskapets sönderdelning. Förordnas åter samme förmyndare för de olika arf, som tillfallit samma myndlingar, blifver det svårt att till ett sådant mångfaldigande af förordnanden finna annan grund än domarens lystnad efter en mångfaldigad lösen för förordnandet.

För den åsigt, som gifver sig tillkänna i ofvan omförmälda tillvägagående har jag ej kunnat upptäcka någon grund i gällande lagstiftning. Tvärtom gifver denna all anledning att anse förmynderskapet såsom rörande i första rummet personen. Dess ändamål är att fylla bristen dels på föräldravård, i afseende på den omyndiges uppfostran, dels på förmåga hos den omyndige att sitt gods sjelf vårda och förese samt sin rätt och talan utföra och bevaka. När så är, följer det af sig sjelft, att förhållandet ej ändras, om ett eller annat arf tillkommer och förökar den omyndiges tillgångar. Derigenom kan visserligen uppstå behof af ännu en eller annan förmyndares förordnande, men dessa flere förmyndare blifva då lika berättigade. Vilja de dela förvaltningen sig emellan, då skola de dertill taga domarens bifall, men detta bemyndigar ej domaren att på förhand dela förmynderskapet och sätta en förmyndare för en del af förmögenheten, en annan för en annan del, ty sådant kan ej lagligen ske utan förmyndarens begäran och efter domstolens pröfning af de skäl, de dertill förebringa.

Då jag har någon anledning förmoda, att detta sätt att gå till väga iakttages eller åtminstone iakttagits af andra domare, än den ofvannämnde, numera afiidne, har jag trott mig böra fästa uppmärksamheten på dess stridighet emot lag och de menliga följder, det kan medföra.

Den redogörelse för anställda åtal, som upptager största delen af denna embetsberättelse, må, jemte nu anförda betraktelser och det om-döme, hvartill iakttagelserna under det förflutna årets embetsresa gifvit

anledning, utgöra de bidrag, jag denna gång har att lemna till den utredning af lagskipningens till stånd, hvilken Justitie-Ombudsmans-instruktionen föreskrifver och i mina föregående embetsberättelser varit upprepade gånger omständligare genomförd.

I min till 1882 års Riksdag afgifna embetsberättelse (sid. 21) omnämndes, hurusom jag i två särskilda fall nödgats anlita vederbörande Konungens Befallningshafvande om vidtagande af åtgärder på det att de i häradsarkiven förvarade domböcker och protokoll måtte, till undgående af förskingring eller förstörelse, varda häftade och med band försedda, sedan häradenas tingshusbyggnadsskyldige, i ämnet hörde, undandragit sig att anslå nödiga medel för besagda ändamål. Jag anförde der Konungens Befallningshafvandes i Malmöhus län den 22 November 1881 meddelade utslag i ett dylikt ärende.

Detta utslag öfverklagades af dem det rörde, eller Vemmenhögs härads tingshusbyggnadsskyldige, först hos Kongl. Kammarkollegium, som i utslag den 7 September 1883 fastställde Konungens Befallningshafvandes utslag; hvarefter Kongl. Maj:t uppå underdåniga besvär den 20 April 1883 meddelade följande utslag, som här fullständigt intages, såsom ett viktigt præjudikat:

»Kongl. Maj:ts utslag uppå de besvär, tingshusbyggnadsskyldige i Hemmesdynge, Hassle, Bösarps, Lilla Beddinge, Örsjö, Skifvarps, Klags-
torps, Simlinge, Espö, Slimminge, Solberga, Lilla Isie, Östra Torps, Önnarps och Vestra Vemmenhögs socknar i Malmöhus län i underdånighet anført deröfver, att, sedan Riksdagens Justitie-Ombudsman, som vid besök i Vemmenhögs härads arkiv i Anderslöf år 1873 funnit der förvarade domböcker, protokoll och handlingar sakna band, såväl vid detta tillfälle som sedermera, då han på sin embetsresa år 1879 besökt den för Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads härad gemensamma nya tingshusbyggnaden i Ystad och dervid funnit häradenas arkiv i samma otillfredsställande skick, anmodat vederbörande Domhafvande söka förmå de tingshusbyggnadsskyldige att åtaga sig de med häradsarkivets inbindning förenade kostnader, men de tingshusbyggnadsskyldige, oaktadt upprepade sammanträden med dem hållits för vinnande af detta ändamål, alltjemt undandragit sig fullgörande af sagda skyldighet, samt Justitie-Ombudsmannen i följd häraf öfverlemnade ärendet till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet för vidtagande af den åtgärd, hvartill lag och omständigheter kunde föranleda;

så och efter det behörigen utlyst sammanträde med de tingshusbyggnadsskyldige inom förenämnda trenne härad hållits inför Kongl. Maj:ts Befallningshafvande den 28 Oktober 1881, hvarvid ombudet för Hemmesdynge socken, med hvilket öfriga ombuden från Vemmenhögs och Ljunits härad äfvensom Nämndemannen Ola Johansson från Nöbbelöf instämt, visserligen vitsordat nyttan och nödvändigheten af de föreslagna åtgärdernas vidtagande för arkivets bevarande, men förmenat, att det icke lagligen åläge ensamt de tingshusbyggnadsskyldige att bestrida de dermed förenade kostnader, hvarför ombudet påyrkat att, enär äfven öfriga fastighetsegares rättshandlingar förvarades uti arkivet, berörda kostnader borde bestridas af alla fastighetsegare inom häradet och att fördelningen af samma kostnader borde ske efter fastighetsbevillningen och icke efter hemmantalet samt förklarat att, intill dess sådant blifvit stadgadt, ombudets kommittenter undandroge sig att något för ifrågavarande ändamål utgifva, hvaremot ombudet för Stora Herrestads socken förmält, att tingshusbyggnadsskyldige i nämnda socken för sin del vore villige att enligt lag deltaga uti kostnaden för Herrestads härads arkivs ordnande och inbindning;

samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag den 22 November 1881 sig utlätit, att, som den allmänna, i 26 kapitlet 4 § Byggningsbalken stadgade skyldigheten för härad att tingsbyggning bygga måste anses innefatta jemväl förpligtelse att underhålla häradsarkiv samt att vidtaga sådana åtgärder, som för dertill hörande handlingars förvarande vore af nöden, såsom handlingarnes sammanhäftning och inbindning; alltså funne Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skäligt förpligta tingshusbyggnadsskyldige i Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads härad att efter den i ofvannämnda lagrum angifna grund bekosta de i häradsarkivet befintliga domböckers, småprotokolls och öfriga handlingars inbindning; om hvilket arbetes utförande domhafvanden egde att föranstalta samt räkning å kostnaden därför insända till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som derefter ville om samma kostnaders uttagande i laga ordning förordna;

har Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegium, der klagandena öfver Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag sig besvärat, i utslag den 7 September 1882 yttrat, att, som Kongl. Maj:t i sista punkten af nådiga Cirkuläret den 28 September 1869, angående vidtagande af vissa åtgärder till domstolsarkivens bevarande, i fråga om den framtida vården af de handlingar, som i underdomstolarnes arkiv skulle kvarblifva, förklarat vederbörande menigheter skyldiga att vidtaga sådana åtgärder, som för uppyllande af lagens stadgande i 2 kapitlet 7 § Rättegångsbalken an-

gående handlingarnes förvarande kunde vara af nöden; alltså och då ostridigt vore att för detta ändamål de ifrågavarande handlingarne borde inbindas, och med den menighet, som i förevarande fall kunde ifrågakomma att detta arbete bekosta, ej kunde förstås någon annan än häradenas tingshusbyggnadsskyldige innevånare, som skulle häradskista bygga och underhålla; ty funne Kollegium skäligt att, med afslag å besvären, låta vid det öfverklagade utslaget bero;

deruti klagandena i underdånighet yrkat ändring, hvaröfver Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Kammarkollegium med underdåniga utlåtanden inkommit; gifvet Stockholms slott den 20 April 1883.

Kongl. Maj:t har låtit sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär, men finner desamma icke föranleda ändring i Kammarkollegii öfverklagade utslag. Det vederbörande till underdånig efterrättelse länder.»

I fråga om de klagomål, som under år 1883 varit föremål för Justitie-Ombudsmannens handläggning, meddelas här nedan följande öfversigt:

Vid 1883 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning 3.
 Under år 1883 inkommo klagomål till ett antal af 67.

Summa 70.

Af dessa hafva
 Utan åtgärd lemnats 39.
 Efter vederbörandes hörande fått förfalla 22.
 Till åtal hänvisats 6.
 Vid 1883 års slut, såsom fortfarande under handläggning, balanserats 3.

Summa 70.

Under år 1883 hafva åtal förordnats för embetsfel och försummelser, upptäckta
 Vid fångförteckningarnas granskning 7.
 Under en embetsresa 1.
 Hvertill kommer de under året förordnade åtal, som föranledts af
 förd klagan 6.

Summa åtal 14.

Ur den *Minnesbok*, som jemlikt Kongl. Stadgan den 21 April 1876 blifvit i Högsta Domstolen förd, meddelas:

Byggmästaren A. J. Englund emot Sysslomännen i aktiebolaget Stockholms Norra Handelsförenings konkurs.

»Sedan borgenärerna i ett aktiebolags konkurs till domstol instämt en person, som i bolaget tecknat aktier och derå guldit visst belopp samt utfärdat förbindelse för återstoden, med påstående om åläggande för honom att infria sin berörda förbindelse, har Högsta Domstolen ogillat krafvet på den grund att, oaktadt de i den fastställda bolagsordningen för bolagets trädande i verksamhet stadgade vilkor icke inträffat, bolagets styrelse ändock öppnat bolagets rörelse, i följd hvaraf den instämde aktietecknaren, som till nämnda mot bolagsordningen stridande åtgärd icke lemnat sitt medgifvande, icke vore pligtig att inbetala oguldna aktiebeloppet till vare sig bolaget eller dess borgenärer, hvilka i detta afseende icke hade annan eller bättre rätt än bolaget.»

(Afgjort den 7 Februari 1883 af Högsta Domstolen in pleno. Dom den 20 Februari 1883.)

Prosten J. Johanssons enka, O. J. Johansson i Weddige emot Rektorn H. Rohde och Handlanden Carl Rommel.

»Ett till prestenkesäte upplåtet stomhemman har enligt kontrakt för indelningshafvarens räkning utarrenderats på 20 år emot viss årlig arrendeafgift och under vilkor i öfrigt, bland annat, att arrendatorn, hvilken aflemnad en af två personer utfärdad löftesförbindelse, deri de iklädt sig borgen såsom för egen skuld för arrendevilkorens fullgörande under de fem första arrendeåren, skulle ett år före femte arrendeårets utgång för derpåföljande fem år anskaffa ny borgen. Sedan de fem första arrendeåren gått till ända, utan att ny borgen blifvit aflemnad, har indelningshafvaren efter stämning yrkat, att enär vid sådant förhållande ofvanbemälda löftesmän vore på grund af sin löftesförbindelse skyldige att fortfarande ansvara för fullgörandet af de i kontraktet stadgade vilkor, löftesmännen måtte förpligtas att till indelningshafvaren utgifva hvad af sjetten årets afgäld vore till betalning förfallet. Men Högsta Domstolen, som ansett den ansvarighet, hvartill löftesmännen sig förbundit, hafva varit inskränkt till viss tid, innefattande de fem första arrendeåren, har förty ogillat indelningshafvarens berörda yrkande.»

(Afgjort af Högsta Domstolen in pleno den 7 Februari 1883. Dom den 21 Februari 1883.)

Godsegaren J. P. Hintze å Wanstatorp emot Häradshöfdingen Victor Anderberg, angående ansvar för oförstånd i domareembetets utöfvande.

»Enskild part, som hos Hofrätt anmält domare till åtal för förmenta fel i embetet, må ej hos Kongl. Maj:t öfverklaga det utslag, som Hofrätten på dess Advokatfiskals af berörda anmälan föranledda åtal meddelat, i vidsträcktare mån än för så vidt utslaget angår den enskilde partens anspråk på skadestånd.»

(Afgjordt af Högsta Domstolen in pleno den 21 Februari 1883. Utslag den 9 Mars 1883.)

Polisuppsyningsmannen A. Styrlanders med fleres besvär, angående val till Riksdagsman i Andra Kammaren.

»Ett inom en kommun hållet val till riksdagsman har af Högsta Domstolen förklarats ogilt, enär vid valförrättningen icke funnits att tillgå sådan röstlängd, som omförmäles i 17 § Riksdagsordningen, utan valet företagits med ledning blott af de för kommunen upprättade taxeringslängder, deri ingen anteckning förekommit om dem, hvilka enligt 14 § Riksdagsordningen tillkommit valrätt.»

(Afgjordt af Högsta Domstolen in pleno den 23 April 1883. Utslag s. d.)

Sysslomännen i handelsfirman Andersson et Weléns konkurs emot Skomakaren Lars Fredrik Hellström.

»På grund af vexlar, hvilka blifvit af trassenten, såsom jemväl remittent, indosserade och till säkerhet för hvilka han lemnat pant till indossatarien, har utnämning på dennes begäran skett hos trassaten, och indossatarien tillika i trassentens emellertid inträffade konkurs bevakat vexplarnes belopp. Enligt aftal med sysslomännen har panten derpå realiserats och liquid sålunda beredts indossatarien, som i anledning deraf till sysslomännen lemnat vexplarna, på innehafvaren transporterade. Sedan härefter äfven trassaten blifvit försatt i konkurstillstånd och sysslomännen för ifrågavarande vexlar bevakat fordran i hans konkurs, hafva dels sysslomännen påstått att utfå den hos trassaten utmäta egendomen, dels ock trassaten, som i trassentens konkurs bevakat annan fordran, större än vexplarnas summa, yrkat utbekomma vexplarna från bemälda sysslomän, med rätt för dem att å trassatens fordran afskrifva ett mot vexplarnas sammanlagda innehåll jemte ränta och provision svarande belopp.

Högsta Domstolen, som vid ofvan anförda förhållanden funnit sysslomännen i trassentens konkurs ej kunna anses innehafva vaxlarna med annan eller bättre rätt än som skolat tillkomma trassenten, i händelse vaxlarna blifvit af honom hos indossatarien infriade, har, med ogillande af nämnda sysslomäns yrkande, bifallit den af trassaten förda talan.»

(Afgjort af Högsta Domstolen samfaldt den 13 December 1883. Dom den 31 December 1883.)

Det förflutna årets embetsresa har omfattat delar af Östergötlands, Jönköpings och Elfsborgs län, Hallands län, samt delar af Kristianstads, Malmöhus och Kronobergs län. Jag har derunder besökt Kongl. Göta Hofrätt, länsstyrelserna i Jönköpings, Hallands och Malmöhus län, Akademiska Consistorium och Domkapitlet i Lund, stadsdomstolarna, Häradshöfdingarne och häradsarkiven på landet samt straff-fängelserna i Landskrona och Malmö, förutom läns-, krono-, stads- och häradshäktena i de orter, jag genomrest. Vid måls och ärendens handläggning i domstolarna och embetsverken, så vidt derom af diarier och rotlar kunnat inhemtas kännedom, hafva få och obetydliga anmärkningar varit att framställa. Arkiven hafva befunnits i allmänhet ordnade och på de flesta ställen der förvarade viktigare handlingar med band försedda. I fängelserna voro ordning och snygghet rådande och öfver fångarnes behandling förspordes icke några befogade klagomål.

De iakttagelser, som under resan gjordes, finnas omständligare angifna i resediariet, hvilket jemte Expeditionens diarier och registratur till Riksdagens Lag-Utskott inlemnas.

Från Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet har, uppå derom framställd fråga, det svar erhållits, att någon förklaring öfver lagen, i den ordning, 19 § Regeringsformen utstakar, icke blifvit meddelad under den tid, som efter början af sistlidna års Riksdag förflutit.

Till fullgörande af den i § 14 af instruktionen för Justitie-Ombudsmannen lemnade föreskrift om afgifvande af redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kongl. Maj:t anmälda beslut och i underdånighet

gjorda hemställningar, har jag från Kongl. Statsdepartementen förskaffat mig uppgifter:

dels om de af Riksdagen år 1883 aflättna underdåniga skrivelser, samt om de åtgärder, som i anledning af dem blifvit vidtagna; varande, i enlighet med dessa uppgifter, en förteckning jemväl upprättad öfver de genom nyssnämnda skrivelser anhängiggjorda ärenden, som icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande;

dels ock rörande sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflättna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i min till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse upptogos såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda; varande angående dessa ärenden uppgifter meddelade om de åtgärder, som med dem blifvit vidtagna under tiden efter afgifvande af min senaste embetsberättelse.

Omformällda uppgifter, tillika med en tabell öfver de underdåniga skrivelser, nästlidna års Riksdag till Kongl. Maj:t aflät, finnas intagna i bilagan till denna berättelse.

Stockholm i Januari 1884.

N. A. FRÖMAN.

D. G. Restadius.

BILAGA

till

RIKSDAGENS JUSTITIE-OMBUDSMANS EMBETSBERÄTTELSE

till 1884 års Riksdag.

I.

Uppgifter från de särskilda Kongl. Statsdepartementen på de af Riksdagen år 1883 aflåtna underdåniga skrivelser jemte anteckningar om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna).*

1:o. Kongl. Justitie-departementet.

- 1:o Riksdagens underdåniga skrivelse af den 21 Mars 1883, angående val af Justitie-Ombudsman och hans suppleant. (4.)
- 1883 den 13 April i Statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.
- 2:o af den 4 April, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående tillsättning af pastor primarius i Stockholm. (11.)
- 1883 den 13 April i Statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.
- 3:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående förlagsinteckning och i sammanhang dermed erforderliga författningar. (12.)
- 1883 den 13 April författningar utfärdade.
- 4:o af samma dag, angående upphörande af vatten- och brödstraffet. (13.)
- 1883 den 16 November i Statsrådet anmäld och öfverlemnad till Fångvårdsstyrelsens underdåniga utlåtande.
- 5:o af samma dag, om kungörande af tiden för allmänna tingssammanträden. (16.)
- Öfver ett inom Justitie-departementet uppgjort förslag till förordning angående kungörande af tiden för tingssammanträden i vissa domsagor samt för avslutande af ting har Högsta Domstolen afgifvit utlåtande.
- 6:o af den 13 April, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ansvar för vissa af fiskare i Nordsjön begångna förbrytelser. (18.)
- 1883 den 20 April i Statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

*) De vid slutet af hvarje rubrik utsatta siffertal visa skrivelstens nummer i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll.

7:o af den 13 April, om ändringar i Konkurslagen den 18 September 1862. (19.)
Ärendet beroende på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

8:o af den 25 April, angående Riksdagens beslut i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående skyldighet för ny egare af jord att svara för utflyttningsbidrag m. m., som vid laga skifte blifvit bestämdt. (22.)

Sedan Högsta Domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t den 23 November 1883 å förslaget vägrat sanktion.

9:o af den 28 April, om lag angående tillägg till § 117 i Konkurslagen den 18 September 1862. (23.)

Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t den 23 November 1883 å förslaget vägrat sanktion; och har Högsta Domstolen sedermera afgifvit utlåtande öfver ett inom Justitie-departementet utarbetadt lagförslag i ämnet.

10:o af den 17 Maj, om antagande af en lag angående tillsättning af presterliga tjänster. (27.)

1883 den 26 Oktober förordning i ämnet utfärdad.

11:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning rörande de Lappar, som med renar flytta emellan de förenade konungarikena Sverige och Norge. (32.)

1883 den 6 Juni förordning i ämnet utfärdad.

12:o af den 2 Juni, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 30 och 148 §§ Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881. (49.)

Förordning i ämnet utfärdades den 6 Juni 1883.

13:o af samma dag, angående ändring af nuvarande edsformulär och revision af gällande föreskrifter angående eder. (47.)

Öfver ett inom Justitie-departementet utarbetadt förslag till förordning angående förändrade bestämmelser rörande ordalagen vid edgångs fullgörande har Högsta Domstolens utlåtande infordrats; och har Nya Lagberedningen anbefalts att vid afgifvande af förslag till ny rättegångslag taga i öfvervägande, hvad Riksdagen i berörda skrifvelse anført om inskränkning i eders användande, för så vidt sådana föreskrefves i hittills gällande allmänna rättegångsordning.

14:o af den 11 Juni, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Andra Hufvudtitel. (52.)

1883 den 29 Juni i Statsrådet anmäld; och föreskrifter i ämnet vederbörande meddelade.

Stockholm den 31 December 1883.

Ex officio

Carl Boheman.

2:o. Kongl. Utrikes-departementet.

15:o Riksdagens underdåniga skrivelse af den 2 Juni 1883, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående med Spanien afslutade handels- och sjöfartstraktater. (45.)

1883 den 12 Juni i underdånighet föredragen och befordrad till verkställighet.

16:o af den 9 Juni, angående fri dispositionsrätt öfver Svenska Statens fastighet i Paris. (39.)

Den 22 Juni i underdånighet föredragen och skrifvelsens innehåll meddelad Kongl. Maj:ts Beskickning i Paris jemte föreskrifter om verkställighet af i ämnet fattade beslut.

17:o af den 11 Juni angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Tredje Hufvudtitel. (53.)

Den 22 Juni i underdånighet föredragen; och Statskontoret genom nådigt bref för skeende anordningar om Riksdagens berörda skrivelse underrättadt.

Stockholm den 31 December 1883.

Alfr. Lagerheim.

Kabinettssekreterare.

3:o. Kongl. Landtförsvars-departementet.

18:o Riksdagens underdåniga skrivelse af den 26 Maj 1883, angående Kongl. Maj:ts proposition N:o 2 i fråga om förändrad organisation af landtförsvaret. (40.)

Inför Kongl. Maj:t anmäld den 28 Maj och lagd till handlingarna.

19:o af samma dag, angående Kongl. Maj:ts proposition N:o 3 i fråga om de grunder, som under ny härordning bort tillämpas i afseende å härens aflöning, underhåll och beklädnad. (41.)

Likaledes anmäld den 28 Maj och lagd till handlingarna.

20:o af den 13 Juni, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (54.)

Anmäldes den 22 Juni och meddelades Arméförvaltningen och Statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad hvardera rörde, äfvensom ock vederbörande militärmyndigheter i dem angående delar.

I anledning af förhöjning i anslagen hafva nya stater blifvit utfärdade för generalstaben och för ridskolan vid Strömsholm.

21:o af den 13 Juni, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (59.)

Anmäld genom Finans-departementet den 22 Juni och transsumt af skrifvelsen, i hvad den tillhörde Landtförsvars-departementets handläggning, detta departement meddeladt.

Föredrogs genom Landtförsvars-departementet den 29 Juni och meddelades vederbörande underrättelse om Riksdagens beslut i hit hörande frågor, hvarjemte utfärdades pensionsresolutioner för två enkor efter militäre tjenstemän, äfvensom cirkulär till länsstyrelserna angående det för år 1884 anvisade anslag till gratifikationer åt kvarlevande f. d. landtvärnsmän från 1808 och 1809 års krig.

Sedan krigsbefälet, enligt skrivelse den 23 sistlidne November, antagit de af Riksdagen vid beviljande af anslag för arméns nya enke- och pupillkassa fästade vilkor, har under den 14 December utfärdats reglemente för den nya kassan.

Stockholm den 27 December 1883.

J. E. Elliot.

4:o. Kongl. Sjöförsvars-departementet.

22:o Riksdagen underdåniga skrivelse af den 26 Maj 1883, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag till lag om sjöförsvaret. (42.)

Den 28 Maj 1883 föredragen; och beslöts, med anledning af skrivelsens innehåll, att förändradt förslag till reglering af utgifterna under Riksstatsens Femte Hufvudtitel skulle för Riksdagen framläggas.

23:o af den 13 Juni, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens Femte Hufvudtitel. (55.)

Den 22 Juni 1883 föredragen och innehållet af den underdåniga skrivelsen delgifvet vederbörande till kännedom och efterrättelse, äfvensom föreskrifter meddelade om verkställighet af i ämnet fattade beslut.

Stockholm den 29 December 1883.

R. E. Eckerström.

5:o. Kongl. Civil-departementet.

24:o Riksdagens underdåniga skrivelse af den 4 April 1883, om upphäfvande af sista punkten i § 16 mom. 1 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862. (14.)

Anmälades den 20 April och remitterades till utlåtande af Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande. Dessa utlåtanden hafva inkommit; och ärendet är på Kongl. Maj:ts slutliga pröfning beroende.

25:o af den 17 April, dels om jernvägsbyggnader för Statens räkning och dels om inköp af jernvägen emellan Söderhamn och sjön Bergviken. (20.)

Anmälades den 27 April; och blef innehållet af denna Riksdagens skrivelse meddeladt Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, som tillika erhöll nådigt bemyndigande att, i enlighet

med de af Riksdagen godkända vilkor, träffa aftal med Söderhamns jernvägsaktiebolag om inköp af bolagets jernväg och med Söderhamns stad om förvärfvande af mark för jernvägsanläggningen inom stadens område.

26:o af den 9 Maj, angående ändring i vilkoren för återbetalning af det till Kinda Kanalaktiebolag beviljade statslån m. m. (24.)

Anmälles den 25 Maj, då Kongl. Maj:t förordnade, att innehållet af denna Riksdagens skrivelse skulle meddelas Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Östergötlands län för vederbörandes delgifvande.

27:o af den 9 Maj, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar. (25.)

Anmälles den 25 Maj och meddelades Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen.

28:o af den 2 Juni, angående obligatorisk veterinärbesigtning vid exporten af kreatur samt desinficering af kreatursförande fartyg. (46.)

Anmälles den 8 Juni och remitterades till utlåtande af Kommersekollegium, efter vederbörande Länsstyrelsers hörande.

Detta utlåtande har inkommit, och ärendet är på Kongl. Maj:ts slutliga pröfning beroende.

29:o af den 13 Juni, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel. (56.)

Anmälles den 22 Juni, dervid Kongl. Maj:t, med godkännande af de beslut, som blifvit utöfver eller med afvikelse från hvad Kongl. Maj:t föreslagit af Riksdagen fattade, samt med förklarande, att i fråga om tillgodonjutande af de utaf Riksdagen beviljade tillfälliga löneförbättringar skulle lända till efter rättelse hvad derom vore eller blefve föreskrifvet, i nåder förordna, att innehållet af Riksdagens skrivelse skulle meddelas Statskontoret till kännedom och efter rättelse, äfvensom öfrige vederbörande förvaltande verk, Styrelser och Chefer i de delar, som dem särskildt anginge, med bemyndigande att hos Statskontoret lyfta beviljade extra anslag.

Öfver Riksdagens i denna skrivelse under punkten 5 gjorda framställning har Statskontoret den 18 Oktober afgifvit infordradt underdånigt utlåtande; och är denna fråga på Kongl. Maj:ts vidare åtgärd beroende.

I öfrigt hafva i anledning af vissa punkter i Riksdagens skrivelse meddelats särskilda nådiga beslut.

30:o af den 11 Juni, angående statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer. (66.)

Anmälles den 22 Juni, hvarvid Kongl. Maj:t förordnade, att underrättelse om Riksdagens beslut skulle till efter rättelse meddelas Statskontoret samt Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen med befallning till Styrelsen att, vid afgifvande af yttrande och förslag rörande anvisandet af statsbidrag för arbeten af beskaffenhet, att deras utförande af Styrelsen kontrollerades, taga i öfvervägande, huruvida särskilda vilkor och kontroller utöfver de i Riksdagens skrivelse af den 27 April 1881 angifna och af Kongl. Maj:t godkända syntes böra för hvarje särskildt företag föreskrivas.

31:o af den 11 Juni, angående låneunderstöd för odling af sankar trakter samt understödjande medelst anslag utan återbetalningsskyldighet af torrläggning utaf sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd. (67.)

Skrifvelsen anmäldes den 22 Juni, då Kongl. Maj:t godkände Riksdagens i samma skrifvelse anmälda beslut, i hvad de afveke från Kongl. Maj:ts nådiga proposition i ämnet, och förordnade, att kännedom härom skulle meddelas Statskontoret och Fullmäktige i Riksgäldskontoret.

Sedermera, och efter det Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen samt Landbruksakademins Förvaltningskomité afgifvit infortrade underdåniga yttranden i ärendet, utfärdade Kongl. Maj:t den 28 September nådig kungörelse angående bildandet af en fond med ändamål att genom lån understödja odling af sankar trakter; hvarjemte Kongl. Maj:t i nåder föreskref, utöfver hvad af Riksdagen stadgats såsom vilkor för erhållande af anslag från fonden till understöd för torrläggning af vattensjuka marker, som sprida frostsador, att i kontrakt om utförandet af sådant torrlägningsarbete skulle intagas, att arbetsdirektion eller vederbörande jordegare åläge att för den tjänsteman, som af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen förordnades att å samma företag verkställa besigtning, uppvisa de räkenskaper, som öfver företaget blifvit förda, samt de kontrakt om arbetets öfvertagande på entreprenad till vissa delar eller i dess helhet, som möjligen kunde hafva afslutats.

32:o af den 12 Juni, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i stadgan angående skjutsväsendet. (73.)

Anmäldes den 22 Juni och blef, såsom icke föranledande någon åtgärd, lagd till handlingarna.

33:o af den 12 och 13 Juni, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i förordningarne om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad, om landsting samt om kommunalstyrelse i Stockholm. (71 och 72.)

Anmäldes den 22 Juni, då nådiga Förordningar utfärdades:

dels om ändrad lydelse af §§ 60 och 61 i Förordningen om kommunalstyrelse på landet;
dels om ändrad lydelse af §§ 58 och 59 i förordningen om kommunalstyrelse i stad;
dels om ändrad lydelse af § 47 mom. 1 i Förordningen om Landsting; och
dels om ändrad lydelse af §§ 5, 12, 15, 19, 22, 26, 31, 33, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 45, 46, 47 och 49 i Förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm.

34:o af den 12 Juni, angående anvisande på Riksgäldskontoret af vissa anslagsbe-
 lopp. (76.)

Skrifvelsen anmäldes den 22 Juni och skulle meddelas Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, som bemyndigades att i Riksgäldskontoret efter behof lyfta de af Riksdagen beviljade anslagssummor.

Stockholm den 31 December 1883.

V. L. Groll.

6:o. Kongl. Finans-departementet.

35:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 21 Mars 1883, angående val af Fullmäktige i Riksbanken. (5.)

36:o af samma dag, angående val af dito i Riksgäldskontoret. (6.)

Dessa två skrifvelser äro den 6 April inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda och, såsom icke påkallande någon åtgärd, lagda till handlingarna.

37:o af den 10 April, angående förändring i postbefordringsafgifterna för tidningar och tidskrifter m. m. (17.)

Den 11 Maj har nådig kungörelse blifvit utfärdad angående vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran.

38:o af den 20 April, angående postångfartyget Sofias upplåtande till enskild person för en vetenskaplig expedition till Grönland. (21.)

Vid föredragning den 27 April af Riksdagens förevarande skrifvelse har Kongl. Maj:t funnit godt medgifva, att postångfartyget Sofia finge till Professoren, Friherre A. E. Nordenskiöld för ofvan omförmälda expedition upplåtas utan skyldighet för honom att låta försäkra fartyget eller att vid möjligen inträffande olycksfall ersätta annan skada än den, som förorsakades af uppenbar vårdslöshet och försummelse, men med förbindelse för honom att vara underkastad vissa af Kongl. Maj:t angifna vilkor och förbehåll, hvarjemte Kongl. Maj:t i sammanhang härmed meddelat vederbörande de särskilda föreskrifter, som af berörda tillåtelse påkallades.

39:o af den 9 Maj, angående de i Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor. (26.)

Den 25 Maj har Riksdagens i förevarande skrifvelse anmälda beslut meddelats Statskontoret till kännedom.

40:o af den 26 Maj, angående afskrifning af grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvären. (43.)

Den 1 Juni i underdånighet anmält och, såsom icke föranledande någon åtgärd, lagd till handlingarna.

41:o af den 28 Maj, angående inrättande af en postsparbank för riket. (44.)

Med godkännande af Riksdagens i förevarande skrifvelse anmälda beslut i hvad detsamma afveke från Kongl. Maj:ts nådiga proposition i ämnet samt under förklarande att postsparbankens verksamhet skulle taga sin början med ingången af år 1884, har Kongl. Maj:t den 22 Juni låtit utfärda nådig förordning angående en postsparbank för riket.

42:o af den 8 Juni, angående reglering af arbets- eller hofveriskyldigheten till vissa kronans egendomar i Skåne samt afskrifning af detta besvär. (50.)

Den 15 Juni har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut i förevarande ämne, låtit utfärda nådig förordning angående reglering af arbets- eller hofveriskyldigheten till vissa kronans egendomar i Skåne.

43:o af den 8 Juni, i fråga om nedsättning i lastpenningarne. (60.)

Den 15 Juni i underdånighet anmäld, och, såsom icke påkallande åtgärd, lagd till handlingarna.

44:o af samma dag, angående ändringar i gällande tulltaxa. (61.)

Angående de af Riksdagen enligt förevarande skrivelse beslutade ändringar i tulltaxan har Kongl. Maj:t den 6 Juli låtit utfärda nådig kungörelse, att lända till efterrättelse från och med den 11 i samma månad.

45:o af samma dag, i fråga om förhöjning i bränvinstillverkningsskatten m. m. (62.)

Den 15 Juni i underdånighet anmäld och, såsom icke påkallande åtgärd, lagd till handlingarna.

46:o af den 9 Juni, angående afsöndring af jord från indragna militieboställena Götala N:is 1 och 2, Lilla Ökna N:o 2 och Båraryd Östergård N:o 2. (34.)

Hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i detta ämne beslutat har den 15 Juni meddelats Domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse samt för vederbörandes förständigande.

47:o af samma dag, angående upplåtelse till Wexiö hospital af åtskilliga till indragna hospitalshemmanet $\frac{3}{4}$ mantal Wexiö hospitalsgård hörande egolotter. (35.)

48:o af samma dag, angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter C. F. Leufstedt. (36.)

49:o af samma dag, angående eftergift af kronans rätt till danarf efter Elisabeth Noréus. (37.)

Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut i förestående tre ärenden har den 15 Juni meddelats vederbörande till kännedom och efterrättelse.

50:o af samma dag, angående öfverlåtande på Westerviks stad af lägenheten Stegeholm eller Slottsholmen i Kalmar län. (38.)

Sedan Westerviks stad förklarar sig villig att för nämnda lägenhet erlægga den af Riksdagen bestämda högre köpeskillingen 700 kronor, har Kongl. Maj:t den 6 September dels anbefalt Kammarkollegium att vidtaga erforderliga åtgärder för öfverlåtande på staden emot berörda köpeskillning af ifrågavarande lägenhet med tillhörande fiske samt derå utfärda köpebref, dels ock förordnat, att den för holmen inflytande köpeskillingen skulle användas på enahanda sätt, som är föreskrifvet i afseende å medel, som inflyta vid försäljning af mindre kronolägenheter i öfverensstämmelse med nådiga brefvet den 29 Maj 1874.

51:o af den 11 Juni, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Första Hufvudtitel. (51.)

Innehållet af denna Riksdagens skrivelse har den 15 Juni meddelats Riksmarskalks-embetet och Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

52:o af den 13 Juni, angående stämpelafgiften. (78.)

I öfverensstämmelse med Riksdagens i förestående skrivelse tillkännagifna beslut och med upphäfvande på sätt de för utarbetande af ny stämpelpappersförordning inom Finansdepartementet tillsatta komiterade uti det af dem afgifna betänkande föreslagit, af de kontrollbestämmelser i afseende å kartering af vissa handlingar, hvilka finnas meddelade

i nådiga kungörelsen den 15 Maj 1846 samt i nådiga cirkulärbrevet till Hofrätterna den 11 Februari 1847, har Kongl. Maj:t den 6 September låtit utfärda nådig förordning angående stämpelpappersafgiften, att lända till efterrättelse från nästkommande års början till slutet af det år, under hvars lopp ny stämpelbevillning blefve af Riksdagen fastställd.

Samma dag har Kongl. Maj:t i anledning af Riksdagens framställning infortrat underdåniga utlåtanden dels från Kommerskollegium angående ifrågasatt upphäfvande af undantagsstadgandet angående stämpelbeläggning af fullmakter för tjänstemän vid bergsstaten, samt från Öfverståthållare-embetet i enahanda fråga rörande fullmakter för tjänstemän hos Stockholms stad, dels ock från rikets Hofrätter om de anordningar, som vore behöfliga för åstadkommande af statistiska uppgifter i fråga om afkomsten af stämpel å handlingar, som vid domstol företes för vinnande af lagfart eller inteckning samt å bouppteckningar, äktenskapsförord, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöreköp; hvarjeme och då Riksdagens beslut om förändrad stämpelbeläggning af fullmakter förutsatte, i enlighet med den Kongl. propositionen i ämnet, att med stämpel för fullmakter skulle sammanslås den afgift, som jemlikt de i nådiga brefven den 7 Mars, den 7 November och den 2 December 1746 samt den 16 Januari 1751 eller eljest förekommande bestämmelser borde vid befordringar till embeten och tjänster med frivilligt belopp utgöras till Serafimerlasarettet, samt Riksdagen i sammanhang dermed å riksstatens åttonde hufvudtitel uppfört ett ökadat anslag till lasarettet såsom vederlag för nämnda afgift, Kongl. Maj:t låtit om upphörande från och med år 1884 af lasarettetsafgift vid befordringar till embeten och tjänster utfärda nådig kungörelse.

Sedan Kommerskollegium och Öfverståthållare-embetet afgifvit underdåniga utlåtanden i de till dem hänskjutna frågor, har Kongl. Maj:t förordnat om upphörande af ofvanberörda undantagsstadgande den 21 innevarande månad i hvad detsamma angår stämpelbeläggning af fullmakter för tjänstemän vid bergsstaten och denna dag i hvad angår fullmakter för tjänstemän hos Stockholms stad.

Af Hofrätterna har hittills endast Göta Hofrätt afgifvit underdånigt utlåtande rörande åstadkommande af de statistiska uppgifterna.

53:o af den 13 Juni, angående allmänna bevillningen. (79.)

Då, beträffande de vid den nådiga propositionen till Riksdagen i förestående ämne fogade förslag till formulär för mantals- och taxeringslängder m. m., angående hvilken fråga Riksdagen icke fattat något beslut, den af Kongl. Maj:t föreslagna sammanföringen till *en* af flera särskilda nu begagnade längder varit hufvudsakligen betingad af förslaget angående inkomstbevillning för jordbruksrörelse, men sistnämnda fråga enligt Riksdagens beslut förfallit, har Kongl. Maj:t vid föredragning den 14 September af ifrågavarande ärende, på grund af hvad de deri hörda embetsverken yttrat, ansett någon större afvikelse från de nu stadgade formulären ej för närvarande böra ega rum än som påkallades af förändrade bestämmelser i den nya förordningen angående bevillning af fast egendom; och har Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut, endast med iakttagande af de ändringar, som blefve en följd deraf, att de nu gällande formulären sålunda väsent-

ligen komme att bibehållas, låtit utfärda nådig förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst jemte dervid fogade formulär och instruktioner för taxeringsmyndigheterna.

Vidare har Kongl. Maj:t i enlighet med Riksdagens beslut låtit samma dag utfärda nådig förordning angående bevilningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, hvarjemte Kongl. Maj:t, med afseende å de inom Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker rådande särskilda förhållanden, förklarar att, med undantag från hvad i § 77 af förordningen angående bevilning af fast egendom samt af inkomst stadgats, inom berörda lappmarker vederbörande länsman skulle i häradsskrifvarens ställe tienstgöra vid uppbörd.

54:o af den 10 Juni, angående utredning och förslag i fråga om anskaffande af lämpliga lokaler för Riksdagen, Riksbanken m. fl. (65.)

Den 29 Juni har Kongl. Maj:t uppdragit åt en komité att afgifva utredning och förslag i ofvanberörda afseende; och har komitén ej afslutat sina arbeten.

55:o af den 11 Juni, angående nytt reglemente för Riksgäldskontoret. (68.)

Denna skrifvelse har den 22 Juni blifvit för Kongl. Maj:t anmäld och, såsom icke ofordrande någon åtgärd, lagd till handlingarna.

56:o af den 12 Juni, angående förstärkande af statsverkets grundfond. (77.)

Innehållet af denna skrifvelse har den 22 i samma månad meddelats Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

57:o af den 13 Juni, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (57.)

Vid underdånig föredragning den 29 Juni af Riksdagens förevarande skrifvelse i hvad den innefattade tillkännagifvande af Riksdagens beslut i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående de Kongl. teatrarne, har Kongl. Maj:t i nåder förklarar, att de Kongl. teatrarne verksamhet skulle under det med den 1 Juli inträdande spelår fortgå efter hufvudsakligen enahanda plan som hittills, med iakttagande af all den sparsamhet i förvaltningen, som af omständigheterna medgäfvos.

Öfriga delar af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse har Kongl. Maj:t den 22 Juni låtit sig föredragas; och har Kongl. Maj:t dervid, med godkännande af Riksdagens beslut rörande anslagen under sjunde hufvudtiteln i hvad besluten skilde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställningar i ämnet, förordnat, att skrifvelsen skulle delgifvas Statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad på detta embetsverk ankomme, äfvensom att innehållet af skrifvelsen i de delar, som rörde andra embetsverk och myndigheter, skulle dessa meddelas, hvarvid Öfverintendents-embetet erhållit befallning att i anledning af beviljadt anslag till ny länsresidensbyggnad i Jönköping, inkomma med omarbetad ritning; och blef sedermera den 16 November 1883 i enlighet med embetets förslag ritning för byggnaden fastställd.

I hvad skrifvelsen afser Riksdagens begäran om förslag till ordnande af den Kongl. teaterns ställning, är skrifvelsen ännu icke slutligen föredragen.

58:o af den 13 Juni, angående reglering af utgifterna under nionde hufvudtiteln. (59.)

Den 22 Juni har berörda skrivelse i de delar, som tillhörde handläggning af annat departement än Finansdepartementet, för sådant ändamål blifvit till vederbörande departement öfverlemnadt, hvarjemte innehållet af skrivelsen i öfrigt meddelats Statskontoret till kännedom och efter rättelse; varande pensionsresolutioner i vanlig ordning utfärdade för Kamreraren i förra Skogsstyrelsen Erik Olof Wannqvist samt Hofkapellmästaren Fredrik Wilhelm Ludvig Norman.

59:o af samma dag, angående försäljning af hemmanet Neder Jerfva N:o 2 i Stockholms län. (69.)

Vid föredragning här af den 22 Juni har Kongl. Maj:t funnit Riksdagens ifrågavarande skrivelse icke föranleda annan åtgärd än att Domänstyrelsen skulle underrättas att den väckta frågan om styckning och försäljning af hemmanet Neder Jerfva N:o 2 för närvarande förfallit.

60:o af samma dag, angående ny riksstat. (75.)

Den ifrågavarande skrivelse bilagda riksstaten har den 22 Juni tillstålts Statskontoret till kännedom och efter rättelse.

61:o af samma dag, angående beräkning af statsverkets inkomster. (70.)

Den 22 Juni i underdånighet anmäld samt Statskontoret till kännedom och efter rättelse meddelad.

62:o af den 9 Juni, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning. (63.)

I enlighet med Riksdagens anhållan har Kongl. Maj:t den 20 Juli låtit utfärda nådig kungörelse angående Riksbankens styrelse och förvaltning.

Stockholm den 31 December 1883.

Robert Dickson.

7:o. Kongl. Ecklesiastik-departementet.

63:o Riksdagens underdåniga skrivelse af den 4 April 1883, angående ändring i bestämmelserna om församlingars rätt att föfoga öfver kyrkokassorna. (15.)

Enligt Kongl. Maj:ts beslut den 20 April 1883 har Kammarkollegium blifvit anbefaldt att efter vederbörandes hörande afgifva underdånigt utlåtande i ämnet, hvilket utlåtande ännu icke inkommit.

64:o af den 17 Maj, om Förordning angående allmänt ordnande af klockarnes löneförmåner. (28.)

Sedan Kammarkollegium häröfver afgifvit infor dradt underdånigt utlåtande, har ärendet enligt Kongl. Maj:ts beslut den 3 September 1883 blifvit öfverlemnadt till Kyrkomötet; och, sedan Kyrkomötet den 12 derpå följande Oktober med underdånigt yttrande deröfver

inkommit, har Kongl. Maj:t den 2 November 1883 låtit utfärda nådig Förordning i ämnet.

65:o af den 17 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring af bestämmelserna för utgörande af vinören inom församlingarna. (29.)

Den 1 Juni 1883 har Kongl. Maj:t låtit utfärda Förordning i denna fråga.

66:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändring af § 33 i Förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871. (30.)

Kongl. Maj:t har den 1 Juni 1883 låtit utfärda Förordning i ämnet.

67:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag dels till ändringar i stadgan angående folkundervisningen i riket den 20 Januari 1882, dels ock till ändrade bestämmelser om grunderna för utgörande af afgifter till folkskoleväsendet i Stockholm. (31.)

Kongl. Maj:t har rörande ändring af ofvanberörda bestämmelser den 1 Juni 1883 låtit utfärda nådiga Kungörelser.

68:o af den 19 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändring i Kongl. Kungörelsen angående kurhusafgiftens upphörande och införande af en allmän sjukvårdsafgift den 26 Augusti 1873. (33.)

Den 1 Juni 1883 har Kongl. Maj:t låtit utfärda Kungörelse i ämnet.

69:o af den 2 Juni, angående skärpta bestämmelser rörande kontrollen af handel med födoämnen och dryckesvaror samt deras beredning till afsalu. (48.)

Kongl. Maj:t har den 22 Juni 1883 anbefalt Medicinalstyrelsen att i denna fråga afgifva underdånigt utlåtande, hvilket icke ännu till Kongl. Maj:t inkommit.

70:o af den 12 Juni, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i Förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862, äfvensom i Förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 November 1863. (74.)

Den 22 Juni 1883 har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådiga Förordningar i detta ämne.

71:o af den 13 Juni, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Åttonde Hufvudtitel. (58.)

Kongl. Maj:t har den 29 Juni 1883 meddelat vederbörande Riksdagens beslut med deraf föranledda föreskrifter.

Stockholm den 31 December 1883.

Ex officio

J. Schröderheim.

Förteckning öfver de i förestående uppgifter intagna, genom Riksdagens år 1883 aflåtna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid utgången af år 1883 i sin helhet eller till någon del icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Kongl. Justitie-departementet.

- 4:o Riksdagens underdåniga skrivelse af den 4 April 1883, angående upphörande af vatten- och brödstraffet. (13.)
 5:o af samma dag, om kungörande af tiden för allmänna tingssammanträden. (16.)
 7:o af den 13 April, om ändring i konkurslagen den 18 September 1862. (19.)
 9:o af den 28 April, om tillägg till 117 § i nyssnämnda lag. (23.)
 13:o af den 2 Juni, angående ändring af nuvarande edsformulär och revision af gällande föreskrifter angående eder. (47.)

Kongl. Civil-departementet.

- 24:o af den 4 April, om upphäfvande af sista punkten i § 16 mom. 1 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862. (14.)
 28:o af den 2 Juni, angående obligatorisk veterinärbesigtning vid export af kreatur samt desinficering af kreatursförande fartyg. (46.)
 29:o af den 13 Juni, angående reglering af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel. (56.)

Kongl. Finans-departementet.

- 52:o af den 13 Juni, angående stämpelafgiften. (78.)
 54:o af den 10 Juni, angående utredning och förslag i fråga om anskaffande af lämpliga lokaler för Riksdagen, Riksbanken m. fl. (65.)
 57:o af den 13 Juni, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (57.)

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

- 63:o af den 4 April, angående ändring i bestämmelserna om församlingens rätt att förfoga öfver kyrkokassorna. (15.)
- 69:o af den 2 Juni, angående skärpta bestämmelser rörande kontrollen af handel med födoämnen och dryckesvaror samt deras beredning till afsalu. (48.)
-

II.

Förteckning å sådana genom senaste Riksdagarne före år 1883 till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrifvelser, hvilka i Justitie-Ombudsmannens till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda, jemte uppgift å de åtgärder, som sedermera blifvit med dem vidtagna.

1:o Kongl. Justitie-departementet.

1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 19 Juni 1866, angående föreskrifter rörande ersättningar i händelse af olycksfall vid jernvägstrafik. (90.)
Frågan afvaktar Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

2:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 15 Maj 1872, angående ändring i gällande stadganden rörande socknenämnds inbördes skyldighet att deltaga i prestgårdsbyggnad. (84.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut afvaktas.

3:o af den 24 Maj 1873, angående dels unga förbrytares insättande i förbättringsanstalter och dels införande af det så kallade progressiva fängelsesystemet. (92.)
Frågan hvilar fortfarande i afvaktan på Fångvårdsstyrelsens infordrade underdåniga utlåtande.

4:o af den 18 Maj 1875, om åtgärder för handelsdomstolars införande i de större städerna i Sverige. (44.)

Detta ärende är, på sätt föregående förteckningar omförmäla, fortfarande beroende på Nya Lagberedningens handläggning.

5:o af den 28 April 1877, i fråga om ändring af 3 kap. 23 § i Kongl. Stadgan angående försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer af den 29 Maj 1846. (35.)

Öfver af dertill i nåder förordnade komiterade utarbetadt förslag till förordning angående lösdrifveri m. m. hafva ännu icke samtliga Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med infordrade underdåniga utlåtanden inkommit; varande infordradt underdånigt utlåtande öfver samma förslag af Fångvårdsstyrelsen afgifvet.

6:o af den 17 Maj 1879, angående förändrad lagstiftning om skilnad i trolofning och äktenskap. (54.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut afvaktas.

7:o af samma dag, angående revision af gällande förlagsförfattningar samt medgifvande af rätt till underpant i lös egendom åt alla näringar. (58.)

1883 den 13 April, författningar angående förlagsinteckning m. m. utfärdade.

8:o af den 9 Maj 1880, angående utsträckning af tiden för straffarbets fullgörande i enrum, samt om ombyte i vissa fall af nämnda straffart mot annan sådan. (40.)

Frågan afvaktar fortfarande Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

9:o af samma dag, i fråga om gäldandet af sådan ersättning som omförmäles i 13 kap. Skiftesstadgan. (39.)

Proposition aflåten till 1883 års Riksdag.

10:o af den 13 April 1881, angående utredning huruvida och under hvilka vilkor statsmakten må kunna ikläda sig ansvar för förluster, som af embetsmän genom felaktig embetsförvaltning vållas. (36.)

Frågan afvaktar Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

11:o af den 19 April 1881, om förbättrad lagstiftning angående tillsynen å förvaltningen af omyndigs egendom. (47.)

Öfver ett inom Justitiedepartementet utarbetadt nytt förslag till förordning angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom har Högsta Domstolen inkommit med infordradt utlåtande.

12:o af den 26 April 1882, om lagbestämmelser angående de rättsförhållanden, som uppstå genom samegendom i stadsfastighet samt beträffande delning af sådan fastighet. (31.)

Frågan afvaktar fortfarande Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

13:o af den 17 Maj 1882, med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 3, 10 och 21 §§ i Lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877. (38.)

Sedan Högsta Domstolens yttrande infordrats, blef förordning i ämnet utfärdad den 10 Januari innevarande år.

14:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag rörande Lapparne i de förenade konungarikena Sverige och Norge. (41.)

Förordning i ämnet utfärdad den 6 Juni 1883.

15:o af samma dag, med förslag att laga skifte, hvarå fastställelse meddelats, måtte kunna genom nytt skifte rubbas. Öfverlemnad från Civilepartementet. (40.)

Öfver ett inom Justitie-departementet utarbetadt förslag till förordning angående förändrad lydelse af 3, 58, 69, 88 och 89 §§ Skiftesstadgan har Högsta Domstolen afgifvit infor-dradt utlåtande.

Stockholm den 31 December 1883.

Ex officio.

Carl Boheman.

2:o. Kongl. Landtförsvars-departementet.

16:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 5 Oktober 1860, angående reg-leringen af utgifterna under Riksstatsens Fjerde Hufvudtitel. (146).

De förslag dels till förnyad förordning huru förhållas skall vid besigtningar och öfverbe-sigtningar då varor eller färdiga arbeten för landt- eller sjöförsvarets behof efter kontrakt levereras, och dels till reglemente, hvarefter vederbörande vid kronoauktioner för landt- och sjöförsvaret hafva sig att rätta, hvilka till följd af Kongl. Maj:ts den 19 Juni 1866 fattade beslut böra af numera armé- och marinförvaltningarne upprättas, hafva ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

17:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 15 Maj 1868, i anledning af väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa delar. (89.)

På Justitiedepartementets föredragning har Kongl. Maj:t med anledning af ifrågavarande skrifvelse till 1874 års Riksdag aflåtit nådig proposition om antagande af författning i ämnet, hvilken fråga dock, på grund af Riksdagens beslut i afseende å den föreslagna för-fattningen, jemlikt Kongl. Maj:ts beslut den 5 Juni 1874 då förföll. Sedermera är af Kongl. Maj:t den 10 Augusti 1877 utfärdad nådig förordning angående vissa dittills i administrativ väg behandlade måls öfverlemnande till de allmänna domstolarna.

Stockholm den 27 December 1883.

J. E. Elliot.

3:o. Kongl. Civil-departementet.

18:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 11 April 1881, angående revision af gällande Expeditionstaxa. (33.)

Sedan vederbörandes yttranden öfver det inom Civildepartementet uppgjorda förslag till ny Expeditionstaxa inkommit, har Kongl. Maj:t den 7 December 1883 utfärdat ny Ex-peditionstaxa.

Bih. till Just.-Ombudsmannens Berättelse till 1884 års Riksdag.

19:o af den 17 Maj 1882, med förslag, att laga skifte, hvarå fastställelse meddelats, må kunna under vissa förutsättningar genom nytt skifte rubbas. (40.) Ärendet öfverlemnades den 29 Mars 1883 till Justitiedepartementets handläggning.

20:o af den 21 Maj 1882, i anledning af Riksdagens år 1881 församlade Revisorerens berättelse, angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1879. (75.)

Denna genom Finansdepartementet den 2 Juni 1882 anmälda och till Civildepartementets handläggning, i hvad den angick framställningen angående Ultuna och Alnarps Landbruksinstitut, öfverlemnade skrifvelse föredrogs genom Civildepartementet den 20 Oktober 1882, hvarvid, hvad beträffade Riksdagens framställning i fråga om bokförings-sättet vid nämnda landbruksinstitut, komitén för afgifvande af förslag till den lämpligaste organisationen af rikets landbruksinstitut erhöll nådig befallning att i sammanhang med fullgörande af komiténs uppdrag jemväl yttra sig rörande Riksdagens öfvermålade framställning.

Nämnde komité har ännu icke afgifvit berörda organisationsförslag.

Stockholm den 31 December 1883.

V. L. Groll.

Kongl. Finans-departementet.

21:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 20 Juni 1860, i fråga om antagande öfver hela riket af mantal såsom enhet vid skatteberäkningar och reducerande af mantalsbråken till decimalbråk. (76.)

Sedan Skatteregleringskomitén till Kongl. Maj:t afgifvit underdånigt utlåtande i förevarande ärende, har Kongl. Maj:t den 22 sistlidne Juni, med afseende å hvad komitén anfört, förklarar Riksdagens ifrågavarande skrifvelse icke till vidare åtgärd föranleda.

22:o af den 25 Juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt å krononybyggen. (109.)

Sedan ett af Landshöfdingen E. Poignant enligt nådigt uppdrag utarbetadt förslag till förordning om åboombyte å kronohemman och lägenheter blifvit, jemte deröfver af länsstyrelsen afgifna yttranden, remitteradt till Kammarkollegium och kollegium inkommit med utlåtande i ämnet, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

23:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 2 Maj 1868, angående upphörande af arrendet utaf Sala silfververk. (37.)

Sedan Kammar- och Kommerce-kollegierna erhållit nådig befallning att efter bergslags-

intressenternas hörande inkomma med underdånigt utlåtande i ärendet, har Kongl. Maj:t den 24 Augusti 1875 med bifall till kollegiernas framställning förklarar, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westmanlands län egde, då han af kollegierna för utredning af denna fråga derom anmodades, förordna sakkunnige personer att på stället verkställa uppskattning af värdet utaf Sala bergslags och Sala stads samtliga med grufvedriften och silfververket sammanhängande skyldigheter och förmåner, för såvidt icke dessa vore till beloppet eller grunderna för deras beräkning bestämde, samt att derom afgifva berättelse och utredning.

24:o af den 10 Maj 1871, angående år 1870 verkställd revision af statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1868. (32.)

Sedan Statskontoret och Kammarrätten den 8 sistlidne November afgifvit infor dradt underdånigt utlåtande öfver ett af vederbörande uppgjort förslag till de formulär och öfrige föreskrifter, som kunde anses erforderliga för länsräkenskapernas tidigare avslutande, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

25:o af den 24 Mars 1871, angående omarbetande af Kongl. Förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande. (6.)

Sedan Kammarrätten den 19 April 1880 till Kongl. Maj:t inkommit med underdånigt yttrande öfver det förslag i förevarande ämne, som afgifvits af den för reglering af landsstaternas löner m. m. tillsatta komité, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

26:o af den 23 Maj 1873, angående ett Höganäs stenkolsverk beviljadt och från Statskontoret utbetaldt statsbidrag. (69.)

Sedan Kammar- och Kommerce-kollegierna den 23 November 1876 afgifvit utlåtande angående den dem anbefalda utredning samt Direktionen för nämnda stenkolsverk den 1 Mars 1880 till Kongl. Maj:t inkommit med häröfver infor dradt yttrande, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

27:o af den 24 Maj 1873, angående gjord framställning i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)

Den 8 Januari innevarande år har Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåtit nådig proposition i förevarande ämnen.

28:o af den 23 April 1874, angående nedsättning i kontrollstämplingsavgifterna. (25.)

Detta ärende, deri kontrolldirektören afgifvit infor dradt underdånigt utlåtande, är på Kongl. Maj:t pröfning beroende.

29:o af den 21 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts i den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof framställda förslag angående allmänna bevillningen. (94.)

Sedan i anledning häraf Kongl. Maj:t den 29 i samma månad anbefalt den för afgifvande af förslag till reglering af landsstatens löner tillsatta komité att inkomma dels med ut-

låtande öfver den väckta frågan om allmänna bevillingens upptagande i riksstat och statsverkets räkenskaper för det år, då bevillingen inflyter, dels ock med förslag till förändringar i bevillningsstadgan m. m., har utlåtande häröfver blifvit af bemälda komité afgifvet i sammanhang med dess underdåniga betänkande den 13 Oktober 1876 angående uppbörds- och redovisningsväsendet för länen.

Efter det Statskontoret den 25 påföljande November afgifvit infordradt underdånigt utlåtande öfver komiténs betänkande, i hvad det rörde skatternas upptagande i riksstaten och räkenskaperna ett år senare än nu eger rum, är målet på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

30:o af den 11 Maj 1876, i anledning af den år 1875 verkställda granskning af statsverkets med flere allmänna fonders förvaltning under år 1873. (54.)
Öfver Riksdagens i förestående skrifvelse gjorda hemställan om förändring i vissa till stora barnhuset m. fl. inrättningar utgående anslag, har Kongl. Maj:t den 19 Maj 1876 infordrat Statskontorets underdåniga utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

31:o af den 16 Maj 1876, om åtgärder för erhållande af årliga offentliga redogörelser rörande ränte- och kapitalförsäkringsanstalternas förvaltning. (75.)
Vid underdånig anmälan den 2 December 1881 af Riksdagens förevarande skrifvelse har Kongl. Maj:t, som den 11 Februari samma år uppdragit åt Landshöfdingen C. A. Sjöcrona att granska ett af försäkringsföreningen i Stockholm afgifvet utkast till förordning angående försäkringsanstalter samt afgifva utlåtande och utarbета författningsförslag i ämnet, förordnat, att ifrågavarande skrifvelse skulle öfverlemnas till Landshöfdingen Sjöcrona för att tagas i öfvervägande i sammanhang med fullgörande af nyssberörda honom meddelade uppdrag.

Den 7 sistlidne Juli har Landshöfdingen Sjöcrona till Kongl. Maj:t afgifvit underdånigt betänkande med förslag till författningar angående försäkringsväsendets ordnande.

32:o af den 17 Maj 1877, angående villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin. (54.)

I fråga om ändring i gällande lagstiftning rörande villkoren för försäljning af bränvin är detta ärende fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

33:o af den 19 Maj 1879, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (46.)

Sedan den med anledning af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse den 20 Juni 1879 af Kongl. Maj:t förordnade Skatteregleringskomité till Kongl. Maj:t afgifvit underdåniga utlåtanden och förslag i samtliga de ämnen, som varit till komiténs behandling öfverlemnade, har komiténs verksamhet upphört.

34:o af den 14 Maj 1880, angående stämpelpappersförordning. (68.)

Den 6 sistlidne September har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig förordning angående stämpelafgiften, att lända till efterrättelse från nästkommande års början till slutet af det år, under hvars lopp ny stämpelbevilling blifver af Riksdagen fastställd.

35:o af den 15 Maj 1880, angående försäljning af den till häradsskrifvarebostället Alby N:o 1 och fideikommisssegendomen Wernberg gemensamt hörande qvarnlägenhet. (60.)

Sedan innehafvaren af nämnda fideikommisssegendom förklarar sig åtnöjas med enabanda köpevillkor, som kunde blifva bestämda för kronans andel i qvarnen, har Kongl. Maj:t den 22 sistlidne Juni antagit ett å omförmälda qvarnlägenhet afgifvet anbud å 8,000 kronor.

36:o af den 19 April 1881, angående revision af gällande lagstiftning rörande enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar. (50.)

Sedan den med anledning af Riksdagens ifrågavarande skrivelse tillsatta bankkomitén till Kongl. Maj:t afgifvit utlåtande och förslag i hithörande ämnen, har Kongl. Maj:t denna dag förordnat, att Fullmäktige i Riksbanken och styrelserna för de enskilda bankinrättningarna skulle lemnas tillfälle att inom utgången af Februari månad nästkommande år till Kongl. Maj:t inkomma med yttrande öfver berörda förslag.

37:o af den 21 Maj 1882, angående deltagande af åtskilliga kronoegendomar inom Örebro län uti Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsföretag.

Vid föredragning den 20 sistlidne April af Riksdagens berörda skrivelse har Kongl. Maj:t förklarar kronan skola taga del i sjösänkingsföretaget för samtliga ifrågavarande hemman och utängar, nemligen: Rymninge, Äfversta, Biskopsvrak, Egeby, Helgesta, Råsta, Berga utäng, Malgräfva utäng samt Wahlsta, emot vilkor att sjösänkingsbolaget medgäfvit, att ett af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet förordnadt ombud undfinge säte och stämma i sjösänkingsbolagets styrelse, äfvensom att en likaledes af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utsedd revisor å kronans vägnar komme att deltaga i den årliga granskningen af bolagets förvaltning och räkenskaper.

Beträffande sättet, huru den genom sjösänkningen vunna jorden borde krönan tillgodogöras, har Kongl. Maj:t, som lika med Kammarkollegium ansett några närmare föreskrifter derom icke för närvarande böra meddelas, emedan hvad dervid kunde vara lämpligast berodde på lokala och andra förhållanden, som i frågans nuvarande skick icke vore kända eller kunde förutses, uppdragit åt Domänstyrelsen att vidtaga erforderliga åtgärder för förvaltning af den genom sjösänkningen vunna jorden på för kronan förmånligaste sätt.

38:o af den 20 Maj 1882, angående de Kongl. teatrarne. (79.)

Den 1 sistlidne Maj har Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåtit nådig proposition i detta ämne.

Stockholm den 31 December 1883.

Robert Dickson.

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

39:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 14 Maj 1867, angående ändring i stadgandena om prest- och pastoralexamina samt om andra vilkor för presterlig befordran. (91.)

Efter det denna underdåniga skrifvelse blifvit från Justitie- till Ecklesiastik-departementet öfverlemnad och ej mindre Kyrkomötet än Kyrkolagskomitén fått deröfver sig yttra samt komiténs förslag jemte de af Domkapitlen deröfver afgifna utlåtanden blifvit af Högsta Domstolen granskadt, har Kongl. Maj:t den 3 September 1883 beslutat dels att föreslå Kyrkomötet att för dess del godkänna ett framlagdt förslag till förordning angående förändrade bestämmelser om prestexamen, dels ock att inhemta Kyrkomötets yttrande öfver ett utarbetadt förslag till stadga rörande prestexamen och pastoralprof, hvarefter Kyrkomötet den 12 Oktober 1883 inkommit med särskilda yttranden i dessa båda frågor, af hvilka den senare remitterats till samtliga Domkapitlen, Stockholms stads Konsistorium och Hofkonsistorium för afgifvande af utlåtanden deröfver, af hvilka utlåtanden en del till Kongl. Maj:t inkommit.

40:o af den 10 Maj 1870, angående afskaffande af åtskilliga från kyrkorna i de provinser, som fordom tillhört danska monarkien, utgående afgifter (53.)

Sedan ej mindre Kammarkollegium efter vederbörandes hörande än äfven Kanslersembetet för Lunds universitet, Domkapitlen i Lunds och Göteborgs stift samt Statskontoret häröfver afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden, har detta ärende jemlikt Kongl. Maj:ts den 16 December 1881 fattade beslut varit öfverlemnadt till Skatteregleringskomitén, som i ämnet sig yttrat, hvarefter Kammarkollegium och Statskontoret erhållit nådig befallning att efter vederbörandes hörande inkomma med underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke blifvit afgifvet.

41:o af den 19 Maj 1871, angående upphörande af blifvande konsistorienotariers rätt till uppbördsprovision å kollektmedel. (77).

Den 9 Juni 1871 har Kongl. Maj:t anbefalt samtliga Domkapitlen samt Hof- och Stockholms stads Konsistorium att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, hvilka till Kongl. Maj:t inkommit.

42:o af den 22 Maj 1873, angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotionden, som af församlingarna utgöres dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser. (71.)

Sedan Kongl. Maj:t den 30 Maj 1873 anbefalt Kammarkollegium och Statskontoret att efter vederbörandes hörande häröfver afgifva underdånigt utlåtande, och detta utlåtande till Ecklesiastikdepartementet inkommit, har detta ärende jemlikt Kongl. Maj:ts den 16 December 1881 meddelade beslut blifvit öfverlemnadt till Skatteregleringskomitén, hvilken i ämnet sig yttrat, hvarefter Kammarkollegium och Statskontoret erhållit nådig befallning att efter vederbörandes hörande med förnyadt underdånigt utlåtande till Kongl. Maj:t inkomma.

43:o af den 10 Maj 1876, om framläggande af förslag till ny ecklesiastik boställsordning. (58.)

Sedan ett i ärendet utarbetadt förslag enligt Kongl. Maj:ts beslut den 1 November 1878 blifvit öfverlemnadt till granskning af utsedde sakkunnige män och desse den 20 Maj 1879 till Kongl. Maj:t inkommit med betänkande och förslag i ämnet, hafva Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande äfvensom Domkapitlen erhållit befallning att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, af hvilka ännu icke alla till Kongl. Maj:t inkommit.

44:o af den 14 Maj 1876, angående ordnande af döfstum-undervisningen i riket. (71.)

Efter det den af Kongl. Maj:t den 30 December 1876 förordnade komité den 23 Augusti 1878 inkommit med underdånigt betänkande i ämnet och Kongl. Maj:t den 24 i sistaämnda månad häröfver från samtliga landsting och från stadsfullmäktige i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping infordrat underdåniga utlåtanden, hvilka blifvit till komitén öfverlemnade, har komitén med yttrande i ämnet den 2 December 1879 till Kongl. Maj:t inkommit.

45:o af den 16 Maj 1876, angående beredande af ökad kontroll å arbetare, som utom deras hemort taga anställning i arbete. (74.)

Detta ärende, som efter vederbörandes hörande blifvit från Civildepartementet till Ecklesiastikdepartementet öfverlemnadt, är ännu på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

46:o af den 25 April 1881, angående medgifvande i visst fall af försäljning utaf vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge. (66.)

Kongl. Maj:t har den 6 Maj 1881 anbefalt Kammarkollegium att efter vederbörandes hörande inkomma med underdånigt utlåtande öfver Riksdagens ifrågavarande framställning, hvilket utlåtande ännu icke blifvit till Kongl. Maj:t afgifvet.

47:o af den 29 Mars 1882, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående meddelande af bestämmelser om värden och förvaltningen af Stockholms stads allmänna begravningsplatser. (23.)

48:o af den 26 April 1882, om upphörande af de så kallade resekallespennin-garna. (33.)

Kongl. Maj:t har den 5 Maj 1882 anbefalt Kammarkollegium att, sedan vederbörande blifvit hörda, i denna fråga afgifva underdånigt utlåtande, hvilket icke ännu till Kongl. Maj:t inkommit.

49:o af den 20 Maj 1882, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse under eganderätt till Wexiö stad af kyrkoherdebostället Wexiö Domprostegården. (52.)

Sedan Kongl. Maj:t den 2 Juni 1882 anbefalt Kammarkollegium att efter vederbörandes hörande med anledning af hvad Riksdagen i berörda underdåniga skrifvelse yttrat i fråga om upplåtelse till Wexiö stad af eganderätten till $\frac{1}{2}$ mantal krono Wexiö Domprostegården N:o 1, inkomma med underdånigt yttrande och förslag rörande de vilkor, hvarpå

sådan upplåtelse må kunna ega rum, och Kammarkollegium dermed inkommit, har ärendet, enligt Kongl. Maj:ts beslut, den 3 September 1883 blifvit öfverlemnadt till Kyrkomötet, som den 12 Oktober 1883 till Ecklesiastikdepartementet inkommit med underdånig skrifvelse i ämnet.

Stockholm den 31 December 1883.

Ex officio

J. Schröderheim.

Tabell, utvisande hvarest åtgärderna i anledning af de vid Riksdagen år 1883 aflåtna, i Tionde Samlingen af Bihanget till Riksdagens protokoll för samma Riksdag införda skrivelser, finnas upptagna i Statsdepartementens afgifna förteckningar.

(Första siffertalet utvisar skrivelserns nummer i ofvanberörda samling, och det senare talet nummern i förenämnda förteckningar.)

1	*)	21	38	41	19	61	44
2	*)	22	8	42	22	62	45
3	**)	23	9	43	40	63	62
4	1	24	26	44	41	64	***)
5	35	25	27	45	15	65	54
6	36	26	39	46	28	66	30
7	*)	27	10	47	13	67	31
8	*)	28	64	48	69	68	55
9	*)	29	65	49	12	69	59
10	*)	30	66	50	42	70	61
11	2	31	67	51	51	71	33
12	3	32	11	52	14	72	33
13	4	33	68	53	17	73	32
14	24	34	46	54	20	74	70
15	63	35	47	55	23	75	60
16	5	36	48	56	29	76	34
17	37	37	49	57	57	77	56
18	6	38	50	58	71	78	52
19	7	39	16	59	21, 58	79	53
20	25	40	18	60	43		

*) Utfärdade förordnanden.

***) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret.

****) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksbanken.

Till Riksdagen.

Berättelse

af

Komiterade för tryckfrihetens vård afgifven år 1884.

Sedan sistförflutna års Riksdags början har något annat ärende ej varit föremål för Komiterades åtgärd, än att, efter det Ordensbiskopen m. m. Thor Frithiof Grafström samt Borgmästaren m. m. Johan Fredrik Eklund aflidit, Komiterade i öfverensstämmelse med 70 § Riksdagsordningen kallat Herr före detta Justitierådet, Kommendören med Stora Korset af Nordstjerneorden, Juris Doktor Johan August Södergren samt Herr Riksarkivarien, En af de Aderton i Svenska Akademien, Kommendören af förenämnda Orden Carl Gustaf Malmström, att de ibland Komiterade efter Borgmästaren Eklund och Ordensbiskopen Grafström lediga rum intaga; hvilket förhållande Komiterade bort hos Riksdagen anmäla.

Stockholm den 15 Januari 1884.

N. A. FRÖMAN.

BROR EM. HILDEBRAND.

J. ARRHENIUS.

CARL J. SCHÖNING.

R. M. BOWALLIUS.

JOH. AUG. SÖDERGREN.

CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

D. G. Restadius.

